

VƯỢT SÓNG

Số 4 - tháng 9/1994

Cơ quan ngôn luận của hội người Việt tỵ nạn tại Na Uy

TRUONG THI KIM ANH
NORWAY

Tết Trung Thu

VƯỢT SÓNG

Cơ Quan Ngôn Luận của Hội Người Việt Tỵ Nạn tại Na Uy

Chủ nhiệm: Đỗ Văn Thành
Chủ bút: Nguyễn An Đoàn
Thủ quỹ: Lâm Tiến Dũng
Trình bày: Nguyễn thị Mơ

BIÊN TẬP :

Dương Kiên * BS Lê văn Mộ * Cung Vĩnh Viễn * Đào Quang Mỹ * Nguyễn Đình Lưu * Nguyễn Tấn Vinh * Nguyễn văn Cường * Lâm Viết Trường * Uyên Giang * Đức Hiệu * Ngô Thu Thiện * Nguyễn Ngọc Thuận * Khánh Tì * Đỗ Xuân Thi * Đỗ văn Thạch * Thân Kim Thúc * Nguyễn Vũ * chị Thu Thảo * Quang Duy * Nguyễn Dương * Giang Hà * Thiên Kim * Bảo Ngọc * Nguyễn văn An *

VƯỢT SÓNG là cơ quan thông tin, ngôn luận của Hội Người Việt Tỵ Nạn tại Na Uy, phát hành sáu lần mỗi năm.

VƯỢT SÓNG rất ước mong nhận được bài vở và thư từ của bạn đọc xa gần. Xin ghi rõ tên thật và địa chỉ để tiện liên lạc. Tòa soạn không trả lời bằng thư riêng. Bài không đăng không hoàn lại bản thảo. Tòa soạn dành toàn quyền thu gọn và sửa đổi bài vở cho thích hợp nhưng vẫn giữ nguyên ý tác giả. Tòa soạn không chịu trách nhiệm về nội dung các bài cây đăng.

Bài vở, thư từ xin gửi về địa chỉ :

VƯỢT SÓNG
Postboks 6657 St. Olavs plass
0130 OSLO

HỘI NGƯỜI VIỆT TỴ NẠN TẠI NA UY

ĐỊA CHỈ LIÊN LẠC BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG VÀ CÁC CHI HỘI

BAN CHẤP HÀNH TRUNG ƯƠNG &
CHI HỘI VÙNG ĐÔNG

ĐỖ VĂN THÀNH
Postboks 8376
HAMMERSBORG
0129 OSLO 1

CHI HỘI STAVANGER

NGUYỄN THỊ THOÀN
Smaagamyrvn. 6
4033 FORUS

CHI HỘI HEDMARK

MÃ KIÊN
Postboks 347
2380 BRUMUNDDAL

CHI HỘI VEST-AGDER

NGUYỄN VIỆT HOÀNG
Slettheivn. 5 9
4626 KRISTIANSAND

CHI HỘI HAUGESUND & KARMØY

TRẦN ĐÌNH TRỌNG
Aarleite 7
5500 HAUGESUND

CHI HỘI TRONDHEIM

PHAN PHƯỚC ĐOÀN
Kolstadflata 37D
7078 SAUPSTAD

CHI HỘI LILLEHAMMER

DIỆP MỸ VÂN
Masahaugen 80
2600 LILLEHAMMER

CHI HỘI KONGSVINGER

VŨ VĂN PHÁN
Granli
2210 KONGSVINGER

CHI HỘI SANDNES

NGUYỄN CÔNG HUỲNH
Sandvikkbakken 40
4300 SANDNES

CHI HỘI AUST-AGDER

NGUYỄN VĂN MUÔN
Volleveien 6
4890 GRIMSTAD

GIÁ BIỂU VÀ THỂ THỨC ĐẶT MUA BÁO DÀI HẠN

- Giá báo dài hạn 1 năm (6 số) :
  - Ở Na Uy & các nước Bắc Âu :200 N.kr.
  - Các nước khác :220 NOK
- Điền vào phiếu đặt mua báo nơi trang cuối, gửi về địa chỉ tòa soạn.
- Tiền mua báo có thể trả bằng một trong những cách sau:
  - Tại Na Uy:
    - Tòa soạn sẽ gửi kèm phiếu trả tiền (qua Postgiro) đến quý vị trong số báo đầu tiên.
  - Ngoài Na Uy:
    - Gửi bưu phiếu (Post Giro/Mandat Postale) hoặc Money Order về:
      - VƯỢT SÓNG c/o Lâm Tiến Dũng
      - Postboks 6657 St.Olavs plass - 0130 OSLO

XIN LƯU Ý: Đừng gửi kèm tiền mặt trong thư!

GIÁ BIỂU VÀ THỂ THỨC ĐẶT ĐĂNG QUẢNG CÁO

- Giá biểu:
  - 1/1 trang 500 N.kr.
  - 1/2 trang 300 N.kr.
  - 1/4 trang 200 N.kr.
  - trang bìa (nguyên trang) 1000 N.kr.
  - Chia buồn, tin mừng, rao vặt có tính cách cá nhân:
    - + 1/4 trang 100 N.kr.
    - + Trên 1/4 trang, tính theo giá biểu quảng cáo.
  - Nhắn tin tìm bạn, tìm thân nhân: miễn phí.
- Điền vào phiếu đặt quảng cáo nơi trang cuối, gửi về địa chỉ tòa soạn.
- Nếu nội dung quảng cáo ngắn gọn, quý vị có thể điền thẳng vào trong phiếu, tòa soạn sẽ đảm trách phần trình bày.
- Nếu nội dung cần có hình ảnh hoặc cách trình bày đặc biệt, xin quý vị liên lạc thẳng với tòa soạn để bàn thêm chi tiết.
- Tòa soạn sẽ gửi giấy tính tiền đến quý vị ngay sau khi nhận được phiếu đặt quảng cáo. Tòa soạn sẽ sắp xếp lên khuôn báo khi nào nhận được tiền.

NGƯỜI TỶ NẠN DU LỊCH QUÊ HƯƠNG 13

Dư luận Na Uy lên án!

ĐÔI QUỐC CỦA BÀ Út 21

Nguyễn Đức Lập

THƠ:

Gió dân chủ mát về với mẹ. Nguyễn Văn Cường 42

Cô Dâu. Nguyễn Thị Thu Trúc 25

Một lần về thăm. Nguyễn Ngọc Thuận 20

Đêm Trung Thu ở Bắc Cực. Uyên Giang 26

Trầm ngâm. Hà Huyền Chi 26

Hôn gió. Hà Huyền Chi 47

Chuyện hoa ti gôn. Nguyễn Bính 41

Đêm Hôm Nay. Nguyễn Thùy 19

THÔNG BÁO ĐỊA CHỈ MỚI :

Mọi thư từ liên lạc, bài vở, tiền bạc... gửi cho
Vượt sóng và Hội Người Việt Tỵ Nạn tại
Na-Uy xin gửi về địa chỉ mới dưới đây :

**VƯỢT SÓNG, hay HỘI NGƯỜI VIỆT TỶ
NẠN TẠI NA-UY: POSTBOKS 6657
ST.OLAVS PLASS - 0130 OSLO.
NORGE**

VƯỢT SÓNG

Cơ Quan Ngôn Luận của Hội Người Việt Tỵ Nạn tại Na Uy

Số 4/ 94

Tháng 9 - 1994

CÁC MỤC THƯỜNG XUYỀN

TIN TỨC THẾ GIỚI & NA UY 3

- Hiệp định Oslo
- Hoa kỳ sẽ đổ bộ Haiti
- Dân Cuba ô ạt vượt biển
- IRA ngưng bắn
- Blitz bị đặt bom

TIN VIỆT NAM 7

- Bệnh AIDS lang tràn
- Biểu tình phản đối Lê văn Bằng tại Minnesota
- Kháng thư Đoàn Viết Hoạt, Lý Tồng, Jimmy Tran, Trần Tư
- Về hệ thống giáo dục tại Việt Nam
- Khách sạn nổi sập "chìm"

VẤN ĐỀ CỦA CHÚNG TA 11

- Những bài học cần học

TRANG TUỔI XANH 27

- Tôi là thơ
- Các em viết
- Câu đố và Ô chữ
- Hai bữa tiệc
- Trung Thu của Hồng Mai
- Tiếng người Tiếng ta

LƯỢM LẶT 48

- Đám cưới ồn ào nhứt trong năm
- Trận chiến cà chua
- Thêm một tên vô sản xa hoa
- Chuyện lạ Việt Nam
- Radar không gian

SỨC KHOẺ CỦA CHÚNG TA 43

- Trong tuổi già

TRUONG THI KIM ANH
NORWAY

Lá Thư Tòa soạn

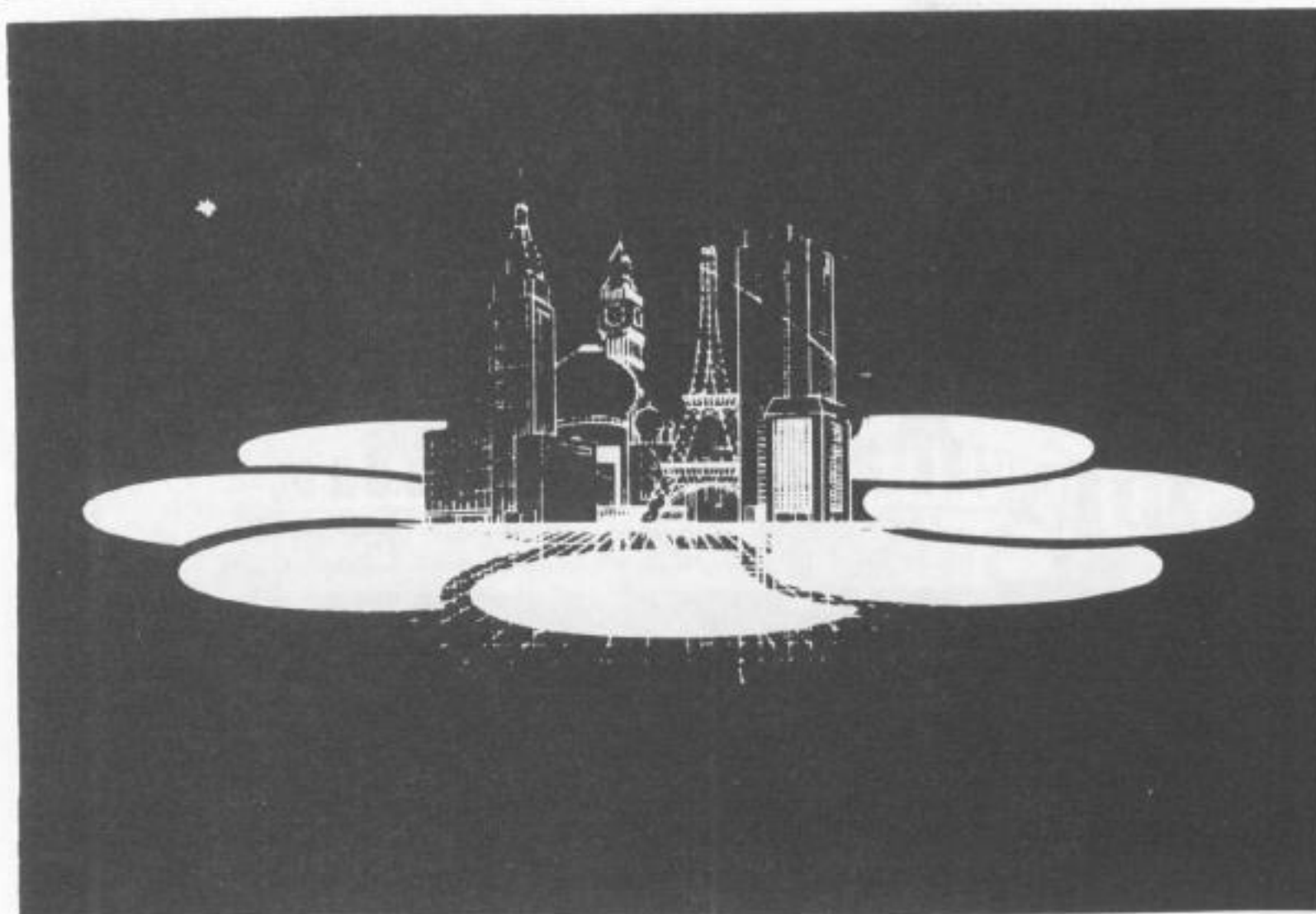
Mùa thu, mùa tựu trường, tuổi trẻ bước vào một năm học mới. Mùa có lễ Vu Lan, người Việt có thêm một dịp để nghĩ đến tổ tiên ông bà, nhớ đến công ơn sinh thành dưỡng dục của mẹ cha. Đó là mùa báo hiếu.

Mùa thu năm nay còn là một mùa biến động. Biến động ở lục địa Mỹ Châu giữa Hoa Kỳ, Cu Ba và Haiti. Biến động vùng Bắc Âu về những tranh chấp vùng biển đánh cá. Chiến tranh kéo dài ở cựu Nam Tư vẫn chưa tìm được một giải pháp khả dĩ được các bên thỏa thuận, đã đến lúc cộng đồng quốc tế chán nản, đang muốn quên lãng. Các quốc gia Bắc Âu, Đan Mạch, Thụy Điển đang mùa bầu cử. Các đảng phái và tổ chức lao động Na Uy ồn ào về cuộc trưng cầu dân ý sẽ diễn ra cuối tháng 11 năm nay, để từ đó, định đoạt số phận Na Uy trong Liên Hiệp Châu Âu hoặc sẽ quay mặt vào tường, chỉ biết có mình.

Đối với các em tuổi xanh, mùa thu cũng mát mát, thiếu sót. Không có những tối rước đèn lên thăm chị Hằng, chú Cuội. Không có cảnh gia đình xum họp ngắm trăng để các em nhận quà, thưởng thức bánh dẻo, bánh nướng thơm ngon. Mùa thu ở Na Uy là mùa lạnh bắt đầu. Mẹ cha, anh chị sẽ kể cho các em nghe những đêm trăng sáng của bầu trời Việt Nam. Những kỷ niệm, những háo hức của "Tết Trung Thu" thuở ấu thơ. Trang tuổi xanh của các em cố gắng bù đắp phần nào những mát mát thiếu sót về tinh thần đó.

Cuộc đấu tranh chống cưỡng bức hồi hương của thuyền nhân tại các trại tỵ nạn Đông Nam Á kiên trì, cấp bách, vẫn không ngừng hy sinh kể cả tánh mạng, cho tự do và quyền làm người. Đau xót thay, một số người Việt đang sống trong các quốc gia tự do lại đang cố quên.

Báo chí Na Uy trong tuần lễ đầu tháng 9 đã liên tục nhắc cho chúng ta - và những ngoại kiều nói chung, thuộc mọi sắc tộc - phải nhớ chỗ đứng của mình khi cư ngụ trên đất nước này. Chúng tôi thiết nghĩ mọi người đừng nên quên những điều mình phải nhớ.

TIN TỨC

Tin Quốc tế

Yasser Arafat và Shimon Peres quyết tâm đối thù thành bạn.

Peres và Arafat ký kết văn kiện thi hành Hiệp định Oslo.

Oslo: Bộ trưởng ngoại giao Shimon Peres và Lãnh tụ Phong trào Palestin Yasser Arafat đã cùng ký kết chung một văn kiện hoà bình tại Oslo Spektrum vào tối thứ ba 13.9. Văn kiện này bảo đảm cho việc thực hiện các điều khoản của hiệp định Oslo được ký vào năm qua.

Bộ trưởng ngoại giao Na-Uy, ông Bjørn Tore Godal cho biết là trước giờ hoà nhạc tại Oslo Spektrum, hai bên đã đồng ý về những điểm chính, nhưng đến lúc giải lao trong giờ hoà nhạc họ mới đồng ý những điểm cuối cùng của văn kiện hoà bình.

Tìm được nguyên nhân của bệnh ung thư vú.

Hoa thịnh đốn : Các bác sĩ chuyên khoa Hoa Kỳ đã phân tách một tế bào là nguyên nhân di tính của ung thư vú và ung thư buồng trứng. Đó là một bước tiến nhảy vọt và một tin mừng to lớn của nền y học.

Các chuyên gia đã trải qua nhiều năm tìm kiếm tế bào BRCA1, và cuối cùng các bác sĩ tại Viện Y học Quốc gia tại Nord-Carolina và Trường đại học Salt Lake City đã tìm thấy.

Từ lâu, ung thư vú và ung thư buồng trứng được coi là di truyền, và tại Na-Uy đã có một chương trình

phối hợp giữa các bệnh viện để tìm ra nguồn gốc. Với sự cách ly của tế bào này, các chuyên gia hy vọng sẽ phát triển một phương pháp thử máu để tìm ra những gì chứa đựng trong tế bào này.

Cuộc thí nghiệm sẽ bắt đầu từ những gia đình có nhiều phụ nữ bị ung thư vú và ung thư buồng trứng.

Ung thư vú là nguyên nhân chính gây đến tử vong cho các phụ nữ Na-Uy dưới 65 tuổi. Hàng năm có vào khoảng 760 phụ nữ chết vì bệnh này. Tính ra thì có vào khoảng 5% là do di truyền.

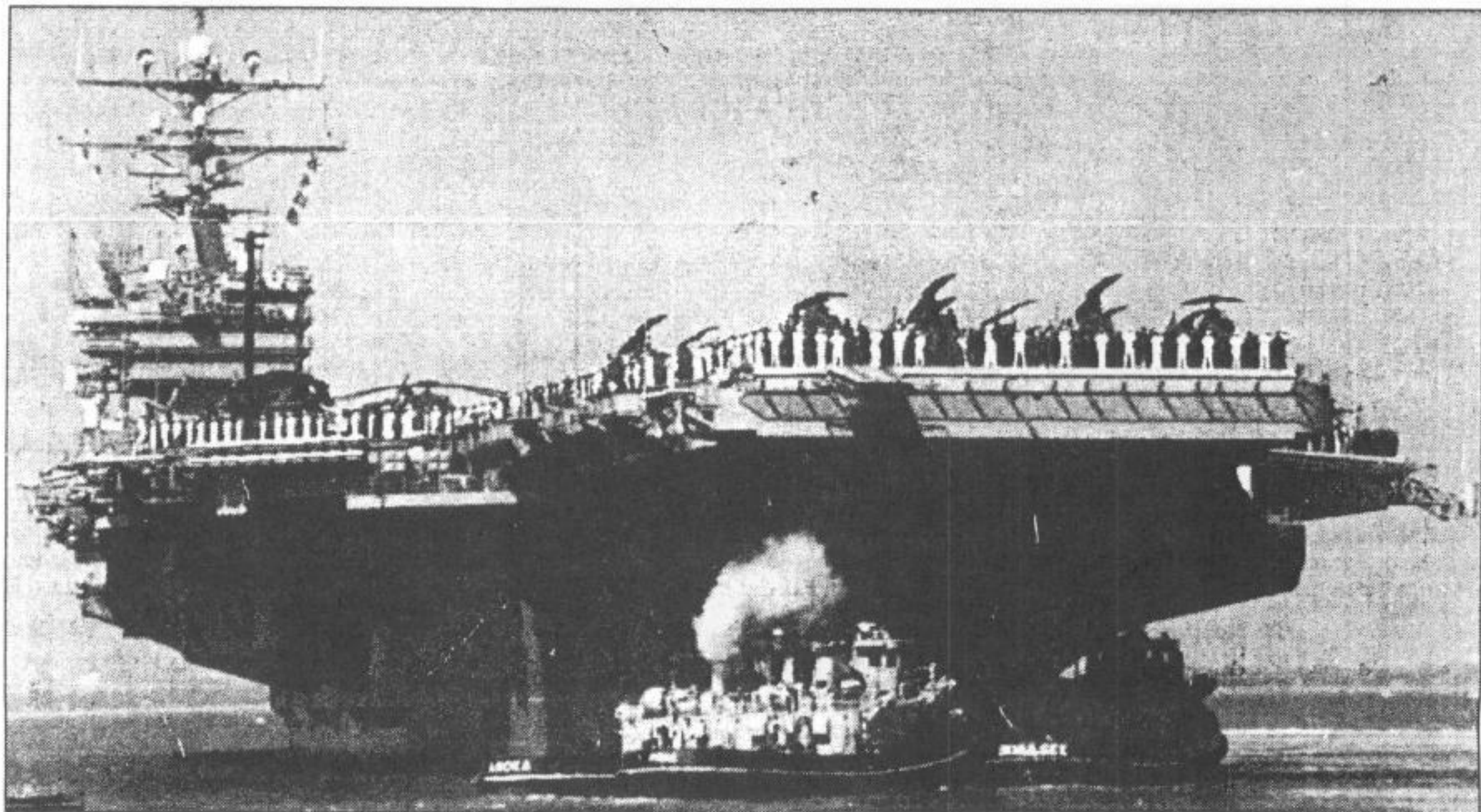
Theo ông Møller tại bệnh viện Radium (chuyên trị về ung thư) tại Oslo thì sự tìm ra tế bào BRCA1 cho thấy có khoảng 50% của bệnh ung thư vú và 80% của ung thư buồng trứng là do di truyền.

Sẵn sàng cho cuộc đổ bộ tại Haiti.

Hoa thịnh Đốn: Một cuộc tấn công chớp nhoáng nhiều nơi cùng một lúc với 20.000 binh sĩ đó là kế hoạch cho cuộc đổ bộ vào Haiti của Hoa kỳ.

Theo nguồn tin của bộ Quốc phòng Hoa kỳ thì một lực lượng đặc biệt sẽ đổ bộ vào thủ đô Port-au-Prince, trong khi các toán trinh sát và thủy quân lục chiến sẽ cùng tấn công nhiều nơi khác.

Theo kế hoạch, 2000 quân trên hàng không mẫu hạm "America" sẽ thanh toán các cơ quan quân sự tại thủ đô và các phi trường dân sự, 2000 quân khác sẽ tiến chiếm Port-au-Prince, và 1800 thủy quân lục chiến

Hàng không mẫu hạm Dwight D. Eisenhower chuẩn bị cuộc tấn công vào Haiti.

sẽ đổ bộ vào thành phố Cap-Haitien về phía bắc Haiti.

Bộ Quốc phòng cho rằng chỉ trong vài giờ các toán quân này sẽ kiểm soát các mục tiêu quan trọng tại thủ đô.

Nguồn tin trên không cho biết ngày nào quân Hoa kỳ sẽ tấn công, nhưng theo đài CNN (Cable Net News) thì chỉ vài ngày nữa thôi cuộc đổ bộ sẽ bắt đầu.

Người ta hồi hộp theo dõi những biến động xảy ra tại Haiti khi những vận tải cơ Hercules đã bắt đầu thả dù xuống Port-au-Prince, cột theo những cánh dù này là những kiện máy truyền tin.

Quân đội Cộng Hòa Ái Nhĩ Lan (IRA) ngưng bắn vô điều kiện.

Ngày 31 tháng 8 năm nay, thủ lãnh Sinn Fein của lực lượng quân đội này tuyên bố hạ vũ khí, chấm dứt một phần tư thế kỷ tranh chấp đầy máu và nước mắt. Những vụ đặt bom, khủng bố trong 25 năm qua đã làm hơn 3.000 ngàn người thiệt mạng, khoảng 36.000 người bị thương, thiệt hại vật chất thật khó lường. Cuộc tranh chấp này kéo một lúc hai bộ mặt, vừa là những tranh chấp về chính trị, vừa là những xung đột về tôn giáo bắt nguồn từ nhiều thế kỷ trước giữa những người công giáo

Dân Belfast đón mừng hoà bình.

và những người tin lành. Chính phủ Anh quốc của thủ tướng John Major được sự yểm trợ của Hoa kỳ trong nỗ lực tìm một giải pháp chấm dứt xung

đột ở Bắc Ái Nhĩ Lan. Người được nhắc đến nhiều và được tôn xưng như vị anh hùng trong tiến trình hòa bình này là ông Gerry Adam, 45 tuổi. Gerry Adam trực tiếp chỉ huy quân đội IRA và hoạch định chính sách của phe này. Mục tiêu của ông là đòi hỏi quyền tự quyết và thực thi một cuộc cách mạng xã hội cho toàn Ái Nhĩ Lan. Ông cũng đã từng bị mưu sát, bị thương và bị cầm tù nhiều lần.

Dân chúng thủ đô Belfast đã xuống đường reo hò và ăn mừng khi quyết định hạ vũ khí của IRA được công bố.

Cuba: Dân chúng ào ạt bỏ nước ra đi.

Sau khi Liên Bang Sô Viết tan rã, Fidel Castro vẫn một mực trung thành với đường lối Mác-xít và tuyên bố bất cứ tình huống nào, dầu phải ăn cỏ, Cuba vẫn kiên trì tiến lên chủ nghĩa xã hội.

Bất ngờ, cuối tháng 8 năm nay, Castro cho lệnh mở cửa cho dân chúng ra đi tự do. Dân chúng đã tự đóng thuyền, kết bè ào ạt ra khơi, nhắm hướng Miami, thủ phủ tiểu bang Florida, Hoa kỳ. chỉ trong vòng hai tuần lễ, căn cứ quân sự Guantánamo của Hoa kỳ trên đất Cuba đã phải tiếp đón 35.000 người tỵ nạn. Cộng đồng Cuba tỵ nạn chính trị tập trung hầu hết ở Miami từ trước đến

F. Castro nhìn dân chúng bỏ nước ra đi.

nay, nhân cơ hội này, phát động mạnh mẽ thêm các hoạt động chống Castro và chủ nghĩa cộng sản, họ cũng cho biết đã để dành được hàng tỷ đô-la chờ ngày cộng sản Cuba sụp đổ về tái thiết đất nước.

Chính phủ Hoa kỳ hốt hoảng trước quyết định bất ngờ của Castro và phải giải quyết chỗ ăn ở cho con số tỵ nạn lớn lao này, đã tuyên bố: "Cuba đang xuất cảng vào đất Mỹ những khó khăn về kinh tế và chính trị của họ". Yêu cầu Castro rút lại quyết định trên. Castro đòi hỏi trao đổi với Hoa kỳ bằng việc hủy bỏ lệnh cấm vận. Kết quả sau cùng được biết lệnh cấm vận vẫn hiệu lực và Cuba sẽ cấp chiếu khán cho 20.000 người vào Hoa kỳ mỗi năm.

Những đơn vị quân đội đồng minh cuối cùng rút khỏi Bá Linh.

Sau 49 năm chiếm đóng, các đơn vị quân đội Nga cuối cùng đã rời thành phố Bá Linh ngày 31 tháng 8-94 lên đường về nước. Hiện diện trong buổi lễ tiễn chân, bên cạnh thủ tướng Helmut Kohl, có tổng thống cộng hoà Nga Boris Yeltsin. Tổng thống Yeltsin đã tới đặt vòng hoa tại nghĩa trang Treptow Park, nơi có 7.000 binh sĩ Nga tử trận trong thế chiến 2 được an táng. Ông tuyên bố "khoảng 320.000 binh sĩ Nga đã an nghỉ trên đất Đức...Hôm nay là ngày cuối cùng của quá khứ."

Cùng dịp này, quân đội Nga đóng

tại các nước vùng Baltique như Estonia, Latvia, Lithuania v.v.. thuộc Liên Bang Sô Viết trước đây cũng được lệnh rút về nước. 55.000 gia đình sĩ quan trong các lực lượng này hồi hương chưa có nơi ăn ở là một khó khăn lớn cho Nga.

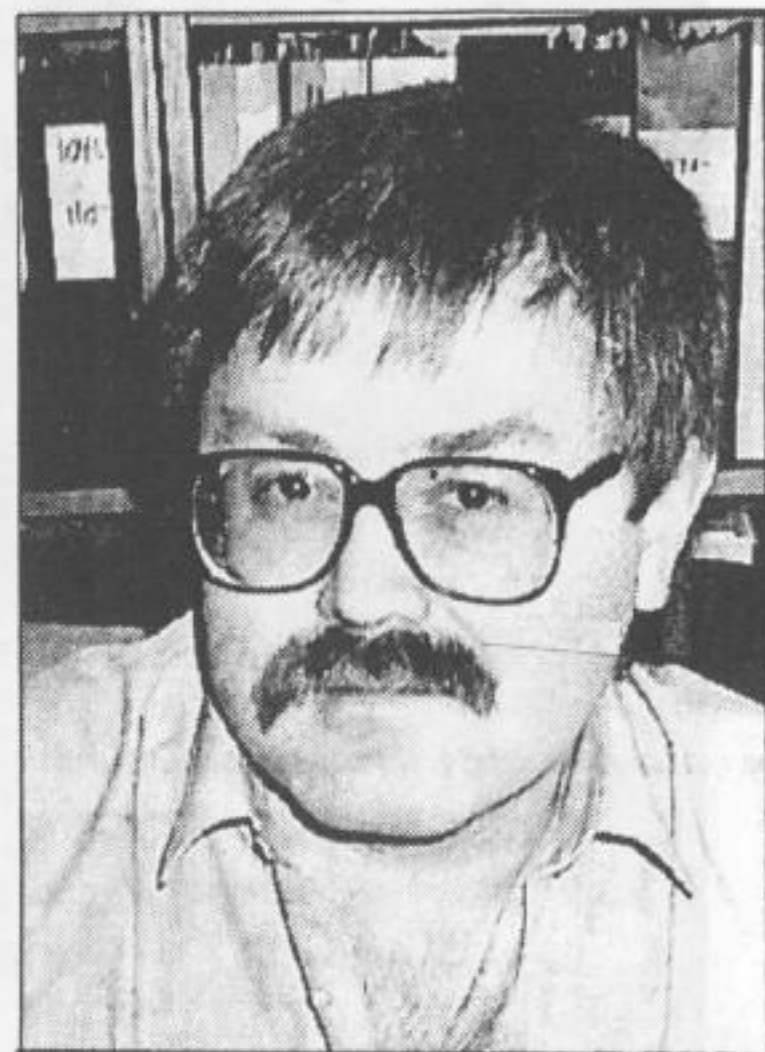

Tướng Matvej Burlakov bấm giờ cho đoàn quân về nước

Một tuần sau đó, theo chân quân đội Nga, các đơn vị quân đội đồng minh Anh, Pháp Mỹ cuối cùng cũng lên đường về nước. Buổi diễu hành trên đường phố Bá Linh có sự hiện diện của các nhà lãnh đạo cao cấp thuộc các quốc gia này.

Tin Na-Uy

Người Na-Uy lãnh đạo chương trình thám hiểm không gian.

Giáo sư Ragnar Værnes, người lãnh đạo chương trình không gian.

Giáo sư Ragnar Værnes tại Bergen sẽ lãnh đạo một nhóm 40 khoa học gia trong một chương trình nghiên cứu tại Mạc tư khoa nhằm những điều kiện thích ứng để các phi hành gia có thể tham dự những chuyến bay lâu dài trong không gian.

Tổ chức Không gian Âu châu (ESA) đã ký kết với (NUTEC) Trung tâm nghiên cứu kỹ thuật dưới biển Na-Uy tại Bergen trong việc cơ quan này sẽ lãnh đạo một nhóm khoa học gia từ các nước Nga, Mỹ và Canada để thực hiện chương trình nói trên tại Viện Sinh học dành cho các phi hành gia tại Mạc Tư khoa.

Ngày 1 tháng 9, ba phi hành gia Nga sẽ đi vào trạm không gian thí nghiệm tương tự với "Mir" ở Mạc tư khoa. Họ sẽ cư ngụ tại đây 135 ngày.

Kết quả của cuộc thí nghiệm sẽ được nghiên cứu tỉ mỉ trước khi cơ quan Không gian Âu châu đưa một phi hành gia vào trạm không gian Mir 135 ngày, và việc ESA đưa phi hành gia của họ vào trạm không gian này ngày 3 tháng 10.

Các phi hành gia trong phi thuyền thí nghiệm sẽ thông qua thời khoá biểu được ấn định như trong phi thuyền Mir và đặc biệt sẽ được theo dõi các biến chuyển về tâm sinh lý.

Theo Ông Vænes, qua nhiều năm nghiên cứu mức sinh hoạt của con người ở độ sâu dưới biển và những kinh nghiệm thu thập được là nguyên nhân dẫn ông vào làm việc cho

cửa hàng rào cao 4 mét, rớt lại vào lề đường và phát nổ.

Nếu quả bom được ném qua khỏi hàng rào thì sự thiệt hại về nhân mạng sẽ khó lường.

16 tuổi có thể lái xe.

Na-Uy: Vào ngày 1 tháng 10 tới đây, thiếu niên tròn 16 tuổi có thể cầm vô lăng để tập lái xe trên đường lộ với điều kiện là phải có người trên 25 tuổi và có bằng lái ít nhất 5 năm ngồi kế bên.

Hạn tuổi để có thể thi lấy bằng lái xe vẫn là 18 tuổi. Thanh thiếu niên có thừa hai năm để “vấn ôn võ luyện” với vị “thầy” ngồi cạnh bên sẽ tiết kiệm nhiều tiền cho các giờ tập lái tại trường dạy lái xe và cũng dày dặn kinh nghiệm khi đi thi.

Theo điều kiện hiện nay thì hạn tuổi 17 bạn được phép tập lái xe, với người có bằng lái ít nhất là 3 năm. Có nghĩa người ngồi cạnh có thể 21 tuổi hay nhiều tuổi hơn. Tân tài xế có được ít giờ luyện tập. Hơn thế nữa giá tiền cho một giờ lái xe với nhà trường là từ 250 đến 300 kroner.

Theo Ông Ingar Tenhold, Giám đốc Nha Lộ vận thì việc giảm tuổi tập lái xe tạo điều kiện cho các tài xế trẻ tuổi có nhiều thời gian tập dợt trước khi họ tự điều khiển xe trên đường lộ.

Blitz hus sau vụ bom nổ

chương trình này.

Ông cho rằng có rất nhiều điểm giống nhau về cách ly cho người thợ lặn và người thám hiểm không gian.

Bom nổ tại trung tâm sinh hoạt Blitz Oslo .

Các thanh niên Blitz cho rằng nhóm Tân phát xít là thủ phạm vụ bom nổ tại trung tâm sinh hoạt của họ vào rạng ngày chúa nhật 21/8.

Sức nổ khủng khiếp vào khoảng 3 giờ 30 đêm khiến các thiếu niên cư ngụ tại trung tâm khiếp sợ và giận dữ, tuy nhiên chỉ thiệt hại về vật chất và may mắn không ai bị thiệt mạng.

Phát ngôn viên của Blitz cho rằng vai trò của họ trong các phong trào biểu tình chống kỳ thị là nguyên nhân mà nhóm tân phát xít đặt bom tại trung tâm của họ.

Theo một thành viên Blitz thì họ không thể đặt ngang hàng với nhóm phát xít để có hành động trả thù.

Điều tra của cảnh sát cho biết hung thủ đứng ném bom từ ngoài đường vào khoảng sân phía sau trung tâm, quả bom đựng vào khoảng cao nhất

Tàu đánh cá Bångsö trong vùng biển tranh chấp.

Nhân chứng trong vụ nổ bom cũng xác nhận là họ trông thấy có người ném vật gì vào hàng rào.

Thủ phạm, theo nhân chứng thì vào khoảng 20 tuổi phóng khỏi hiện trường sau khi bắn ít nhất hai phát súng.

Thuyền trưởng Ingvasson của Bångsö được thả

Tromsø: Anton Ingvasson sẽ ra toà tại Nord-Troms vào ngày 1 tháng 11 tới đây với lý do hành hung nhân viên công lực Na-Uy. Nếu khiếm diện tại

tòa án Nord-Troms, ông ta có thể bị kết án và trừng phạt tại Băng Đảo.

— Chúng tôi đánh cá tại hải phận quốc tế và tất nhiên là không chấp nhận việc Na-uy tự ý thi hành các điều luật riêng, trước khi luật pháp Na-Uy quyết định cấm đánh cá tại đó.

Ông Ingvasson tuyên bố như trên sau khi được trả tự do tại sở cảnh sát Tromsø.

Ông cũng cho biết trong thời gian tàu “Hagangur II” neo tại cảng Tromsø. Ông bị vi phạm quyền tự do đi lại vào ban ngày, còn ban đêm thì bị nhốt vào trại giam. Ông không được phép gọi điện thoại trước khi được chấp cung tại trại giam.

Vắng mặt bất hợp pháp trong trường học sẽ bị phạt tiền.

Hội đồng thành phố Oslo đã biểu quyết cha mẹ để con em vắng mặt bất hợp pháp trong trường học sẽ chịu trách nhiệm trước chính quyền và sẽ bị phạt một khoản tiền là 500 Kr. Khoản tiền này hiện nay được coi là ít, theo lời bà Gro Balas thuộc Sở Giáo Dục Oslo.

Có vào khoảng 1000 học sinh tiểu học tại Oslo vắng mặt quá nhiều ngày, việc này gây tác hại trong việc giáo dục các em. Đặc biệt là các lớp 1,2 và 3. Cũng theo bà Balas thì có 97% học sinh vắng mặt bất hợp pháp là học sinh ngoại kiều. Nguyên nhân là do các em theo cha mẹ rời Na-Uy trong một thời gian dài.

Mùa hè sẽ “dài” hơn kể từ 1997.

Bergen : Vào năm 1997, mùa hè tại Na-Uy sẽ bắt đầu từ tháng 3 đến tháng 10.

Hội đồng chính phủ đã biểu quyết trong phiên họp ngày 9 tháng 9 vừa qua, Na-Uy sẽ có chung mùa hè như những quốc gia khác trong EU (Liên Hiệp Âu Châu). Có nghĩa mùa hè sẽ bắt đầu từ ngày Chúa Nhật cuối cùng của tháng 3 và kéo dài đến ngày Chúa Nhật cuối cùng của tháng 9. Anh quốc và Ái Nhĩ Lan hiện nay đơn phương có mùa hè dài đến ngày Chúa Nhật cuối cùng của tháng 10. Để có chung một mùa hè cho toàn đại lục, phù hợp với Ái Nhĩ Lan và Anh quốc, hội nghị tại Liên Hiệp Âu Châu đã đề nghị một mùa hè chung

cho toàn Châu Âu vào năm 1997.

Tin Việt Nam

Số tử vong bệnh AIDS gia tăng mau lẹ

Hà Nội - Các hãng thông tấn ngoại quốc loan tin Ủy Ban Quốc Gia Phòng Chống Bệnh AIDS cho biết số bệnh nhân chết vì bệnh AIDS đã gia tăng trong tháng 7 này, tính đến ngày 20, là 48 người so với 34 người vào tháng 6 vừa qua. Tỉnh Khánh Hòa, tập trung ở Nha Trang nơi có hàng ngàn du khách đến du hí vào mỗi tuần, số gái điếm ở Nha Trang cũng gia tăng mau lẹ, khoảng 30% so với cùng thời gian năm 1993. Số liệu của Công An thì vào khoảng 7,000 cô nhưng thực số đã lên tới 20,000 cô kể cả Cam Ranh và vùng phụ cận Nha Trang, tức bằng số lượng gái giang hồ thời VNCH trước năm 1975 trên toàn miền Nam. Riêng Nha Trang có không ít trên 300 trường hợp khám nghiệm có nhiễm trùng AIDS.

Theo Ủy Ban Phòng Chống Bệnh AIDS, số người nhiễm trùng AIDS tăng từ 1.411 người đến 1.512 người. Phát ngôn viên của Ủy Ban nói rằng, sự gia tăng nhanh chóng như vậy do khó khăn thu thập được các phúc trình trên toàn quốc (nguyên văn : The spokesman said that the sharp increase in July was related to difficulties in gathering reports from all over the country), không ký giả nào hiểu nổi lời biện minh của phát ngôn viên của Ủy Ban.

Một giới chức thẩm quyền bác bỏ nguồn tin lan truyền ở Hà Nội là có tới 400,000 người Việt trên toàn quốc nhiễm trùng HIV. Một giới chức khác thuộc Bộ Y Tế cũng phủ nhận nguồn tin này. Tuy nhiên, theo giới sẵn tin của các hãng thông tấn ngoại quốc thì Ban Lãnh Đạo Hội Liên Hiệp Phụ Nữ và Tổng Công Đoàn đã gửi kháng nghị (?) đến khóa họp Quốc Hội vừa qua, cho biết rằng, căn cứ từ số liệu lấy từ Công An và Tư Pháp, số người nhiễm trùng AIDS đã tăng lên từ 300,000 đến 400,000 trên toàn quốc. Một giới chức của Ủy Ban nói rằng, bệnh AIDS đã gia tăng mau lẹ vào tháng 7 này, tuy nhiên con số 400.000 là con

số quá đáng.

Ủy Ban cũng cho biết ngân sách dùng cho việc phòng chống AIDS tăng gấp bốn lần so với năm 1993, nhưng con số 20 tỷ đồng VN hay 4 triệu đô-la chỉ đủ điều hành.

Biểu tình tại Minnesota phản đối Lê Văn Bằng

Minneapolis, Hoa Kỳ - Buổi hội thảo mời gọi đầu tư Việt Nam được tổ hợp Ernst & Young tổ chức với sự hiện diện của Lê Văn Bằng, đại sứ CSVN tại Liên Hiệp Quốc, đã gặp phải sự phản đối của cộng đồng Việt Nam tại Minnesota, vào ngày 27.7.94. Mặc dầu nơi tổ chức hội thảo được giữ kín đến giờ chót, nhưng những người Việt cũng đã kéo đến trưng cờ và biểu ngữ, biểu tình trước khách sạn Minneapolis Hilton Towers, nơi buổi hội thảo diễn ra, nằm trên đường 1001 Marquette Ave, thuộc thành phố Minneapolis.

Đoàn biểu tình đã hô vang những khẩu hiệu tố giác CSVN vi phạm nhân quyền, đàn áp người dân trong nước để duy trì độc tài cai trị, cùng với những biểu ngữ mang nội dung anh ngữ như “Don’t trade with Hanoi until it ceases oppression”, “Freedom in religion for vietnam”, “Freedom all political prisoners in Vietnam”, “Democracy for Vietnam”.

Trong khi đó nhiều truyền đơn tài liệu nói lên thực trạng xã hội kinh tế nghèo khổ của người dân do chế độ độc tài cộng sản gây nên tại Việt Nam từ bấy lâu nay được phân phối bên ngoài nơi biểu tình và bên trong hội trường.

Có khoảng hơn 50 thương gia ngoại quốc và những người phản đối tham dự buổi hội thảo bên trong hội trường. Sau phần ăn sáng kéo dài 1 giờ đồng hồ, buổi hội thảo dự trù từ 8 giờ sáng đến 12 giờ trưa theo chương trình với những phần thuyết trình của cựu tướng John Vessey, Lê Văn Bằng, Bill Wren và Bill Collins thuộc công ty The Gannon Comp., Joyce Hsu & Greg Buteyn thuộc tổ hợp Ernst & Young, và Steve Sherlock thuộc Aid to Southeast Asia & American Vietnam Ventures, Ltd. Trong phần thảo luận và đặt câu hỏi cho thảo luận đoàn do ông Karl Johansson điều khiển, vì nhận thấy có nhiều người phản đối hiện diện

trong phòng, nên các câu hỏi đã không được đặt thẳng mà buộc phải viết vào giấy. Trong không khí căng thẳng, chỉ có một vài câu hỏi liên quan đến tình hình giữa Việt Nam và Hoa Kỳ đặt thẳng cho tướng Vessey, và 3 câu hỏi về thương mại được trả lời tại chỗ. Nhiều câu hỏi khác được hứa là sẽ trả lời sau bằng thư đến cá nhân, trước sự thất vọng của mọi người. Có vẻ không ăn khách và để tránh né đi vào thực tế, buổi họp đã kết thúc sớm trước 1 giờ đồng hồ.

Cuộc biểu tình cũng chấm dứt lúc 11 giờ khi phòng hội giải tán và Lê Văn Bằng lên mất.

Kháng thư Đoàn Viết Hoat, Lý Tông, Jimmy Tran, Trần Tư.

Trại Nam Hà, ngày 1 tháng 4 năm 1994

THƯ KHÁNG NGHỊ VỀ CHẾ ĐỘ GIAM GIỮ PHẠM NHÂN HIỆN NAY

Kính gửi: Thủ Tướng Chính Phủ
Cộng Hòa Xã Hội Chủ Nghĩa Việt Nam

Đồng kính gửi:
-Viện Trưởng Viện Kiểm Sát Nhân Dân Tối Cao
-Bộ Trưởng Bộ Nội Vụ
(Nhờ Ban Giám Thị Trại Ba Sao Nam Hà chuyển giao)

Thưa Quý Vị,
Chúng tôi ký tên dưới đây là Đoàn Viết Hoat, Trần Tư, Lý Tông và Trần Mạnh Quỳnh hiện đang bị giam giữ tại trại Ba Sao Nam Hà.

Sau khi đã trải qua nhiều trại giam khác nhau từ Nam ra Bắc (Chí Hòa, Thủ Đức Z30D, Xuân Phước và Nam Hà), chúng tôi nhận thấy chế độ giam giữ phạm nhân hiện nay có nhiều điều không phù hợp các công ước quốc tế về quyền con người, các công pháp và tập tục luật pháp quốc tế, và ngay cả luật pháp Việt Nam hiện nay. Chúng tôi xin gửi tới quý vị kháng thư này liên quan tới những vi phạm mà chúng tôi đã thực tế trải qua hoặc trực tiếp biết được.

A. Về chế độ giam giữ và sinh hoạt
1. Phạm nhân thuộc mọi thành phần xã hội (tu sĩ tôn giáo, trí thức, công chức nhà nước, các thành phần "xã hội đen"...) và mọi tội phạm khác nhau (hình sự, kinh tế, chính trị,...) đều

bị giam chung và chịu những hình thức sinh hoạt ăn ở, lao động như nhau.

Điều này xảy ra ở hầu hết các trại giam. Chế độ giam giữ này đã dẫn đến nhiều hậu quả tiêu cực cho quá trình cải tạo các phạm nhân. Nhân phẩm, đạo đức và phong cách sống văn minh, có văn hóa không những không được phát huy mà còn bị thoái hóa. Thiếu số những người có nhân cách và phẩm chất sống tốt đẹp bị "hình sự hóa" bởi sự áp đảo và trấn lột của đa số quen lối sống của "xã hội đen".

2. Vì nhà tù có quá đông phạm nhân nên chỗ ăn ở quá chật chội (50cm, 60 cm mỗi người), tiêu chuẩn vệ sinh rất thấp, trật tự an toàn trong trại khó bảo đảm (trộm cắp, đánh lộn, ức hiếp, trấn lột,...)

3. Hầu như toàn bộ thời gian giam giữ được dành cho lao động. Các sinh hoạt vui chơi, giải trí, thể dục thể thao, học tập gần như không có, hoặc nếu có cũng không đáng kể. Ở hầu hết các trại giam nhiều hình thức vui chơi, giải trí và học tập còn bị nghiêm cấm (cấm ca hát, cấm học tập ngoại ngữ và kể cả văn hóa,...)

4. Sức khỏe phạm nhân không được bảo đảm. Lao động nhiều và nặng nhọc nhưng ăn mặc, ở và nghỉ ngơi dưới mức trung bình. Khi đau ốm, thuốc men thiếu thốn. Bệnh xá thường chật hẹp, thiếu vệ sinh, người bệnh nhẹ bị nhốt chung với người bị bệnh truyền nhiễm.

5. Quan hệ con người trong trại giam thiếu tình thương và thiếu tính giáo dục. Ngôn ngữ sử dụng giữa cán bộ và phạm nhân thường thiếu văn hóa (thằng, con, mày, tao, chửi mắng,...) Còn nhiều trường hợp cán bộ đánh đập phạm nhân, có khi bằng cả roi vọt, và bắt phạm nhân phục vụ riêng cho mình.

B. Việc tổ chức lao động cải tạo.

1. Việc bắt buộc mọi phạm nhân không phân biệt tội trạng và án phạt đều phải lao động tay chân, thường là nặng nhọc, 8 giờ một ngày, có khi cả Chúa Nhật được giải thích là để thi hành pháp lệnh, thi hành án mới ban hành. Chúng tôi cho rằng cần phải xét lại ngay cả cơ sở pháp lý của việc bắt buộc mọi phạm nhân phải lao động tay chân nặng nhọc trong thời gian bị giam giữ vì những lý do sau đây:

a. Hiến pháp 1992 điều 71 quy định: "Không một công dân nào bị coi là có

tội khi chưa bị tòa án xét xử với một bản án có hiệu lực pháp lý". Điều này cho thấy chỉ có bản án do Tòa án phán quyết mới có giá trị pháp lý để thi hành. Mọi việc thêm bớt vào án phạt của tòa án, dưới bất cứ hình thức nào và do bất cứ cá nhân hoặc cơ quan nào, trong thời gian thi hành án, là hoàn toàn vi phạm tinh thần và nội dung của điều 71 Hiến pháp hiện nay.

b. Pháp lệnh thi hành án là một văn bản pháp lý dưới Luật, tất nhiên cũng không thể đi ngược lại tinh thần và nội dung của Điều 71 cũng như các điều khoản khác của Hiến Pháp, đạo luật căn bản của mọi đạo luật. Nói cách khác, việc quy định các hình thức thi hành án không thể vượt ra ngoài phán quyết của Tòa án liên quan tới thời gian và hình thức án phạt. Cụ thể hơn nữa, việc tổ chức lao động, nhất là lao động tay chân nặng nhọc cho phạm nhân chỉ có thể áp dụng một cách hợp hiến và hợp pháp, đối với những bản án mà tòa án có quy định phạt lao động với hình thức cụ thể (như lao động nhẹ, lao động khổ sai.)

c. Tòa án hiện nay của nước ta chỉ có án phạt tù giam mà chưa quy định có hay không có lao động, cũng như lao động nhẹ hay lao động khổ sai. Mọi quy định về lao động dưới bất cứ hình thức nào do đó đều không phù hợp với án lệnh và phán quyết của Tòa án hiện nay, và nếu vẫn đem thi hành thì vừa vi phạm. Điều 71 của hiến pháp hiện nay, vừa vi phạm tập quán và công pháp quốc tế, và đặc biệt vi phạm các công ước quốc tế về Dân Quyền và Nhân Quyền liên quan đến Tòa Án, quá trình xét xử và giam giữ, vv...

2. Hình thức tổ chức lao động và cường độ lao động hiện nay ở các trại giam mà chúng tôi đã đi qua hoàn toàn thiên nặng về hình phạt và về hiệu quả kinh tế. Các trại giam thường tính toán thành quả lao động của phạm nhân như tính toán lời lỗ của một cơ sở kinh doanh sản xuất ngoài xã hội. Có trại như Nam Hà đặt hẳn trách nhiệm của phạm nhân là "làm giàu cho trại". Thực tế này đã gây ra những hậu quả tai hại sau đây:

a. Phạm nhân luôn luôn có ấn tượng là họ bị "bóc lột sức lao động". Thêm vào đó, tình trạng ăn ở, sinh hoạt tồi tệ trong trại giam như mô tả ở trên lại

càng tác động xấu vào quá trình cải tạo của phạm nhân. Chúng tôi cho rằng, hình thức tổ chức lao động cũng như ăn ở, sinh hoạt như hiện nay ở các trại giam hoàn toàn không đạt được hiệu quả “cải tạo” như mong muốn.

b. Việc bắt phạm nhân lao động cực nhọc để sinh lời cho trại giam và đóng góp vào ngân sách quản lý trại giam của chính phủ tạo ra một hình ảnh không tốt đẹp về nhân quyền và chế độ lao tù của nước ta.

c. Lao động trong thời gian giam giữ chỉ có giá trị cải tạo khi đem lại lợi ích cho phạm nhân. Muốn thế, lao động cần gắn liền với huấn nghệ, học tập nâng cao kiến thức và văn hoá tổng quát, cũng như với một môi trường sống nhân đạo, nhân ái, văn minh và tiến bộ. Điều này đòi hỏi phải tổ chức lại chế độ lao động học tập, đồng thời với việc cải thiện mạnh mẽ và sâu rộng mọi sinh hoạt của trại giam.

C. KIẾN NGHỊ: Từ những nhận định trên đây, chúng tôi kiến nghị với quý vị những điều cụ thể sau đây:

1. Thành lập một Ủy Ban Quốc Gia Thanh Sát các Trại Giam. Ủy Ban này phải hoàn toàn độc lập với các cơ quan có liên hệ tới việc tổ chức và điều hành các trại giam, đặt trực thuộc vào Quốc hội hay Thủ tướng để thanh tra tất cả các trại giam, đồng thời nghiên cứu và đề nghị các biện pháp cải thiện chế độ lao tù.

2. Rà soát lại các văn bản pháp lý liên quan tới mọi khía cạnh của việc tổ chức và quản lý các trại giam, cũng như tới việc thi hành án phạt của toà án. Sửa đổi mọi điều vi phạm tinh thần và nội dung hiến pháp hiện hành.

3. Trong thời gian chờ đợi, cải thiện ngay một số điều liên quan tới lao động và sinh hoạt trong các trại giam, để giảm bớt một số mặt tiêu cực, và tăng cường tác dụng cải tạo của quá trình giam giữ. Chúng tôi đề nghị cụ thể như sau:

a/ Bỏ mọi hình thức lao động nặng nhọc. Giảm bớt giờ lao động.

b/ Tổ chức các lớp học tập văn hóa, ngoại ngữ, nghề nghiệp...

c/ Tổ chức các hình thức sinh hoạt giải trí, văn nghệ, thể dục thể thao...

d/ Tận dụng khả năng nhân lực của chính các phạm nhân để tổ chức các loại hình thức sinh hoạt này

4. Riêng phần chúng tôi, kể từ ngày gửi thư kháng nghị này, chúng tôi sẽ ngừng tham gia mọi hình thức lao động chân tay vì những lý do sau:

a/ Trong tinh thần và nội dung của bản kháng thư này, việc ngừng tham gia mọi hình thức lao động chân tay vừa thể hiện tính trung thực của những nhận xét, quan điểm và kiến nghị mà chúng tôi đã trình bày ở trên, vừa là một đóng góp cụ thể và tích cực vào quá trình cải thiện chế độ lao tù ở nước ta hiện nay.

b/ Vấn đề “cải tạo”, đặc biệt cải tạo qua lao động chân tay, hoàn toàn không phù hợp với trường hợp chúng tôi là những người đang bị giam giữ vì lý do chính trị. Vấn đề ĐÚNG - SAI của tư tưởng và quan điểm chính trị không thể giải quyết đơn thuần được bằng quá trình gọi là “Lao động cải tạo”.

c/ Chúng tôi cho rằng các hình thức lao động tay chân hoàn toàn không phù hợp với tình trạng sức khoẻ thể xác cũng như năng lực tinh thần và trình độ văn hóa của chúng tôi. Chúng tôi tin rằng trong thời gian còn tạm thời bị “cách ly khỏi xã hội”, chúng tôi vẫn có thể đóng góp hoặc chuẩn bị cho sự đóng góp trong tương lai một cách tích cực hơn, hữu hiệu hơn vào quá trình đi lên của đất nước bằng năng lực và hiểu biết của mình hơn là bằng các hình thức lao động chân tay giản đơn và nặng nhọc.

Thưa quý vị,

Từ trại giam Nam Hà chúng tôi đã quyết định gửi tới quý vị thư kháng nghị này vì cho rằng, sau khi đã trực tiếp biết được những gì đang xảy ra trong các trại giam mà chúng tôi đã đi qua, chúng tôi không thể tự nhận mình là những con người tự trọng, trung thực, thiết tha với tiền đồ của dân tộc mà không nói lên những nhận xét, quan điểm và kiến nghị của mình. Chúng tôi thẳng thắn gửi đến quý vị thư kháng nghị này vì tin rằng công lý sẽ thắng, nền dân chủ pháp trị sẽ sớm được xây dựng trên đất nước chúng ta; rằng tinh thần nhân đạo, lòng nhân ái trong truyền thống văn hóa dân tộc Việt sẽ vượt thắng mọi bất công, lạc hậu và hận thù để tạo ra một không khí chính trị - xã hội đại

phản tỉnh và Đại Hòa Dân Tộc để mở đường cho việc xây dựng một nước Việt phồn vinh, hạnh phúc và tự do trong thời đại 2000.

Trân trọng kính chào quý vị,
Đồng ký tên

Đoàn Viết Hoạt

Trần Tư

Tran, Jimmy

(Trần Mạnh Quỳnh)

Lý Tống

Về hệ thống giáo dục ở Việt Nam trong năm học mới

Tạp chí Kinh tế Viễn đông tuần này có bài về vấn đề giáo dục của Việt Nam với tựa đề “Biểu đồ học tập ở Việt Nam” và giải thích rằng trợ cấp ngày càng giảm, tác động đến giáo viên cũng như phụ huynh học sinh. Đây là một lời báo động trước sự hình thành của một nền giáo dục 2 tốc độ của Việt Nam và sự xuống dốc của nền giáo dục Việt Nam.

Nhiều trường học đã yêu cầu phụ huynh học sinh đóng thêm học phí từ nửa đô-la đến 5 đô-la, một khoản tiền không phải một gia đình nào cũng có thể đóng được. Mặt khác tờ báo cũng nêu lên hiện tượng mới là các trường dân lập mọc lên ở Việt Nam bù vào chỗ thiếu hụt của hệ thống giáo dục nhà nước, thầy dạy giỏi, chương trình hiện đại hơn và học sinh vào trường phải có điểm cao như trường Lương Thế Vinh chẳng hạn, nhưng học phí cũng phải cao hơn.

Hiện tượng này đã tạo nên một nền giáo dục nhiều tầng. Những người khá giả đã đào tạo con em mình một trình độ khác. Và như vậy hố sâu ngăn cách giữa các thành viên của cộng đồng ngày một lớn. (Tin tham khảo Thông tấn xã Việt Nam ngày 19/8/94)

Bài học về chữ tín : Khách sạn nổi

Theo Mariam Jordon (The Asian Wall Street Journal)

Giới đầu tư ngoại quốc bắt đầu lo ngại đầu tư lâu dài vào VN qua kinh nghiệm “vắt chanh bỏ vỏ” với công ty Úc-Nhật khai thác khách sạn nổi, dự án đầu tiên của ngoại quốc vào VN hồi 1989.

Liệu khách sạn nổi này sẽ bị kéo đi và tháng 9/1994 không ?

Các nhà đầu tư ngoại quốc đang thương thảo với CS để xin triển hạn giao kèo sẽ mãn trong năm tháng tới. Một số nhà đầu tư lớn ngoại quốc bắt đầu để ý tới vụ này một cách đặc biệt để đánh giá chữ tín và thực tâm cải cách của CS. Trong khi đó thì CS lại coi việc này chỉ là sự tranh chấp thương mại thông thường.

Francis Ma của EIE International Nhật Bản và Barrier Reef của Holding of Australia đã cho biết: “Chúng tôi rất muốn được ở lại, nhưng hạn kỳ chẳng còn bao lâu.”

Khách sạn nổi có 180 phòng và là một trong những dự án đầu tiên của ngoại quốc kể từ khi bộ luật đầu tư của ngoại quốc được thông qua năm 1989. Việc đầu tư này được xem như có tính cách mạo hiểm tiên phong, kích thích tạo tin tưởng cho nhiều công ty ngoại quốc khác. Sarah Capes của hãng du lịch Tour East OSC nhận xét: “Khách sạn nổi là một công trình đầu tư táo bạo đi hàng đầu vào VN. Nếu dự án này không được tái hạn, các giới đầu tư ngoại quốc khác sẽ thập phần lo lắng.” James Kaplan, một chuyên viên cố vấn kỹ nghệ khách sạn ở Hong Kong đã cảnh cáo: “Giới đầu tư quốc tế đang theo dõi vấn đề rất kỹ càng.”

Barrier Reef đã cho kéo cao ốc nổi này từ Úc châu về dựng trước bến Bạch Đằng ở Saigon. Sau đó, ông cho xây hồ bơi, sân quần vợt, cầu tàu ngay trên khu đất mặt tiền khách sạn nổi. Trị giá của việc đầu tư là 45 triệu đô-la. Lúc khánh thành, khách sạn nổi là một “kỳ quan” của du lịch Saigon vì các khách sạn nổi tiếng khác đã bị quốc hữu hóa từ 1975, đều quá tồi tệ.

Vậy mà bây giờ nó trở thành điển hình cho một tình trạng đau xót trong việc đầu tư ở nước Việt: “Kể đến sớm cũng rồi cuộc sẽ phải ra đi trước tiên.” Giám đốc Francis Ma đang kiên nhẫn thương thảo với Hà Nội và Saigon nên không tiết lộ thêm.

Tuy nhiên ông không bác bỏ đỉnh chính phỏng đoán là số phận khách sạn nổi tùy thuộc quyết định giá cả thuê mướn của Saigon.

Dưới khế ước hiện hành, khách sạn nổi phải trả cho Ủy Ban Nhân Dân TP HCM mỗi năm khoảng 1 triệu đô-la.

Trong 2 năm đầu, mức thuê phòng dưới 50%, cơ sở chỉ đủ chi phí sinh tồn trong tình trạng thật ngặt nghèo. Năm ngoái, số khách cư ngụ các phòng - 160 đô-la/đêm - tăng lên 83%, khiến số thâu cả năm là 12 triệu đô-la, khách sạn có lời thật lớn. Vì vậy, UBND muốn tăng giá nếu khách sạn muốn được ký khế ước lại.

Khách sạn đã mất nhiều lợi thế trong việc cạnh tranh vì có nhiều khách sạn được khánh thành. Như vậy giá phòng sẽ giảm ít nhất tới 75% để cạnh tranh.

Vì luật lệ của CS quá lờ mờ thành ra giới chủ khách sạn ngoại quốc khó có thể thuận trong việc tái khế ước đó. Từ ngữ đã không rõ ràng và đây là một trong những trường hợp tái tục đầu tiên ở VN nên cũng không thể dựa vào một thông lệ nào.

Francis Ma và các phụ thuộc của ông bắt đầu cảm thấy bị áp lực vào 6/1993 khi đọc thư luân lưu của Saigon Tourist, cơ quan đặc trách du lịch của UBND, có tiết lộ rằng khách sạn nổi sẽ phải dời khi mãn hạn khế ước. Một nhân viên quản trị than, “Chúng tôi rùng mình sờn gáy vì đọc báo thấy mình sẽ bị đuổi. Mặc dầu giao kèo có qui định sau 5 năm khách sạn được quyền tái hạn, nhưng hiện trạng thực tế số phận của khách sạn hoàn toàn tùy thuộc phía CSVN”.

Nhiều người có kinh nghiệm nghĩ rằng khách sạn nổi đã bị lọt vào cuộc tranh chấp giữa Hà Nội và Saigon. Theo họ, Hà Nội muốn khách sạn được tái tục khế ước, nhưng UBND TP HCM muốn dành quyền sinh sát.

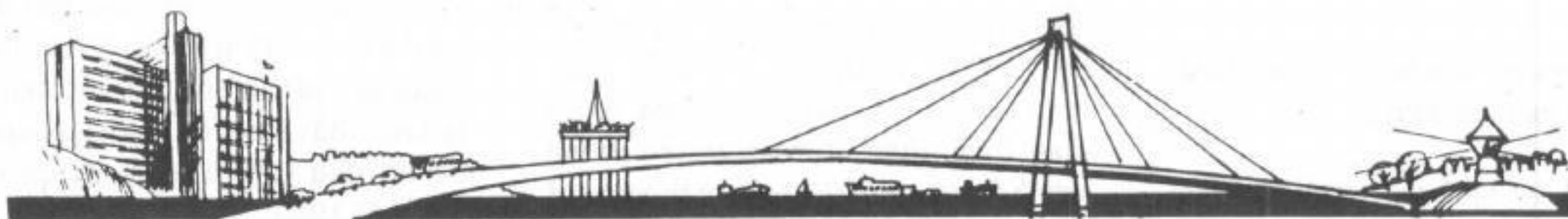
Nhiều giới chức đầu tư và kỹ nghệ khách sạn ngoại quốc đồn rằng Sai-

gon Tourist, vốn làm chủ khoảng 50 khách sạn trong thành phố, muốn búng khách sạn nổi khỏi vòng cạnh tranh.

Theo Peter Hassler, tổng quản trị khách sạn nổi, thì các cơ ở khách sạn quốc doanh của CS không muốn sự có mặt của các đối thủ ngoại quốc quá mạnh, không thể đương đầu một cách công bằng nổi. Tuy nhiên, Võ Bản, giám đốc cơ quan phát triển du lịch thành phố, đính chính là không phải như vậy. Bản nói là cơ quan mình có quan hệ rất tốt với khách sạn nổi và muốn duy trì quan hệ đó. Theo Bản, thành phố cho rằng khách sạn nổi đã che hết những cảnh đẹp của bờ sông. Chỉ trên bản đồ của Saigon, Bản tươi cười nói rằng: “Nếu chịu dời đi chỗ khác do thành phố chỉ định, khách sạn nổi sẽ được gia hạn thêm 20 năm.” Các cấp điều hành khách sạn nổi phản pháo: “Nếu dời chỗ, thương vụ tức thời sẽ bị sa sút.”

Thái độ của Võ Bản khác hẳn với mọi sự chiều chuộng mà chế độ dành cho công cuộc đầu tư khách sạn hồi 1988. Lúc đó những tay bỏ tiền Nhật Bản muốn khách sạn được đậu ngay tại công viên “các liệt sĩ”, UBND thành phố đã “hoan hô cả hai tay”. Theo nhà đầu tư T. Ota ở Osaka, vốn làm chủ 8% cổ phần của Barrier Reef Holding, thì “lúc đó Saigon chả hề có khách sạn quốc tế, chế độ cần chúng tôi, nên cứ đòi gì là được nấy. Bây giờ khách sạn họ xây bừa mứa nên khách sạn nổi dĩ nhiên trở thành chướng mắt.”

Di chuyển khách sạn nổi có nghĩa là phải chi phí thêm hàng triệu đô-la để xây dựng các cơ sở phụ thuộc mới. Nếu cuộc thương thảo bất thành và khách sạn nổi phá bỏ đi, các chủ nhân ngoại quốc của cơ sở này chỉ xin một điều là “có thời gian chuẩn bị vì dời một khách sạn không dễ như di chuyển một chiếc xe hơi.”

Vấn đề của chúng ta

Những bài học cần học

Dương Kiên

Thế cờ mới của thế giới mới

Từ khi bức tường Bá Linh sụp đổ và chiến tranh lạnh chấm dứt giữa hai khối cộng sản (cũ) và tự do, một trật tự thế giới mới thành hình dần. Các “khối” mới trên thế giới không còn do các ý thức hệ kết hợp mà chính yếu là các quyền lợi kinh tế và thị trường.

Khối Bắc Mỹ với Mỹ và Canada, đang mở rộng thêm kết hợp các nước Châu Mỹ La-tinh. Khối Âu Châu với Liên Hiệp Âu Châu mà Na Uy có thể là thành viên từ đầu năm tới. Khối Á Châu với Nhật Bản, Trung Hoa, Đại Hàn và Hiệp Hội các nước Á Châu Thái Bình Dương. Úc đứng một mình nhưng hướng về Á Châu nhiều hơn. Phi Châu chưa thành hình rõ rệt nhưng thế lực đầu hỏa của các nước Trung Đông có ảnh hưởng nhiều đến các khối khác.

Sự hình thành dần các khối kinh tế tạo nên các tương quan mới về chính trị và an ninh. Những nét chính mà đa số đồng ý là:

— Một cuộc tranh chấp võ trang toàn cầu hay toàn vùng vì lý do ý thức hệ không còn là một điều đáng lo ngại nữa.

— Ổn định là nhu cầu hàng đầu nên mô thức chính trị trong mỗi quốc gia không phải là một điều cản trở cho sự hợp tác kinh tế. Nói cách khác tuy các cường quốc vẫn thỉnh thoảng nhắc đến chuyện nhân quyền nhưng điều đó không có nghĩa là họ khuyến khích hay ủng hộ các cuộc đấu tranh võ trang của các phong trào dân chủ có thể gây nên xáo trộn, trong đó các quyền lợi kinh tế của họ có thể bị ảnh hưởng.

Việt Nam trong trật tự mới

Với hai nét chính của “trật tự mới” ấy, người Việt không cộng sản trong cũng như ngoài nước không nên hy vọng một cuộc đổi thay toàn diện nào lôi kéo theo sự sụp đổ của chế độ cộng sản Việt Nam. Lý thuyết “Domino” đã sai trong trường hợp năm 1975 ở Việt Nam, lại càng chứng tỏ chỉ có giá trị giới hạn những năm 1991-1992 khi Liên xô tan rã kéo theo sự thay đổi tại Đông Âu.

Trong trường hợp hiện nay, cho dù Trung cộng hay Bắc

Hàn có những biến chuyển nào chẳng nữa, cũng khó có ảnh hưởng quyết định đến tình hình Việt Nam.

Cũng vì nhu cầu ổn định, một cuộc đấu tranh võ trang, triệt để ngoài những lý do chủ quan không thể dự tưởng trong lúc này, còn không thể hy vọng ở sự đồng tình, hỗ trợ từ bên ngoài, nói khác từ các cường quốc thế giới, và Á Châu Thái Bình Dương.

Có thể có “diễn biến hoà bình” ở Việt Nam không ?

Khi mà một cuộc đấu tranh võ trang khó có thể quan niệm trong tình thế hiện nay, liệu Việt Nam có thể đi vào con đường “dân chủ hoá” thường được mệnh danh là “diễn biến hoà bình” như ở Nga và các nước cộng sản Đông Âu cũ hay không ?

“Diễn biến hoà bình”, một cách nói bóng bẩy để diễn tả sự tan rã tự nhiên của các chế độ cộng sản khi mà họ hoàn toàn thất bại trong giấc mơ xây dựng “xã hội chủ nghĩa” cũng như mơ ước sợ hãi trước nguy cơ nổi dậy tự phát của quần chúng.

Một diễn biến hoà bình như vậy đòi hỏi nhiều yếu tố:

— Sự thức tỉnh của quần chúng về sự bế tắc và vô vọng của chế độ cộng sản. Quần chúng, nói chung và nhất là giai cấp trí thức thành thị, có một trình độ nhận thức nhất định nào đó khiến cho các thủ đoạn cởi mở nhất thời hoặc những biện pháp cải tiến kinh tế để xoa dịu, không ru ngủ được họ.

— Nội bộ đảng cộng sản phân hoá khiến cho các chính sách, thủ đoạn duy trì quyền lực không thể thi hành hữu hiệu được nữa. Guồng máy hành chánh, công an, quân đội vượt ra ngoài tầm kiểm soát của đảng.

— Có những tổ chức chính trị hay ít nhất, một số chính trị gia được quần chúng tin cậy và đặt hy vọng cho một lối thoát chấp nhận được.

Trong ba điều kiện ấy, đối với trường hợp Việt Nam, chúng ta có thể nhận thấy:

— Nhận thức của quần chúng ở Việt Nam còn nhiều

khác biệt. Khác biệt giữa miền Bắc và miền Nam. Khác biệt giữa thành thị và nông thôn. Khác biệt giữa đảng viên và quần chúng. Khác biệt giữa quần chúng dân thân và không dân thân, quần chúng xu thời và quần chúng bị bỏ rơi, bóc lột...

Điều này chẳng những không đáng ngạc nhiên mà còn là điều tất nhiên của 40 năm cộng sản ngu dân hoá ở miền Bắc, của 20 năm chiến tranh và 20 năm mất niềm tin, mất chất xám ở miền Nam. Đừng nói gì trong nước, nhiều người Việt tỵ nạn khi ra đi nếu có phần nào vì an nguy bản thân, cũng có phần lớn nhận thức về bản chất của chế độ, đã trở về “thăm nhà” lọt vào cái bẫy “cởi mở” của đảng một cách dễ dàng.

Trình độ và nhận thức của quần chúng ở Việt Nam cũng như ở hải ngoại chưa phải là điều mà đảng cộng sản phải lo ngại để nghĩ đến việc chấp nhận “diễn biến hoà bình”, tháo lui tuy không vinh dự gì nhưng cũng không đến nỗi bị quần chúng đòi nợ trong cơn phần nộ.

— Đảng cộng sản rõ ràng đã mất phẩm chất và phân hoá nhưng chưa có dấu hiệu guồng máy công an và quân đội đã ra ngoài tầm kiểm soát của đảng. Vụ Thiên An môn ở Trung Cộng cho thấy đảng cộng sản Trung Hoa không cần viện dẫn đến chủ nghĩa Mác hay thần tượng Mao nữa mà chỉ cần quân đội vẫn còn tuân lệnh đảng. Trường hợp đảng cộng sản Việt Nam có lẽ không khác khi mà chỉ còn vài đảng cộng sản cầm quyền trên thế giới, đảng cộng sản Việt Nam vẫn không từ bỏ con đường xã hội chủ nghĩa có lẽ nhờ chỗ dựa của đảng, như chính đảng cũng tự biết chưa bao giờ là quần chúng, mà là công an và quân đội.

Sự rời bỏ đảng của những thành phần như Bùi Tín, Nguyễn Hộ... chưa đủ làm đảng lung lay. Một sự đấu tranh trong nội bộ, quyết liệt, thường xuyên mới có thể làm đảng suy yếu hay tê liệt. Chúng ta không phê phán việc rời bỏ đảng của Bùi Tín, Nguyễn Hộ nhưng chúng ta có quyền nghĩ có những đảng viên tiếp tục ở lại đảng đấu tranh cho sự thay đổi mới thực sự là những người yêu nước và thực tế.

— Khoảng trống chính trị hiện nay ở trong và ngoài nước là một điều dễ nhận thấy.

Đối với người dân thường, một bộ mặt nổi bật, một nhân cách và tài năng đủ sức thuyết phục là một điều cần thiết và dễ hiểu.

Đối với những người muốn tích cực tham dự, có ít nhiều kinh nghiệm hoạt động thì một tổ chức có đường lối, có thực chất, có chiến thuật và chiến lược đấu tranh, là những điều đòi hỏi tối thiểu.

Chúng ta đã thiếu những thứ đó trong 20 năm chiến tranh. Chúng ta đã thấu hiểu những thứ đó trong 20 năm lưu vong. Chúng ta còn thiếu những thứ đó trong bao nhiêu năm tới ?

Bi quan hay lạc quan

Những điều kiện cho những đổi thay nhanh chóng ở Việt Nam chưa hội đủ. Chúng ta không có lý do để tin rằng cộng sản sẽ tự tan biến. Chúng ta cũng không có lý do để tin rằng một chế độ mới hay chuyển tiếp nào đó đủ khả năng ổn định đất nước, phát triển kinh tế, giải quyết nạn nghèo khó, đặt nền tảng cho một tiến trình dân chủ hoá và công bình xã hội.

Mhưng nói như thế không có nghĩa là bi quan và càng

không có nghĩa là chấp nhận chế độ hiện tại. Nói như thế chỉ có nghĩa là phải can đảm nhìn vào thực tại, hoạch định đường lối đấu tranh mới và dự liệu những biến chuyển trong tương lai.

Những nét chính trong đường lối đấu tranh mới, ít nhất ở hải ngoại, phải là :

— Những bộ mặt cũ, những con người đã bị lịch sử bỏ rơi, hãy lui vào bóng tối. Chỉ có thể hệ trẻ mới vận động được lịch sử, đó là quy luật tất yếu ở mọi nơi, mọi thời kỳ.

— Lịch sử là điều để học hỏi nhưng cũng không là điều nên quên bớt khi hướng về tương lai. Chúng ta không nói tới “hòa giải hòa hợp”, nhưng nói đến một giải pháp cho Việt Nam. Đã là giải pháp thì không phải là điều do một bên quyết định, mà là sự thỏa thuận của mọi phía.

Về phía đảng cộng sản, chúng ta phải chờ đợi sự đấu tranh nội bộ nghiêng cán cân về phía các thành phần có đầu óc thực tế và thực tâm yêu nước. Về phía quần chúng, chúng ta phải chờ đợi sự thành hình các trào lưu không thoát thai từ phía đảng cộng sản, mà cũng không có liên hệ với chế độ cũ của miền Nam.

Về phía chúng ta, những người Việt lưu vong, nếu muốn có một tiếng nói trong cuộc đối thoại tương lai, cần có thực lực. Thực lực chỉ có thể có do một sự kết hợp rộng rãi, có những chương trình sát thực tế tác động đến tình hình trong nước khiến cho các thành phần “có ý thức” trong đảng cộng sản cũng như các trào lưu quần chúng khác trong nước không thể không quan tâm tới.

Chấp nhận vai trò lãnh đạo độc tôn và độc đoán của đảng cộng sản là một điều không thể quan niệm. Phủ nhận hoàn toàn vai trò đảng cộng sản trong một viễn tượng xa gần nào đó là điều không thực tế. Chờ đợi một cuộc thay đổi toàn diện với những xáo trộn không tiên đoán trước được là điều nguy hiểm.

Lịch sử mỗi quốc gia chuyển biến theo trào lưu chung của thế giới. Sự cáo chung của chủ nghĩa cộng sản là điều không thể tránh khỏi nhưng do hoàn cảnh của mỗi nước, thời gian và cách thức cáo chung cũng như sự hình thành của chế độ mới, có nhiều khác biệt.

Bốn phận của chúng ta là tìm cách rút ngắn thời gian, giảm bớt càng nhiều xáo trộn hay đổ vỡ bao nhiêu hay bấy nhiêu và hình dung được rõ nét chế độ mới đáp ứng đúng trào lưu lịch sử và hoàn cảnh chuyên biệt.

Điều ấy đòi hỏi những công trình nghiên cứu nghiêm chỉnh, không phải chỉ bởi các chính trị gia, mà cả những nhà sử học, xã hội học, kinh tế học...nói khác, các “chuyên gia” trong cũng như ngoài nước. Một sự “giao lưu” như thế là một điều đáng suy nghĩ và không nên bị kết án là tiếp tay cho sự duy trì chế độ bạo tàn trong nước.

Báo chí Na Uy phanh phui

về người tỵ nạn du lịch quê hương

Báo chí, truyền thông Na Uy trong mấy tuần vừa đã loan tải âm ỉ về vấn đề người tỵ nạn về thăm quê hương, trong số đó có người Việt, bị cảnh sát Na Uy bắt. Vấn đề kể trên, đã gây nhiều sôi nổi trong dư luận Na Uy. *Vượt Sóng* đã thu lượm một số bài báo quan trọng và xin cống hiến cùng quý vị độc giả.

CHÚ THÍCH

Để hiểu thấu đáo vấn đề, trước hết chúng tôi xin giải thích một vài từ ngữ tiếng Na Uy, liên quan tới vấn đề tỵ nạn.

Asylsøker: Người xin tỵ nạn tại Na Uy

Flyktning: Người được chấp thuận tỵ nạn tại Na Uy hay nói rõ hơn, người hội đủ các điều kiện về tỵ nạn chánh trị do Cao Ủy Tỵ Nạn Liên Hiệp Quốc đề ra và nhận được tiêu chuẩn tỵ nạn tại Na Uy (*Asylrett i Norge*).

Người *Asylsøker* nếu được chấp thuận đơn thì sẽ trở thành người *flyktning*.

Riêng về thuyền nhân Việt Nam thì việc xét tiêu chuẩn tỵ nạn diễn ra tại trại tỵ nạn và khi tới Na Uy thì đã có quyền tỵ nạn. Trước năm 1988, thì tất cả thuyền nhân Việt Nam đương nhiên được công nhận như người tỵ nạn chánh trị (*flyktning*) nhưng sau đó thì phải qua một cuộc thanh lọc

(screening) rất khắc khe.

Người tỵ nạn (*Flyktning*) được cấp một giấy thông hành màu đỏ (*Reisebevis*).

Oppholdstillatelse på humanitære grunnlag: Có một số người mặc dầu không hội đủ tất cả các điều kiện về tỵ nạn nhưng vì lý do nhân đạo, chánh quyền Na Uy vẫn cho cư trú tại Na Uy.

Về phía người Việt thì đó là trường hợp của cha mẹ do con cái bảo lãnh sang Na Uy.

Những người này được cấp giấy thông hành màu xanh (*fremmedpass*).

Một điểm đáng chú ý là cho dầu được tiêu chuẩn tỵ nạn hay được cư trú vì lý do nhân đạo, một người ngoại quốc sở dĩ được cư trú tại Na Uy đều xuất phát từ lý do chánh trị vì Na Uy đã ban hành lệnh cấm di dân (*innvandringsstopp*) từ năm 1977.

Người xin tỵ nạn về thăm quê hương

• bài viết của Arild M. Jonassen và Brynjulv Aartun (hình), báo *Aftenposten*, sáng thứ sáu 9/9/94.

Việc xét thông hành tại phi trường Fornebu trong năm vừa qua đã phát giác 150 người xin tỵ nạn đã về thăm nước mà họ đã bỏ trốn.

Vấn đề đặt ra là họ có thật bị ruồng bắt tại quê hương như họ từng cho biết khi tới Na Uy xin tỵ nạn hay không, trưởng phòng hành chánh tại ty cảnh sát Asker và Bærum, Ole Petter Parnemann cho biết.

— Ty chúng tôi đã báo cáo trung bình hai ba vụ kể trên mỗi tuần cho Nha Ngoại kiều (UDI), nhưng tôi không được biết sẽ ảnh hưởng như thế nào đối với giấy phép cư trú.

Theo nhiều nguồn tin trong cảnh sát tại Oslo và Bærum thì cả Nha Ngoại kiều lẫn bộ Tư Pháp đều không quan tâm tới các vụ này. Do đó, các vụ này không được cảnh sát đặt ưu tiên.

Con số tối thiểu

Con số 150 vụ là con số tối thiểu theo ý ông Parnemann. Các vụ phát giác xảy ra ban ngày trong lúc xét giấy thông hành thường lệ và nhằm vào trường hợp những người đang xin tỵ nạn hay đã có tiêu chuẩn tỵ nạn.

Ở các trạm biên giới khác tại Na Uy thì rất hiếm phát giác được tình trạng người xin tỵ nạn về thăm quê hương. Những người không muốn bị phát giác, có thể đi đường khác không qua phi trường Fornebu.

Nguồn tin trong cảnh sát cho biết cách hay nhất để tránh bị phát giác là đi phà sang Đan Mạch vì ít khi bị xét giấy tờ như đi phà sang Kiel.

Vụ phát giác mới nhất xảy ra tại ga xe lửa Oslo vào thứ năm cách đây ba tuần. Một người Eritrea tỵ nạn tại Na Uy đã về thăm quê hương với một chiếc khăn Etiopia và một giấy thông hành Etiopia. Anh ta đi đường ngang qua Stockholm, Moskva, Addis Abeba ở Etiopa và sau đó lấy máy bay sang Asmara, Eritrea.

Cảnh sát ở Asker và Bærum cho biết là có nhiều vụ phạm pháp trong đó ngoại kiều đi máy bay ngang qua Kibenhavn và về tới Stavanger vì ít bị xét hơn.

Thẩm sát viên cảnh sát cho biết có ba cách để phát giác các vụ kể trên:

— Có nhiều người khi bị hỏi thì cho biết là về thăm quê hương. Thông thường, cảnh sát tìm thấy vé máy bay hay dấu đóng trên giấy thông hành, ông Parnemann cho biết.

Nếu muốn che dấu thì có nhiều cách. Có nhiều người được cấp chiếc khăn trên một tờ giấy đặc biệt do chánh quyền của nước họ cấp và có thể hủy bỏ trước khi về tới Na Uy. Có nhiều cách khác để tránh bị đóng dấu trong giấy thông hành.

Asylsøkere besøker hjemlandet

Passkontrollen på Fornebu har på ett år avslørt 150 asylsøkere som har vært på besøk i hjemlandet de hadde flyktet fra.

ARILD M. JONASSEN
BRYNJULV AARTUN (foto)

Dette reiser spørsmål om disse menneskene virkelig er så forfulgt i sitt hjemland som de hevdet ved ankomsten til Norge som asylsøkere, sier sjefen for Asker og Bærum politikammers forvaltningsavdeling, politiinspektør Ole Petter Parnemann.

– Vårt politikammer rapporterer gjennomsnittlig to-tre slike saker hver uke til Utlendingsdirektoratet (UDI), men jeg er ikke kjent med saker hvor dette har fått konsekvenser for deres oppholdstillatelse, sier Parnemann.

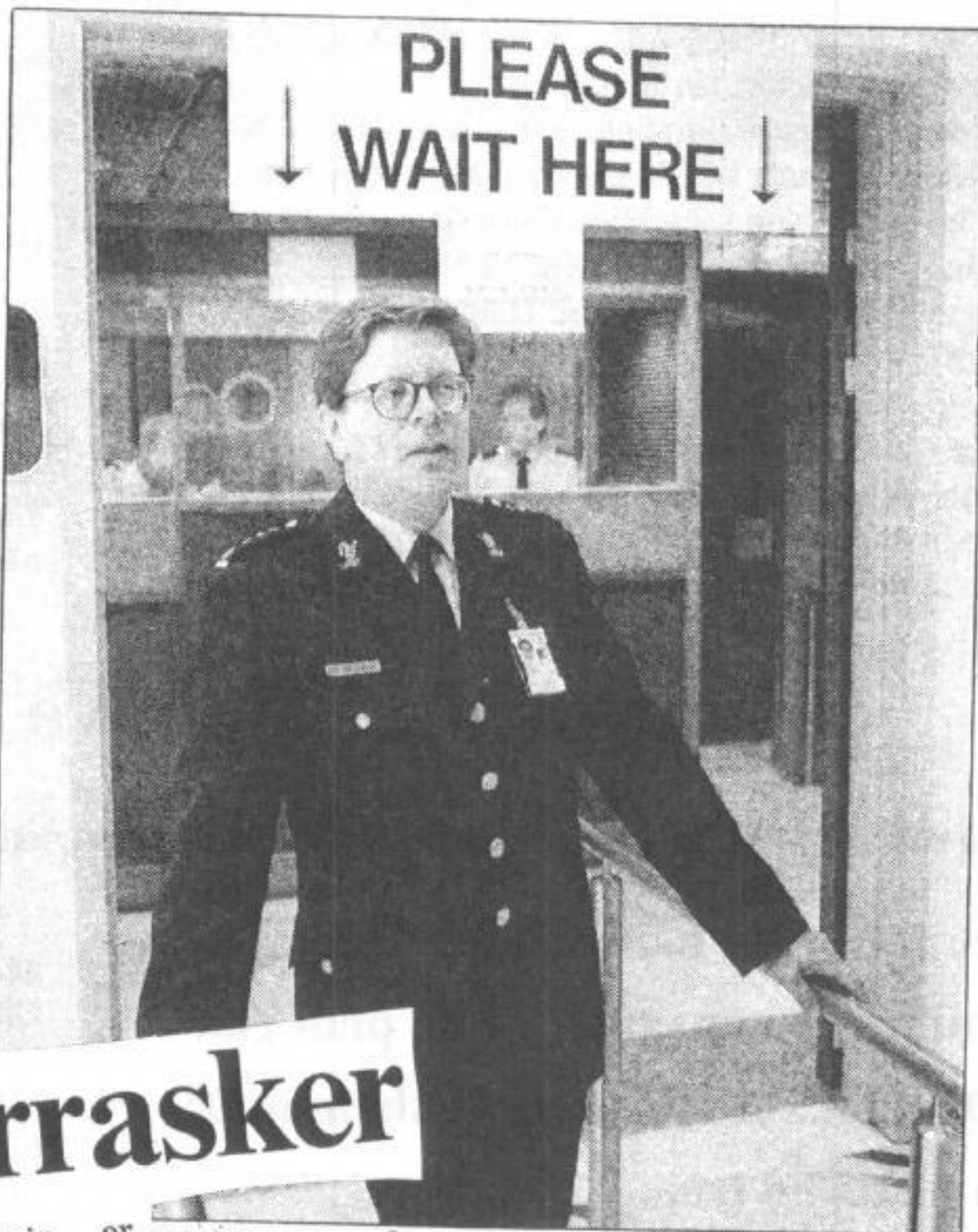
Innen politiet sier flere kilder både i Oslo og Bærum at det har manglet på vilje til å ta skikkelig tak i disse sakene i UDI og Justisdepartementet.

vært i
elsesla
me ub
bruke
enn vi
politiv

Kilder i flyselskaper påpeker beste metode for ubemerket inn i med ferge fra Danmark Oslo der det bare vis er fremmed motsetning til p gen.

Siste avsløring kevel i Oslo torsdag rasstasjonen. En med politisk asyl hadde vært i h med etiopisk visum reisk reisedokument returnerte med Stockholm. Reis videre tur-retur i Moskva/Addis Ababa og nytt fly til Eritrea.

Politiet i Asker har flere eksemplifaker der innmeldinger har reid inn i Norge via F til eksempelvis i nettopp fordi d

Omfanget overrasker

Både i Justisdepartementet og Utlendingsdirektoratet er man overrasket over antallet asylsøkere som drar til hjemlandet.

– Jeg visste rapporterte saker, men sakene fra lingsdirektør Justisdepartementet sjefen for ju Utlendingsdirektoratet (UDI), Terje nes tallet

UDI og politiet strir med en kjempestor saksmengde.

Avdelingsdirektør Fjeld har ikke noe tall for hvor mange slike saker Justisdepartementet har til behandling hvert år, men han sier også at man slår ned på de groveste sakene.

– Heller ikke i denne forbindelse kan jeg gi noen tall, men vi prøver å følge opp de sakene vi får til behandling på en skikkelig måte.

politikammer oppgir, er
høyt. i samarbeid

departementene

Men det er momenter som kan tale for at de likevel får bli i Norge. – Hvis en person som har søkt politisk asyl, i stedet har fått bli av humanitære årsaker, er det ikke så avgjørende om han har vært på tur til hjemlandet i ettertid, sier Fjeld.

Han nevner også at regimet kan ha blitt mildere. Det kan også ha gått så mange år at den som søkte asyl på falsk grunnlag, har etablert seg med familie i

Norge, noe som gjør det vanskelig å nekte ham fortsatt opphold i landet.

Men også Fjeld mener at det må være mørketall ut over de saker politiet avslører, for mulighetene for å unngå en avsløring er mange. – Vi har også erfaring for at asylsøkere som sier de ikke har sitt opprinnelige pass, fortsatt kan ha det, og at de bruker det når de reiser hjem, sier han.

? På Fornebu oppdager vi ofte asylsøkere som har vært i hjemlandet, sier politiinspektør Ole Petter Parnemann.

Một nguồn tin Pakistan cho biết là có thể đút lót để tránh bị đóng dấu khi về Pakistan. Có nhiều người đã có giấy thông hành từ trước hay xin giấy thông hành mới ở tòa đại sứ của quốc gia mà họ đã trốn.

Các giấy thông hành khác

Giấy thông hành ngoại kiều mà chánh quyền Na Uy cấp cho họ không có giá trị tại quê hương của họ thì làm sao họ có thể về đó được?

— Chúng tôi nghĩ rằng họ sử dụng các giấy thông hành khác hơn giấy thông hành ngoại kiều. Nhưng có lẽ ở các quốc gia đó thì không thành vấn đề khi dùng giấy thông

hành ngoại kiều, ông Parnemann cho biết.

Theo Aftenposten được biết, người Việt về du lịch quê hương, được cấp chiếu khán đóng trên giấy thông hành ngoại kiều hay trên một thông hành khác. Người Eritrea được cấp một giấy thông hành tại một văn phòng PLF (Mặt trận Nhân Dân Giải Phóng) ở Oslo. Các người Phi Châu thì thường đi máy bay về nước lân bang và sau đó đi xe buýt về nước. Đó cũng là trường hợp của những người Trung Đông.

Đối với chánh quyền Na Uy thì rất cần biết tại sao họ về nước. Thường thì chánh quyền Na Uy gặp khó khăn trong việc tìm lý do và với quyền kháng kiện thì phải mất khá lâu mới có thể có quyết định.

Tâm vóc khiến các bộ sửng sờ

Tại Bộ Tư Pháp lẫn Nha Ngoại kiều, người ta đều sửng sờ trước con người xin tỵ nạn về thăm nhà.

— Tôi không biết rằng cảnh sát đã báo cáo nhiều vụ như vậy, nhưng chúng tôi không nhận tất cả các vụ từ Nha Ngoại Kiều, theo lời ông Bjørn Fjeld, giám đốc tại Bộ Tư Pháp. Trưởng phòng Pháp lý tại Nha Ngoại Kiều, Terje Sjeggestad, cũng đồng ý con số mà cảnh sát loan báo, là cao.

— Nhưng chúng tôi sẽ cùng với cảnh sát, chú ý tới các vấn đề kiểm soát ngoại kiều kể trên. Tăng khả năng chuyên môn tại bộ và cảnh sát sẽ giúp ích cho việc duyệt xét từng vụ. Khai man với chánh quyền Na Uy phải gặp bất lợi. Có thể sẽ bị trục xuất khỏi nước.

Sjeggestad cho biết là Nha Ngoại Kiều và cảnh sát đang bị tràn ngập bởi các vụ này.

Giám đốc Fjeld không có con số chính xác những vụ mà Bộ Tư Pháp duyệt xét mỗi năm, nhưng ông ta cho biết là

sẽ xử rất nặng đối với những vụ trầm trọng.

— Tôi cũng không có con số để đưa nhưng chúng tôi sẽ cố gắng theo dõi để có thể xét duyệt các vụ này càng nhanh.

Cũng có những lý do giúp cho dương sự vẫn được ở tại Na Uy. — Nếu một người xin tỵ nạn chánh trị nhưng được cư trú vì lý do nhân đạo thì về thăm nhà không ảnh hưởng lắm, theo ông Fjeld.

Ông ta cho biết là chánh quyền tại quê hương họ đã cởi mở hơn. Cũng có thể là mặc dầu người xin tỵ nạn không đúng điều kiện nhưng đã sống tại Na Uy với gia đình một thời gian quá lâu, khiến khó từ chối không cho họ tiếp tục cư trú tại Na Uy.

Nhưng ông Fjeld cũng nghĩ rằng đó là những con số đen tối vì có nhiều cách tránh bị phát giác.

— Chúng tôi có gặp trường hợp người xin tỵ nạn khai là không có giấy thông hành nhưng thật ra thì vẫn còn giữ và

Annette Thommessen, chủ tịch NOAS

Phản ứng về vấn đề người xin tỵ nạn du lịch quê nhà

— Những người đang nộp đơn xin tỵ nạn mà về thăm quê nhà, sẽ không được phép cư trú tại Na Uy.

● Bài viết của Lars Kluge, báo Aftenposten, chiều ngày thứ sáu 9/9/1994

Đó là ý kiến của chủ tịch Tổ Chức Na Uy cho người xin tỵ nạn (NOAS), bà Annette Thommessen. Bà nhấn mạnh là những người chưa có giấy phép cư trú tuyệt đối phải bị trục xuất.

— Người xin tỵ nạn là người xin được sự bảo vệ của Na Uy vì bị lùng bắt tại quê nhà. Nếu người đó về thăm nhà khi đơn xin tỵ nạn còn đang được xét thì không còn chuyện gì tại Na Uy nữa. Đây là một sự lạm dụng phi pháp về quyền xin tỵ nạn, bà Annette Thommessen cho biết.

Thẩm sát viên cảnh sát ở Asker og Bærum Ole Petter Parnemann cho biết trong báo Aftenposten buổi sáng rằng

mỗi tuần có từ một tới ba vụ người xin tỵ nạn hay người tỵ nạn về thăm nhà bị phát giác. Nhưng ông ta không biết có trường hợp những người mà đơn chưa được xét tới.

— Theo ý tôi, không cần biết những người đó hiện đang xin tỵ nạn hay trước kia đã xin tỵ nạn thì cũng đã từng xin sự bảo vệ tại Na Uy. Khi họ có thể về thăm quê hương thì có thể đặt nghi vấn là họ có bị săn bắt tại quê nhà như họ đã từng khai khi tới Na Uy, đó là lời phát biểu của ông Parnemann.

Bà Annette Thommessen, NOAS, không đồng ý và nghĩ rằng một chuyến thăm quê hương có thể cần thiết tùy theo

Fredag 9. september 1994

MÅ SKILLE: NOAS-leder Annette Thommessen understreker at det må skilles mellom asylsøkere og personer som har fått opphold i Norge på grunnlag av en asylsøknad.

NOAS-leder Annette Thommessen:

Reagerer på

– Personer som besøker hjemlandet mens de har en søknad om asyl i Norge til behandling, skal ikke få opphold her i land.

Parnemann ved Asker og Bærum politikammer uttalte i dagens morgenutgave av Aftenposten at de ukentlig avslører mellom én og tre asylsøkere.

asylsøker-reiser

Personene er asylsøkere, eller tidligere asylsøkere, har de bedt om beskyttelse i Norge. Når de kan besøke hjemlandet er det grunn til å reise spørsmålet om de er så forfulgte i sitt hjemland som de hevdet ved ankomsten, sier Parnemann.

Annette Thommessen i NOAS er ikke enig og mener det er helt nødvendig å vurdere et besøk i hjemlandet ut fra om det har

Aftenposten Lørdag

Flyktningereiser:

Dørums:

Det må lages gode spilleregler for hvordan flyktninger kan dra på testreise til hjemlandet før de beslutter å vende hjem for godt.

ARILD M. JONASSEN

Det sier Venstres leder Odd Einar Dørums, som også er leder av kontaktutvalget mellom staten og innvanderne. Han peker på at det er aktuelt ikke minst for vietnamesere og eritreere som bor i Norge. Forholdene i hjemlandet har endret seg siden de flyktet.

– Mange vietnamesere venter med å flytte hjem på grunn av manglende politisk frihet, mens Eritrea nå er et fritt land mange vil

Må ha spilleregler

hjem til. Da er det at vi har klare regler hvordan disse skal opp- de vil hjem på besøk ordere forholdene, si- m.

lingsdirektør Terje tad i Utlendingsdi- tet (UDI) sier til Aften at han er åpen for ere dette utspillet id i en intern disku- m reaksjonsformer de politiske flyktin- i reiser til hjemlan- esøk.

get klarlegges

posten skrev i går ndinger som reiser ens de har en asyl- til behandling eller ått oppholdstillatel- ge etter en asylsøk-

– En asylsøker er en person som søker om beskyttelse i Norge fordi han er forfulgt i sitt hjemland. Dersom han besøker hjemlandet mens saken er til behandling har han ing-

nærmere redegjørelse for bedre å få klarlagt omfanget av denne typen saker, sier Sjeggstad.

En rekke flyktninger ringte i går Aftenposten og sa det er korrekt at mange falske flyktninger reiser til hjemlandet. De mener antallet må være langt høyere enn de 100–150 som politiet sier er avslørt på Fornebu det siste året. Innringerne sier andres juks rammer de som er genuine politiske flyktninger.

Vil ha svar

Fremskrittspartiets formann Carl I. Hagen ber i et brev til justisminister Grete Faremo om å få Regjeringens syn på slike hjemreiser.

Han viser blant annet til følgende uttalelse fra avdelingsdirektør Bjørn Fjeld i Justisdepartementet i Af-

tenposten i går: «Hvis en person som har søkt politisk asyl i stedet har fått bli av humanitære årsaker, er det ikke så avgjørende om han har vært på tur til hjemlandet i ettertid».

Hvor lenge?

Hagen vil vite om Fjelds uttalelse er i samsvar med Regjeringens politikk. Han vil også vite hvor mange år en person med asyl på falsk grunnlag, må ha vært i landet før han slipper å bli hjemsendt når han avsløres.

Vietnams representant i Norge, Dag Ålum, sier til Aftenposten at norske myndigheter allerede for fem år siden ble varslet av ham om at vietnamesiske flyktninger får visum til hjemlandet ved hans kontor. hjemreiser.

– Jeg har bedt Asker og Bærum politikammer om en

tiêu chuẩn của mỗi cá nhân tại Na Uy.

Bà gạt phăng quyền thăm quê hương của người xin tỵ nạn. Nhưng khi đơn xin tỵ nạn đã được xét xong và đương sự đã được tiêu chuẩn tỵ nạn hay cư trú vì lý do nhân đạo tại Na Uy thì vấn đề khác hẳn.

— Cả chúng tôi và chánh quyền đều khuyến khích từng người tỵ nạn về thăm quê hương để xem xét tình hình nơi đó và phán đoán xem thời cơ trở về nước đã chín mùi chưa. Nhiều người đã sống tại Na Uy khá lâu và tình hình tại quê hương có thể đã thay đổi. Đó là trường hợp của người tỵ nạn Chí Lợi, bà Thommessen cho biết.

Bà nghĩ rằng tất cả những người có tiêu chuẩn tỵ nạn hay cư trú vì lý do nhân đạo phải trình báo cho Nha Ngoại kiều (UDI) trước khi về thăm quê hương. Họ phải được biết chánh quyền Na Uy nghĩ như thế nào về chuyển thăm quê hương và tiêu chuẩn của họ tại Na Uy.

— Họ ở đây là để có được sự bảo vệ và hay vì tình trạng tại quê nhà khiến họ được cư trú vì lý do nhân đạo. Do đó vấn đề đi đi về về giữa Na Uy và quê hương họ không đúng, bà nhấn mạnh.

Tỵ nạn du lịch:

Dørum: Phải có lệ luật

• Bài viết của Arilds M. Jonassen, Báo Aftenposten 10/9/94

Phải soạn những lệ luật để người tỵ nạn có thể về nước dò xét trước khi về luôn.

Đó là lời tuyên bố của chủ tịch đảng Tả khuynh và cũng là chủ tịch Ủy ban liên lạc giữa chánh quyền và người ngoại kiều, Einar Dørum. Ông cho biết là việc đó ích lợi cho cả người Việt và Eritrea đang sống tại Na Uy. Tình hình tại quê hương của họ đã thay đổi từ khi họ đi tỵ nạn.

— Nhiều người Việt còn chờ chưa hồi hương vì vẫn còn thiếu tự do chánh trị trong khi Eritrea thì đã tự do và nhiều người muốn trở về. Vì vậy chúng ta cần có lệ luật giúp họ làm đúng khi muốn về nước dò xét tình hình, ông Dørum cho biết.

Giám đốc Terje Sjeggestad ở Nha Ngoại Kiều (UDI) cho Aftenposten biết là ông ta sẵn sàng bàn về ý kiến nói trên, trong bước đầu cuộc hội thảo nội bộ về hình thức đối phó với vấn đề người tỵ nạn chánh trị về thăm quê hương.

Phải biết tâm vóc

Aftenposten loan tin hôm qua về người ngoại kiều về thăm quê nhà trong khi đơn xin tỵ nạn đang được xét hay đã được cư trú tại Na Uy sau khi đơn đã được xét xong.

— Tôi đã yêu cầu Ty cảnh sát Asker và Bærum báo cáo chánh xác hơn về tâm vóc của các vụ nói trên, ông Sjeggestad cho biết.

Một số người tỵ nạn điện thoại tới Aftenposten xác nhận là có nhiều người tỵ nạn giả hiệu về thăm quê hương. Họ cho là con số cao hơn 150 rất nhiều, con số mà cảnh sát

Mất quyền cư trú

Trưởng phòng luật pháp tại Nha Ngoại kiều, Terje Sjeggestad, cho biết một người xin tỵ nạn về thăm quê hương sẽ bị bác đơn.

Những người trước kia xin tỵ nạn và nay đã được tiêu chuẩn tỵ nạn hay cư trú vì lý do nhân đạo, đương nhiên sẽ bị mất tiêu chuẩn tỵ nạn sau khi về thăm nhà.

— Nhưng có thể có trường hợp ngoại lệ. Nếu đương sự đã ở tại Na Uy lâu năm, có gia đình và con cái, và nay tình hình tại quê hương đã thay đổi thì có thể có lý do để tiếp tục ở Na Uy.

Trường hợp cũng rất khác biệt giữa người về thăm quê hương và chứng minh không có gì nguy hiểm cho cá nhân mình và người biết nguy hiểm nhưng vẫn liều về một chuyến ngắn vì trong nhà có tang hay có người bệnh nặng, ông Sjeggestad cho biết.

Ông cho biết là chánh quyền Na Uy không đặt giới hạn du lịch đối với những di dân và tỵ nạn đã có quốc tịch Na Uy. □

loan báo đã bắt được tại Fornebu. Các người điện thoại cho biết những kẻ gian đã làm hại lây cho người tỵ nạn chân chánh.

Muốn biết câu trả lời

Chủ tịch đảng Cấp Tiến (Fremskrittsparti), Carl I. Hagen, trong một lá thư gửi cho bộ trưởng tư pháp, bà Grete Faremo, yêu cầu chánh phủ cho biết ý kiến về các vụ thăm nhà kể trên.

Ông ta nhắc tới lời tuyên bố của giám đốc tại bộ tư pháp, Bjørn Fjeld trên Aftenposten hôm qua: “Nếu một người xin tỵ nạn chánh trị nhưng được phép cư trú vì lý do nhân đạo thì về thăm nhà không phải là một yếu tố quan trọng”.

Bao lâu?

Ông Hagen muốn biết là lời tuyên bố của ông Fjeld có theo đúng đường lối chánh trị của chánh phủ hay không. Ông ta muốn biết một người được tỵ nạn tại Na Uy xét trên những lý do dối trá, phải ở tại Na Uy bao nhiêu năm thì mới không bị trục xuất về nước khi bị lật tẩy.

Đại diện của nhà cầm quyền Việt Nam tại Na Uy, Dag Ålum, cho Aftenposten biết là chánh quyền Na Uy, cách đây 5 năm đã được hấn ta báo cáo về vấn đề người tỵ nạn Việt Nam được văn phòng hấn ta cấp chiếu khán (visum) để về nước. □

Tâm tình với người Việt tỵ nạn chân chính

Chuyện phải tới cuối cùng đã tới. Chuyện mà Hội người Việt Tỵ Nạn tại Na Uy, Vượt Sóng và tất cả người Việt tỵ nạn chánh trị chân chánh tại Na Uy xấu hổ, nhục nhã, lo âu và tìm cách ngăn chặn qua đủ mọi hình thức, cuối cùng cũng bị báo chí Na Uy phanh phui và dư luận Na Uy lên án khất khe.

Người Tây phương nghĩ sao?

Một người bị đàn áp, bắt bớ, đe dọa đến tính mạng vì lý do chánh trị, tôn giáo, đến nỗi phải đánh đổi mạng sống trên những chiếc thuyền con, ra đi tìm tự do mà nay khoan thai về du lịch quê hương thì nghĩa lý gì? Một người không tiếc lời lên án chế độ tại Việt Nam, tuyên bố không đội trời chung với cộng sản để được an cư lạc nghiệp tại một phương trời tự do mà nay lại tự động đưa đầu vào tròng của cộng sản thì nghĩa lý gì? Một người không chấp nhận sự khốn trị của bọn công an vừa ngu xuẩn lại tham ô mà nay tự nhiên lại luồn cúi nộp đơn van xin các thầy công an cứu xét và đút lót năm mươi đô tại Tân Sơn Nhứt mong các thầy công an vui lòng thì nghĩa lý gì?

Cho đầu giải thích như thế nào cũng thật khó cho một người ngoại quốc khách quan nhìn vào, hiểu và thông cảm được! Về nước vì có cha mẹ già yếu và bệnh tật chẳng? Cha mẹ già thì phải chẳng đã có từ trước khi quyết định vượt biển rồi! Về vì có tang trong gia đình chẳng? Khi ra đi phải chẳng đã chấp nhận hy sinh tất cả rồi mà! Về để xem xét tình hình tại quê hương? Tình hình đâu có gì thay đổi, dân nghèo vẫn nghèo xác xơ và vẫn bị bóc lột, đàn áp, không có tiếng nói. Bọn cộng sản nắm quyền không có và cũng không hề tính thay đổi đường lối chánh trị. Chúng cũng đâu có tuyên bố thay đổi cách nhìn đối với người Việt tỵ nạn mà chúng đã từng rêu rao là cận bã xã hội, tàn dư Mỹ Ngụy, xì ke ma túy, đi điếm trộm cướp! Về vì yêu quê hương chẳng? Nếu vậy chả lẽ khi chạy trốn chết thì không yêu quê hương sao! Về để ăn chơi, buôn bán, sống trên xương máu của đồng bào thì không cần bàn tới.

Tất cả mọi lý do đều chỉ có thể kể cho người Việt với nhau nghe chơi. Người Việt thì vốn “nặng tình cảm” nên hoạ may có thể “du di” làm ngơ để tránh đụng chạm mích lòng chứ còn người Tây phương, ề cổ đóng thuế để nuôi đám tỵ nạn phây phây du lịch quê hương thì những lý do kể trên nuốt khó trôi.

Một người Na Uy cho đầu thật tình muốn tìm hiểu người Việt cũng không tài nào hiểu nổi. Có quá nhiều chuyện mâu thuẫn khi nhìn kỹ vào sinh hoạt của người Việt. Người Việt lên tiếng phản đối chế độ tại Việt Nam, yêu cầu chánh quyền Na Uy đề cập tới chuyện nhân quyền và tự do dân chủ tại Việt Nam nhưng mặt khác vẫn qua lại giao du với bọn mà mình chỉ trích. Người Việt yêu cầu xin xỏ chánh phủ Na Uy nhận thêm người tỵ nạn từ trại tỵ nạn vì họ không thể trở về Việt Nam được nhưng lại rầm rộ rủ nhau về ăn Tết.

Một tờ báo Việt ngữ tại Na Uy, không rõ vì sơ suất hay cố ý đã đăng quảng cáo cho một văn phòng đại diện cho cộng sản Việt Nam tại Na Uy mang tên VietnamTunist. Chưa cay nhất là mới đây, chính anh chàng Na Uy, trưởng

văn phòng đó, làm giàu qua việc bán vé đi Việt Nam, cấp chiếu khán cho người Việt, đã cho báo chí biết là hẳn ta đã tố cáo các chuyến du lịch bất hợp pháp của người Việt với chánh quyền Na Uy.

Qua tất cả những dữ kiện có được thì một người ngoại quốc có thể kết luận về người Việt nhiều cách khác nhau. Nặng nhất là người Việt, vốn mảnh mung gian trá không sao lường được, chỉ biết có mình và quyền lợi của mình, và sẵn sàng làm tất cả mọi chuyện để đạt mục đích. Người Việt có thủ đoạn cao đến nỗi qua mặt được hết thế giới tự do và được ám thân phê phỡn. Khi chủ cộng sản có lợi thì người Việt chủ vang trời, khi bợ cộng sản có ăn thì người Việt bợ không ai bằng. Cũng có người nghĩ rằng người Việt thuộc thành phần ba phải, không hề có một lập trường ý thức gì hết, chỉ biết chạy theo trào lưu. Khi trào lưu vượt biên đang lên thì ào ạt rủ nhau xách gói ra đi. Khi trào lưu du lịch thịnh hành thì anh em rủ nhau xách va ly về. Người Việt kém mở mang đến độ chỉ biết nghĩ tới cái ăn cái ngủ mà thôi. Vận mạng tương lai đất nước mình thì chỉ biết chờ các siêu cường như Mỹ bật đèn xanh bật đèn đỏ. Quốc gia nào rước người Việt vào nước thì không nên trông mong họ đóng góp gì cho xã hội mình nhưng mặt khác nên chuẩn bị tinh thần để nuôi họ dài dài vì người Việt sinh sản và bành trướng rất mạnh!

Nhà văn Pháp Jean Lartéguy, từng theo sát người Việt Nam, khi chứng kiến ngày 30/4/75 và thấy cảnh “hôi của” và “cách mạng 30” đã miêu tả về người Việt trong cuốn “Vĩnh biệt Sài Gòn” (L'adieu à Saigon) như sau: “Người miền Nam Việt Nam như là một cô gái làng chơi có đẳng cấp. Khi Tây vào thì “Pac le phan xe”, khi Mỹ vào thì “Ô kê sa lem”, khi cộng sản vào thì “Khí thể cách mạng vang trời” và lần nào thì cũng nằm ngửa ra là xong chuyện”.

Người Việt với nhau

Giữa người Việt với nhau thì chúng ta biết rõ là cộng đồng Việt Nam cũng như mọi cộng đồng khác đều có một thiểu số xấu nhưng lại làm mang tiếng cả cộng đồng. Trách nhiệm và bổn phận của người Việt tỵ nạn chân chính là làm thế nào để nếu không cảm hóa được thiểu số ung nhọt đó thì ít ra cô lập được chúng, không để lan tràn bành trướng. Đã đến lúc chúng ta phải lên tiếng, đã đến lúc chúng ta không thể tiếp tục sợ mích lòng nữa, đã đến lúc chúng ta phải nghĩ tới chuyện rộng hơn chuyện gia đình riêng tư. Người Việt chúng ta đâu phải chỉ biết tới tiền tài, danh vọng, địa vị cho chính mình và gia đình không thôi. Chúng ta lúc nào cũng muốn được hãnh diện là người Việt Nam. Rồi thế hệ mai sau, con cháu chúng ta cũng phải có một thế đứng trong xã hội, được người dân bản xứ kính trọng và quý mến. Những tuần lễ vừa qua là những tuần lễ đen tối cho cộng đồng Việt Nam tại Na Uy nhưng cũng là những tiếng chuông nhắc nhở bổn phận của chúng ta. Chúng ta hãy cùng nhau, vai chèn vai, nhìn vào sự thật, vượt qua khó khăn, hướng về tương lai và chờ đợi một ngày về quê hương trong tự do.

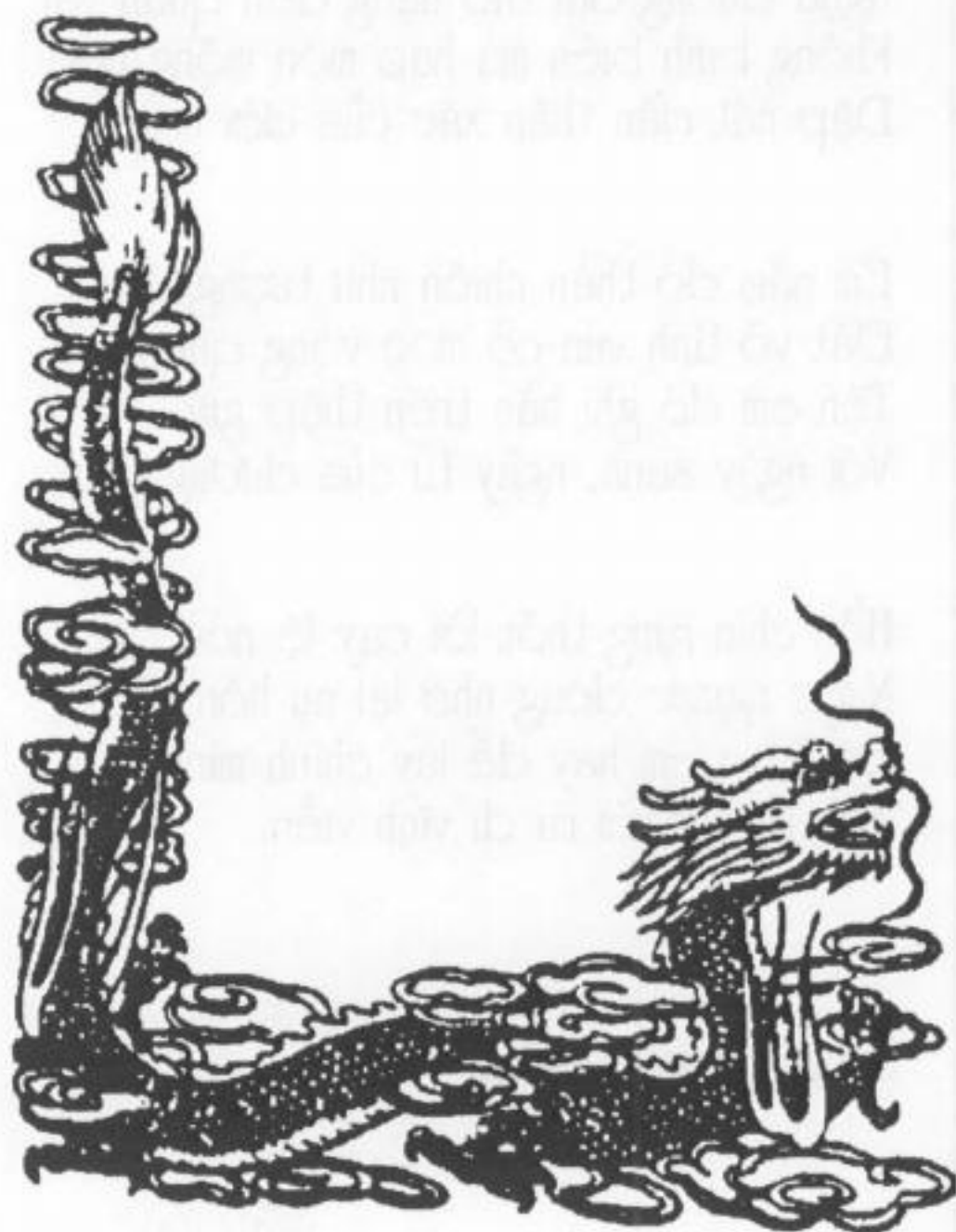
• Đỗ Văn Thành

Đêm Hôm Nay....

Cảm đề tập "Việt Sử trường ca"
của Đinh Khang Hoạt.

Vàng, đêm hôm nay thơ ta lừng vang bốn biển
Thơ ta đen, đỏ, tím vàng, lam, trắng, xanh, huyền nhiệm
Thơ vào lay động giấc Long Vương
Chốn Thủy Cung
Năm lấy gậy con rồng vàng đang ngủ
Lôi khỏi đại dương
Đem đặt lại bên sườn Ngũ Lĩnh
Để Rồng lại nói
Để Rồng lại thưa
Thưa rằng :

"Ta là Lạc Long
Nàng là Âu Cơ
Buổi đầu dựng nước
Vàng tươi màu cờ
"Nam quốc sơn hà Nam đế cư
Tiệt nhiên định phận tại thiên thư..." (*)
Đường lịch sử mưa diên vân vũ
Nòi Rồng Tiên thác lũ bao phen
Giờ về ôn cuộc trăm năm
Đuổi quân giặc nước, duyên tròn lại duyên
Trăm con một bọc
Giống nòi Rồng Tiên
Nghìn năm sau trước một thuyền
Nghĩa thề non nước, tình nguyên nước non"

Vàng, đêm hôm nay ta cỡi ngựa vàng lên đỉnh sóc
Giục phi nhanh lên tận chín tầng trời
Lật sổ Nam Tào
Giở trang Bắc Đẩu
Xóa màu hư cấu
Tờ thiên thư chép vội mấy dòng thơ
Thưa rằng :

"Có con sông nào không xuôi về biển
Có biển nước nào chẳng bốc thành hơi
Hơi lên kết đọng mây trời
Gió đưa mây đến từng nơi non ngàn
Mây kết thành mưa
Mưa tuôn ào ạt
Nước tinh tuyền tắm mát đầu non
Nước đi là để lại nguồn
Tình ta qua những trang buồn lại vui"

Rồi ta đếm tuổi cuộc đời
Trong ta cội đất cội trời giao nhau
Nghìn năm sau trước trước sau
Để ai dựng vách ngăn rào núi sông
Đã lòng thề hải minh sơn
Càng truân chuyên càng thắm tình son mặn mà
"Đoạn trường sổ rút tên ra
Đoạn trường thơ phải đưa mà trả nhau
Còn nhiều hương thụ về lâu
Duyên xira đây đặng, phúc sau đời dào" (**)
Rồng Tiên vào Hội Lễ chào Nguyên Xuân

Nguyễn Thùy

(*) Lý Thường Kiệt

(**) Nguyễn Du

Một lần về thăm

Ta ngàn dặm ta về thăm em đó
Giọt nắng chiều sớt đọng cuối đường bay
Ở nơi đây nuôi ta lớn từng ngày
Đất của mẹ của cha thời lặn đạn

Em ngày đó chưa quen mùi hoa phấn
Tóc cài trâm, guốc mộc gõ sân trường
Áo nỉn nà trắng tựa nét mây vương
Lòng giấy trắng chưa vương vào nét mực

Chưa thao thức, chưa biết lòng rạo rực
Tiếng nói cười bay nhẹ giữa không gian
Đường em đi chim hót rất rộn ràng
Dù quanh đó đạn bay và súng nổ

Tôi trần tục đi em từng hơi thở
Nụ hôn đầu em đỏ mặt tía tai
Tôi thô bạo, em vụng về nước nỡ
Mắt lưng tròn lờn ngổ oán trách ai !

Rời trôi nổi tôi xa lìa tổ quốc
Ngựa đường dài thồ nặng đến quần vai
Không binh biến mà hao mòn mộng ước
Dập nát dần thân xác của đời trai

Em nằm đó thản nhiên như tượng đá
Đất vô tình vun cỏ mọc vòng quanh
Tên em đó ghi hẳn trên thập giá
Với ngày sanh, ngày tử của dương gian

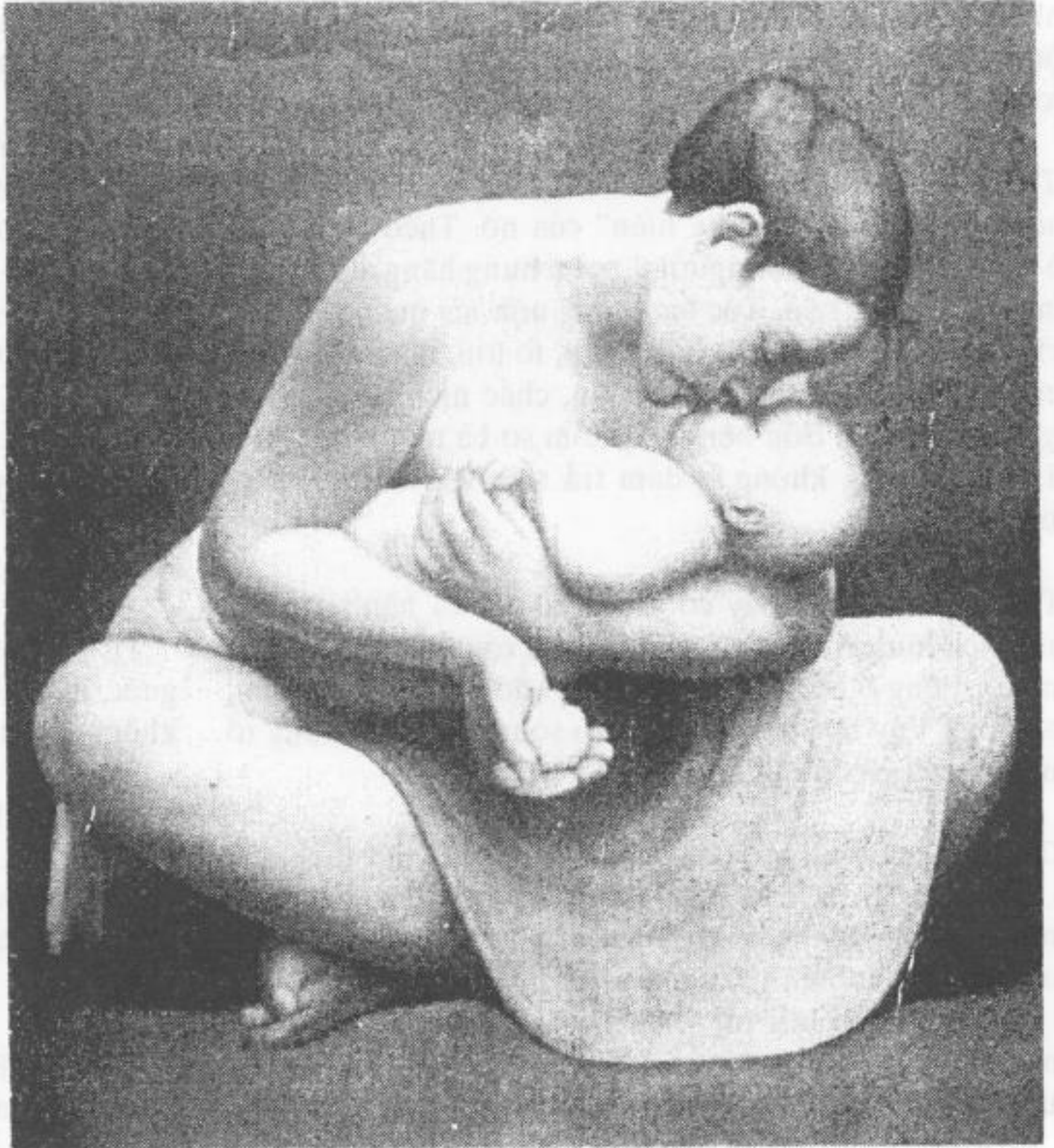
Hồn chín rụng thốt lời cay lệ nếm
Nước ngược dòng nhớ lại nụ hôn quen
Để tang em hay để lấy chính mình
Anh từ già rồi ra đi vĩnh viễn.

• Nguyễn Ngọc Thuận

Truyện ngắn

Đôi guốc của bà Út.

• Nguyễn Đức Lập.

Lời người đọc: Nhân mùa Vu Lan, đọc truyện “Đôi guốc của bà Út” của Nguyễn Đức Lập, tôi đã không cầm được nước mắt. Nước mắt thương cho tấm lòng Việt Nam của Bà Út, thương cho đứa trẻ mồ côi tập làm “NGƯỜI” của thằng Lai, và cũng thương cho thằng Xỉu Hắc Quẩy đã nói được câu ..“thương mẹ nó, nó nhớ mẹ nó thấu trời”. Dù mẹ nó đối với nó sao chẳng nữa, dù nó biết bất thể nào đi nữa. Tất cả đều có tấm lòng thương mẹ, thương người nuôi dưỡng mình... như nội dung trong truyện này.

Cao Hiếu Thảo

Nguyễn Đức Lập sinh năm 1945 tại Quảng Ngãi. Hiện cư ngụ tại Nam California. Tác phẩm đã xuất bản: Những Đêm Không Ngủ (Thơ, Hoa Gấm, 1987); Cuộc Chiến Tàn Chưa (Chuyện ngắn, Hoa Gấm, 1987); Kiếm Đạo, tập 1 và 2 (Hoa Gấm, 1987). Cộng tác với: Tin Việt, Làng Văn, Văn Học, Hoa Thịnh Đốn Việt Báo, Đất Nước Tôi, Đường Sống,

Thằng Lai bước vô phòng với một thân xác bèo nhèo, rũ rật. Nó nghe nhức buốt ở sống lưng. Nó có cảm tưởng như cái xương sống của nó đã bị gãy gập làm hai. Tay chun nó cũng bả rã bời rời. Hơn tám tiếng đồng hồ, khòm lưng giữa những luống dậu, cúi nhặt từng trái dậu, làm cho

nó thở không muốn ra hơi.

Thằng Lai lột cái nón đang đội trên đầu, quăng mạnh vô một góc phòng. Nó ngồi phịch xuống mặt giường. Nó ưỡ oải cời giày cời vớ. Mặt nó nhăn riết lại khi nó đưa đôi vớ lên mũi. Nó là thằng kỳ cục, lần nào cời vớ, cũng đưa đôi vớ lên tận mũi và lần nào mặt cũng nhăn quéo vì mùi hôi rình, chua lét bốc ra từ đôi vớ. Nó vo tròn đôi vớ trong tay. Hình như nó định ném đôi vớ vô góc phòng, chỗ nó vừa ném cái nón. Nhưng không biết nghĩ sao, nó đứng dậy, đi từng bước một tới cái tủ, bỏ đôi vớ trong cái giỏ đựng quần áo dơ. Nó lại đi từng bước một tới góc phòng, lượm cái nón, móc lên một cái đinh trên vách.

Nó ngó qua giường của thằng Xỉu Hắc Quẩy. Thằng này đúng là một đứa bầy hầy, bê bối. Trên mặt giường, ngổn ngang nào áo, nào quần, nào vớ, nào quần lót, rồi lại có cả sách vở, hộp quẹt, thuốc lá, tứ tung lung tàng.

Thằng Lai cau mặt, cái phòng chỉ có hai thằng. Nó và thằng Xỉu Hắc Quẩy. Nó trật tự ngăn nắp bao nhiêu thì thằng Tiểu-Quý-Đen-Đũa này buông thùà chừng nấy. Nó nói miết, thiếu điều muốn đập lộn, mà thằng này vẫn chừng nào tậ nấy.

Đôi mắt thằng Lai dừng lại ở cái khung hình treo trên đầu giường của thằng Xỉu Hắc Quẩy. Trên đó, có hình của mẹ thằng Tiểu-Quý-Đen-Đũa này. Hình chụp hồi nào không biết, vì người đàn bà trong hình coi bộ trẻ măng, yêu đời, đang hả hợ cười một cách thoải mái, tới nỗi hai con

mắt híp lại còn bằng hai sợi chỉ. Trên mặt kiếng của khung hình, ở góc phía dưới bên trái, thằng Xiu Hắc Quải có dán một miếng giấy nhỏ, trên có ghi một dòng chữ “Xa quê hương - Nhớ Mẹ hiền.” Chữ “Mẹ” được viết hoa thật lớn.

Thằng Lai hơi mỉm cười khi nhớ lại những lần mà thằng Xiu Hắc Quải nói về “mẹ hiền” của nó. Theo thằng này mô tả thì mẹ nó là một người đàn bà hung hăng, dữ dằn có tiếng ở xóm Sáu Lèo. Tóc bà không uốn mà quấn riết một cách tự nhiên. Người bà phốp pháp, to lớn, dinh dăng như đàn ông. Hai cánh tay bà tròn lẳn, chắc nịch như hai cái ống tre đẵn ngà. Bốn bên hàng xóm sợ bà một nước. Mỗi khi bà ra miệng, không ai dám trả treo với bà một tiếng nào.

Thằng Xiu Hắc Quải có vẻ thích thú và hãnh diện vì thành tích hung dữ của mẹ nó. Nó nói, xóm Sáu Lèo là một xóm nổi tiếng ở Sài-gòn. Dân ở xóm đó đâu có hiền lành, vừa vởi gì. Vậy mà, má nó làm xếp sòng xóm đó, chứng tỏ bản lãnh của bà đâu phải dỡ.

Còn riêng đối với nó, thằng Xiu Hắc Quải nói rằng, mẹ nó tốc kê, ba trợn. Lúc nào vui thì bà “mẹ mẹ, con con” ngọt xớt, nó muốn ăn cái gì cũng được, nó đòi cái gì bà cũng cho. Còn lúc xấu mình xấu mảy, sẵn sẵn trong bụng, thì bà lôi nó ra mà chửi bới tới “tiên nhưn tổ sư đại từ đường” bên nội của nó. Thậm chí, bà còn chụp cái đầu tóc quấn tít như chùm lò xo của nó mà giựt tới, giựt lui cho đã tay.

Theo thằng Xiu Hắc Quải, mấy người hàng xóm nói lên rằng: “Mẹ gì mà đánh con giống như mấy thằng Tây Săng Đá Mặt Gạch tra tấn tù quốc sự.” Thằng Xiu Hắc Quải tâm sự rằng, mẹ nó có chưởi rửa thế mấy đi nữa, nó cũng không buồn không giận. Bởi vì nó có biết bên nội nó là ai đâu. Nó chỉ biết cha nó là Mỹ đen, cặp bồ cặp bịch với mẹ nó một thời gian, quát cho mẹ nó một bụng bầu, rồi biệt tích, quát ngựa truy phong hay chết mất xác ở một mặt trận nào đó, cũng không ai biết. Nó biết được thêm rằng, mẹ nó kêu tên cha nó là thằng Xà-Mít. Cái tên này rất quen thuộc vì mỗi lần chưởi nó, thế nào mẹ nó cũng “giáo đầu tuồng”, “tiên nhưn tổ sư đại từ đường thằng Xà-Mít da đen mắt trắng chơi cho sướng để khổ cho tao...”

Thằng Xiu Hắc Quải thường tỉ tê với thằng Lai là nó thương mẹ nó, nó nhớ mẹ nó thấu trời.

Thằng Lai ngó vô tấm hình mẹ thằng Xiu Hắc Quải một lần nữa. Nó chợt thấy buồn ngang. Nó thở dài nhẹ nhẹ. Mẹ thằng Xiu Hắc Quải xấu hoắc. Mẹ thằng Xiu Hắc Quải dữ dằn, hỗn ẩu. Mẹ thằng Xiu Hắc Quải ưa đánh con một cách vô cớ. Nhưng, thằng Xiu Hắc Quải còn có một người mẹ để thương để nhớ, đôi khi sự thương nhớ biến thành những giọt nước mắt chảy dài. Đối với thằng Lai, đó là những giọt nước mắt hạnh phúc...

Thằng Lai bước tới cái kệ kê ở đầu giường của nó. Nó hơi tần ngần một chút. Mặt nó hiu hắt thê lương. Trên kệ, nó bày biện lủ khủ tam thứ thập vật. Một lá cờ Việt Nam, màu vàng ba sọc đỏ, cắm bên cạnh một lá cờ Mỹ, cái nào cũng chỉ lớn hơn bàn tay một chút. Hai lá cờ này, nó mua

ở tiệm sách, ngay sau khi nó nhận được số tiền trợ cấp xã hội đầu tiên. Bên cạnh hai lá cờ là một cái tượng ông Phật Di Lặc bằng sứ, đưa cái bụng chang bang và cười toe toét.

Thằng Lai quý hai lá cờ và pho tượng Di Lặc này lắm. Hai lá cờ, dường như, để xác định hai dòng máu đang luân lưu trong huyết quản của nó. Còn tượng Phật Di Lặc, nó biết có một người thích lắm và nó mơ một ngày, khi có đủ tiền, nó sẽ bọc ông Phật Di Lặc lại, bỏ vào thùng quà, gửi về cho người đó.

Thằng Lai với tay lấy một cái hộp giấy ở góc kệ. Nó cẩn thận mở hộp giấy ra. Trong ấy, là một đôi guốc. Loại guốc sơn, quai ny lông ở Việt nam. Đôi guốc đã mòn hơn phân nửa, nước sơn đã bị tróc nhiều chỗ, nhưng sạch sẽ, láng lẩy.

Thằng Lai kéo vạt áo, nâng niu cẩn thận chùi từng chiếc guốc, mặc dù đôi guốc sạch trơn, có tìm tỉ mỉ tới đâu cũng không thể tìm được một vết dơ nào.

Đôi mắt thằng Lai chớp mau. Nó thì thầm:

— Bà Út...

Kể từ ngày bắt đầu lớn lên và bắt đầu nhận thức được, thằng Lai không hề biết mẹ nó mặt tròn mặt méo mặt vuông ra sao cả.

Nó chỉ biết bên cạnh nó có một người đàn bà, à không, một bà già mà nó kêu bằng bà Út.

— Má mày giao mày cho tao hồi mày còn bằng bắp cẳng. Má mày đưa cho tao có hai ngàn đồng bạc để mua sữa nuôi mày, rồi bỏ đi biệt tích tới ngày nay.

Những lời này của bà Út, thằng Lai nghe đi nghe lại không biết bao nhiêu lần, từ khi nó còn nhỏ xíu cho tới khi nó lớn khôn. Nó nghe riết tới thuộc lòng. Và cái khoảng thời gian từ ngày mẹ nó bỏ đi biệt tích cho “tới ngày nay”, theo năm tháng trưởng thành của nó trở nên dài thêm, dài thêm.

— Má mày khóc dữ lắm. Má mày nói không thể nào ẵm một thằng con tóc vàng mắt xanh về quê được hết. Nội cái chuyện hàng xóm bĩ thử không thôi cũng đã chịu đời không thấu, chớ đừng nói chi tới chuyện cha mẹ, họ hàng căn nhằn cử nhử thấu xương. Má mày nói từ từ rồi sẽ tính kế gởi tiền lên mỗi tháng đặng tao nuôi mày, nhưng má mày đi mất óng, mịt mù san dã, hổng để lại hơi tăm...

Có một lần bà Út nói như vậy với vẻ mặt buồn thiu. Còn thằng Lai nghe xong thì chảy nước mắt.

Thằng Lai biết bà Út thương nó lắm. Bà xưng “tao”, bà kêu nó bằng “mày”, bà bắt nó kêu bà bằng “bà Út”. Thằng Lai chưa một ngày được sống với mẹ, nó không biết mẹ nó thương nó như thế nào. Nhưng, nó thấy bà Út săn sóc cho nó, để ý tới nó từ ly từ tí, còn hơn mấy người đàn bà lỏi xóm chăm nom con cái.

Bà Út đã quá già, mà nghèo cũng quá nghèo. Mặt bà nhăn nhoeo như núi giẻ. Tóc của bà, lớp thì rụng, lớp thì bà bắt thằng Lai nhổ những sợi quăn quăn làm cho đầu bà bị ngứa, mỗi trưa, nên đã gằn muốn trọc. Bà mà có cố gắng chải gỡ cho vén khéo, thì cái búi tóc, giỏi lắm, cũng chỉ lớn bằng

cái củ hành hương. Tay chun bà khảng khiu và da tay da chun đã bắt đầu “trở đời mới”, chỗ trắng chỗ nâu. Chỉ có đôi mắt của bà là còn tinh anh. Vá áo, bà không cần đeo mắt kiếng. Xỏ kim, bà không cần nhờ người khác xỏ giùm. Bà nói, bà đã “quá loà” rồi, mắt càng ngày càng sáng lại.

Theo bà Út nói lại, thằng Lai, hồi nhỏ có cái bụng bình rĩnh, bận quần xà từng bằng vải ú đen, trật bù lương, cái áo ngắn quần, khoe lỗ rún, thường lúp xúp chạy theo bà, mỗi khi bà rao bán miá ghim cho hành khách xe đò ở Chợ Gạo.

Cái khoảng thời gian này, thằng Lai không tài nào mà nhớ được.

Cũng theo bà Út nói lại, có buổi trời mưa, hai bà cháu nhin đói từ sáng tới xế chiều, thằng Lai được ai đó cho một cái bánh tét nhưn chuối, cỡ bằng cườm tay. Nó không ăn. Nó xấp xải chạy đi tìm bà, đưa đòn bánh tét cho bà, khiến nước mắt bà rớt xuống hời nào hồng hay.

Cái chuyện này, thằng Lai cũng không tài nào mà nhớ được.

Thằng Lai chỉ nhớ, rõ ràng như hai với hai là bốn, có một lần, đầu vào hời nó được bảy, tám tuổi gì đó, lúc đó, “mấy ổng” đã vô tới rồi, bà Út dắt nó ra trụ sở ấp để làm “đăng ký hộ khẩu”. Nhiều người đã chỉ vào nó, đã kéo tay nó, hỏi cái gì nhiều lắm, nói cái gì nhiều lắm, về mẹ nó, về cha nó. Bộ mặt của mấy người này dữ dằn, thái độ của mấy người này hung hãn, làm cho nó phải sợ hãi, phải ôm chặt, phải nép sát ống quần của bà Út.

Giọng bà Út cứng cỏi:

— Tui hồng biết cha mẹ nó là ai hết. Tui lượm nó ở ngã ba đường, gần chợ Đồng Tâm.

Bà ôm chân lấy nó, làm như người ta sắp sửa giựt nó ra khỏi tay bà. Mắt bà long lanh, bà rít lên:

— Mấy chú đừng có nói như vậy. Tới con chó bị liệng ra đường còn có người thương. Hà huống là con người. Ai có tội, tui không biết, chớ nó không có tội tình gì hết á. Tui nuôi nó hời đó tới bây giờ được mà, tui đâu có bắt mấy chú phải nuôi phụ với tui...

Lần đó, thằng Lai, vừa tủi thân, vừa sợ sệt, khóc tấ ta tấ tấ, nước mắt mũi choàm ngoàm. Bà Út vừa kéo vạt áo lên lau mặt cho nó, vừa khóc theo.

Bà dắt nó ra về, sau khi rần nói một câu:

— Nó hồng có cha, có mẹ mược đầu, nhưng nó có tui... Cứ kể như tui là má nó đi...

Trên đường về, bà Út thở dài liên miện. Bà vuốt đầu nó, thì thầm bên tai nó trong khi mắt bà nhìn xa xôi:

— Bắt đầu khổ rồi đó, mầy ơi.

Cái “sự khổ bắt đầu” ra sao, thằng Lai không hình dung ra được. Nó chỉ biết rằng bà Út luôn luôn giữ rịt nó sát bên bà. Những lúc nó rỗi rãnh, bà cũng không cho nó ra tưng tam tụ ngũ với bạn bè lối xóm. Bà bắt nó lúc thức ở trong nhà.

Cứ phải ru rú trong nhà, hoặc cứ phải ngồi ở ngạch cửa, ngó đám con nít chòm xóm chơi đánh trống, chơi u mọi, chơi tạt lon, thằng Lai không thấy khổ. Nó chỉ cảm thấy bức bức, buồn buồn.

Nó chỉ bắt đầu thấy khổ khi bà Út, vào một buổi sáng, bị đám công an gác ở bến bắc, rượt chạy tới nỗi vấp té, rổ mĩa ghim bị đổ văng tùm lum trên mặt đường. Nó vừa ré lên khóc, vừa đỡ bà dậy. Bà út không khóc, bà bóp bóp chung quanh chỗ đầu gối, bị lác một miếng bằng cái miếng chén chung, rướm máu. Bà ngó những xâu miá ghim vung vãi trên mặt đất. Mắt bà sáng rực ráo hoảnh...

Có một lần, thằng Lai bị bệnh nặng. Chú Bảy Y Tá nói nó bị “ban của lưỡi trắng”. Chú dặn nó không được ăn cơm, chỉ được húp nước cháo nấu lỏng. Thằng Lai thức giấc sau

một cơn nóng sốt mê man. Nó thấy bà Út ngồi sát bên hông nó. Một tay bà vuốt tóc nó. Một tay bà cầm lấy tay nó. Nước mắt bà chảy dài trên đôi gò má xếp nếp. Nó nhớ hoài đôi mắt bà lúc đó: đôi mắt của Phật Quan Âm trong bức tranh treo trên chùa...

Chú Bảy Y Tá nói với bà Út:

— Chánh phủ đang nhận đơn cho diện con lai xuất ngoại đi Mỹ rần rần, sao thím không kiếm thế cho thằng Lai đi cho rồi?

Thằng Lai thấy bà Út ngó nó chăm chăm. Bà không trả lời câu hỏi của chú Bảy Y Tá. Bà đảo mắt một vòng chung quanh phòng. Bà ngó ra sân. Ở mỗi góc, nơi chiếc giường của thằng Lai, nơi mấy cái đỉnh nó máng áo quần, nơi đám mĩa trước nhà, đôi mắt bà đều dừng lại một lúc lâu. Sau cùng, bà nói nho nhỏ:

— “Bốn phận” tui nghèo quá, chữ nghĩa lại không rành. Chú làm ơn làm phúc dò hỏi giùm tui.

Thằng Lai thẳng thốt trước quyết định mau lẹ dứt vạt của bà Út. Nó nghe như toàn thân bị chấn động. Bà Út nói thêm, giọng nhỏ rức, đứt quãng:

— Tui còn sống đâu được bao lâu. Nó còn trẻ quá mà. Đời nó mà đở khổ tui chết cũng nhắm mắt.

Bà Út bán đôi bông tai đính, món nữ trang duy nhất của bà, đưa hết cho chú Bầy Y Tá, đặt chú dắt thằng Lai đi lo giấy tờ.

Thằng Lai không có khai sinh, không biết tên cha, nhưng chú Bầy Y Tá nói chắc nịch:

— Đây là “người ta” muốn đổi chác cái gì đó. Tóc mây vàng khè, mắt mây xanh lét, mây đích thị là con lai. Mây không có giấy tờ thì “người ta” cũng phải làm đủ giấy tờ cho mây. Đừng có lo gì hết.

Chú Bầy hỏi bà Út có muốn ghép tên để đi chung với thằng Lai không, đi qua Mỹ sương đằng trời.

Bà Út lắc đầu. Giọng bà chắc nịch:

— Tui sanh ra ở đây. Tui chết ở đây.

Thằng Lai lững đờ lơ như cái xác không hồn. Đôi bông tai đính của bà Út, bà đã cắt cùm để dành suốt mấy chục năm. Bà nói đó là cái quan tài của bà. Bà nói, bà nghèo quá lẽ, tiền đâu mà mua hòm bông, chỉ còn một đôi bông tai phòng khi hữu sự. Vậy nà đem đi bán một cách gọn gàng.

Đơn từ nộp xong, thằng Lai xuống sắc thấy rõ. Mặt mũi nó chao vao. Mình mẩy nó ồm nồm ồm nhách như con khô hố. Không cần bà Út ước thúc, tối ngày nó cũng luẩn quẩn bên bà...

Năm năm chờ đợi. Năm năm hồi hộp. Năm năm thằng Lai trở thành một thanh niên. Năm năm bà Út già lắm già thiệt.

Thằng Lai khóc ròng khi “người ta” tới tận nhà nó, đưa giấy tờ cho nó, nói với nó là nó đã có tên trong danh sách những người xuất ngoại theo diện con lai.

Bà Út cũng khóc, nhưng nước mắt bà chỉ rân rân ở chung quanh mi. Bà khóc mà cái miệng móm xòm của bà lại cười.

Bà Út thức gần suốt một đêm để nói chuyện với thằng Lai. Bà không kêu nó là “mây” và cũng không xưng là “tao” với nó nữa. Bà nói:

— Vậy là bà đã yên lòng. Con đi là phải. Bà thương con, nhưng đâu có phải ai cũng giống như bà. “Người ta” thấy con, “người ta” nhớ tới lính Mỹ. Con làm sao sống choặng.

Bà dặn dò nó:

— Con nhớ phải sống cho đàng hoàng. Bà tập cho con ngăn nắp thứ tự đã quen. Con nhớ phải giữ cái tánh đó. Con người mà bấy hầy bê bối thì hổng làm nên được cái tích sự gì đâu. Con nhớ gởi thơ cho bà. Bà hổng biết chữ,

bà hổng đọc được, nhưng bà sẽ nhờ chú Bầy Y Tá đọc giùm. Con cũng phải nhớ gởi thơ thăm lom chú Bầy, nhờ chú mà con mới đi được...

Bà không hề dặn nó gởi quà, gởi cáp, gởi tiền, gởi bạc gì về cho bà hết.

Gần sáng, bà Út mệt mỏi, chun vô mùng nằm yên rồi, mà thằng Lai vẫn còn ngồi chống tay vô cằm, hai mắt mở trừng trừng.

Ngày mai nó sẽ ra đi. Ngày mai nó sẽ xa rời bà Út mãi mãi. Nó muốn có một vật kỷ niệm của bà Út. Nó muốn giữ trong tay một cái gì, để mỗi khi nhìn lại, nó thấy bà Út hiện diện trước mặt. Nhưng, bà Út không có cái gì hết. Chiến tranh triền miên, bom nổ nhà cháy, khiến cho bà không còn một tấm hình nào hết. Bà có cái khăn rằn đội đầu, mang hơi huộm của bà, nhưng làm sao có thể xin bà cái khăn này để cầm đi, lấy gì cho bà che nắng, lấy gì bà lau nước mắt mỗi khi nhớ nó.

Thằng Lai chợt nhớ tới đôi guốc sơn, gói trong lá chuối mà bà Út giấu kỹ sau lưng cái khạp gạo.

Đôi guốc sơn này, bà Út quý lắm. Thường ngày, bà đi chun không. Lâu lâu, có việc phải đi ra Chợ Mới hay có đi ăn đám gỡ đám quải, bà mới xỏ chun vô đôi guốc. Đôi bàn chun của bà nhỏ xíu, đôi guốc cũng nhỏ chút chun.

Thằng Lai rón rén đứng dậy. Nó nhẹ nhàng đi từng bước một tới chỗ khạp gạo. Nó ngồi thụp xuống. Nó lòn tay ra phía sau. Hơi thở nó trở nên gấp gáp khi những ngón tay nó đụng phải lớp lá chuối khô...

Sáng hôm sau, bà Út căn nhắc là có đôi guốc mòn giấu kỹ mà vẫn bị mất cắp, khiến bà phải đi chun không ra tận bến xe đò để đưa thằng Lai lên Sài Gòn.

Thằng Lai ôm chặt bọc ny-lông đựng áo quần. Cái bọc ny-lông thì vàng ệch, bộ áo quần thì cũ rích, mà sao coi bộ nó nặng niu kỷ lưỡng quá chừng...

Đôi guốc của bà Út giúp cho thằng Lai nhiều lắm. Nó giúp thằng Lai “thấy” được đôi mắt sáng rực ráo hoành của bà Út, khi bà bị công an rượt chạy, đổ tháo ở bến Bắc. Nó giúp cho thằng Lai “thấy” được đôi mắt đầy nước, đôi mắt trong tượng Quan Âm, cúi xuống nhìn nó, lúc nó bị đau ban của lưới trắng.

Mỗi lần thằng Lai có chuyện gì buồn, có chuyện gì không được bằng bụng, thằng Lai đều mở cái hộp giấy ra, nhìn vào đôi guốc. Hình ảnh bà Út lại hiện ra trước mắt nó. Có lúc thì bà đang ngồi bên sà nước, cắt mấy nhánh bù ngọt, hay rau dền bó lại từng bó, để sáng mai nó đem ra chợ bán cho bạn hàng. Có lúc thì bà chỉ cho nó cây mía nào chặt được, rồi bà chỉ cho nó cách dùng những lá mía khô, cột những cây mía lại với nhau. Mỗi lần “thấy lại” bó mía, thằng Lai muốn khóc. Bà Út già quá rồi. Tay chun bà run quá rồi. Một, hai cây mía bà vác còn không nổi. Nó đã xa rồi, chẳng biết có ai giúp cho bà, vác bó mía ra giao cho xe nước mía

hay không ?

Có lúc, hình ảnh bà Út lại hiện ra bên bếp lửa. Nồi rau dền luộc sôi sùng sục. Chén nước mắm kho quẹt bốc khói thơm ngào ngạt. Món ăn nghèo nhưng bà trân trọng, nâng niu. Hình ảnh này hiện ra rõ nhất khi thằng Xiu Hắc Quảy cầm cả nửa ổ bánh mì nhồi thịt liệng vô thùng rác, hoặc khi thằng này đổ cả ly sữa tươi xuống bồn rửa chén.

Đôi guốc của bà Út luôn luôn nhắc nhở cho thằng Lai những lời dạy dỗ, dặn dò của bà. Cùng ở chung phòng, thằng Xiu Hắc Quảy cười thề như má, hỗn ẩu không ai bằng, nhưng chớ ai hề nghe đặng ở cửa miệng của thằng Lai, phát ra một tiếng chửi thề. Giường của thằng Xiu Hắc Quảy thì bừa bộn, bầy hầy, còn giường của thằng Lai lúc nào cũng sạch sẽ, phẳng phiu. Tủ áo quần của thằng Lai lúc nào cũng ngăn nắp thứ tự.

Mỗi khi quyết định làm một việc gì, thằng Lai thường tự hỏi rằng bà Út sẽ vui hay buồn khi biết được nó làm chuyện đó. Bởi vậy, nó kíp ngừng lại khi nó, vì mệt mỏi, định ném đôi vớ dơ xuống sàn. Nó kíp nhớ lại, lượm cái nón treo lên đinh cẩn thận...

Thằng Xiu Hắc Quảy bước vô phòng, ngã một cái ịch xuống giường, nằm sải tay sải chân, nói như than:

— Tao chịu hết nổi rồi. Mai tao nghỉ.

Rồi, nó hỏi thằng Lai:

— Mai mày có đi làm nữa không ?

Tay chun thằng Lai mỏi rã mỏi rời. Cái lưng thằng Lai tê buốt. Thằng Lai nghe nhức nhối ở từng khớp xương. Nó tính trả lời “không”.

Thằng Xiu Hắc Quảy cần năn:

— Ai cũng nói qua tới Mỹ sướng như lên trời. Đ.. má, mới có mấy tuần mà tao chịu đả hết muốn thấu. Thằng cha Xà-Mít của tao biết tìm ở đâu bây giờ ...

Thằng Lai mân mê đôi guốc. Nó nhìn cái tượng ông Phật Di Lặc mà nó định gởi về cho bà Út. Nó nhớ tới đôi chun không của bà Út lúc đưa nó ra bến xe. Nó nhớ tới thùng quà đầu tiên đang lớn vồn trong đầu nó và nhớ tới số tiền còn ít ỏi trong túi.

Nó quả quyết :

— Đi chớ. Mai tao đi chớ!

Có Dâu

Sáng giờ Ngọ người đông chờ trước ngõ
Hẹn giờ làng vào thưa chuyện cưới xin
Mười mâm cưới phủ lên bằng vải đỏ
Đi song hàng vào trước ngõ nhà em

Bà mai mới mở lời thưa rất rõ :
Ngày hôm nay được phép của ông bà ...
Anh run rẩy trên tay mâm lễ vật
Mẹ cha thay lời nói chuyện đôi ta

Trong chiếc áo dài màu hồng tươi rói
Em then thùng run sợ đứng cúi đầu
Mẹ cha đã nhiều lần ướm hỏi :
Con có bằng lòng chấp nhận làm dâu..?

Hai mốt tuổi quen anh lần dạ hội
Đến bây giờ hăm bốn chữ ba năm
Thời gian đó nhiều lần anh đã nói :
Em hãy chờ anh xong việc bút nghiên

Đời con gái ai một lần không ước
Người con trai phải danh phận với đời
Dù hạnh phúc không mua bằng chức tước
Nhưng phận mình đâu phải để mà chơi !

Đôi bông mẹ chồng đeo con dâu mới
Quà cưới xin theo tục lệ ông bà
Hôm nay mình cũng xưng hô thay đổi
Qua ly rượu chào cha mẹ đôi bên

Từ nay nhé anh không còn trai trẻ
Em cũng không con gái của nhà em
Trời trong sáng có một bầy chim sẻ
Anh nghĩ gì chim mẹ của đàn chim ?

• Nguyễn thị Thu Trúc.

Đêm Trung Thu ở Bắc Cực

Đêm Trung Thu Bắc Cực
Trăng vàng vặc sáng ngời
Trời cao, xanh ngần ngắt
Không một gợn mây trôi

Vỡ vẩn quanh rừng thông
Ánh trăng qua kẽ lá
Lấp lánh hạt sương trong
Chập chùng đêm lạnh giá

Chợt nhớ về năm cũ
Ở đất nước xa xưa
Tết Trung Thu tuổi nhỏ
Là vàng ngọc, là thơ

Những cổ tích nghe kể
Giữa đêm rằm trăng lên
Lung linh như huyền sử
Suốt đời nhớ không quên

Chuyện Hằng Nga - Hậu Nghệ
Trí tưởng khéo thêm ra
Tội thân nàng tiên nữ
Đời cô quạnh thiên thu

Và tội thân chú Cuội
Thăm thẳm tận đỉnh trời
Ngóng về làng xóm cũ
Thật gần. Thật xa xôi!

Bỗng tiem thức trời dậy
Một Trung Thu vật vờ
Không đèn lồng, lân múa
Giữa trời nước bao la

Cảng Hải Phòng đã khuất
Vịnh Hạ Long xa dần
Trăng tròn, trăng tròn quá
Xuôi nam, tàu xuôi Nam

Đêm Trung Thu Bắc Cực
Trăng sáng, lạnh vô ngần
Chợt cảm thương chú Cuội
Chợt nghe lòng băng khuâng

Uyên - Giang

● Tháng 9-94

TRẦM NGẢI

Ném đi trầm ngải oan khiên
Hoa tim đã rụng giây phôi còn leo
Tư duy sương khói bọt bèo
Chia em một góc quạnh hiu cuối đời

Cái không cần nói nói rồi
Cái cần trăm tiếng ngàn lời vô ngôn
Em là cây sống chưa chôn
Ta con ốc biển mượn hồn gió trắng

Gọi em gọi biết bao lần
Chỉ nghe sóng nước vọng âm nhịp buồn

● Hà Huyền Chi

Trang Tuổi Xanh

Chị THU THẢO phụ trách

Các em thân mến,

Thế là mùa hè đã qua mau, mùa thu với lá vàng rơi cũng là mùa tựu trường, các em lại “ba-lô lên vai” trở về với mái trường thân yêu, thầy cô, bè bạn ... Trong “nỗi buồn” hết được ngủ muộn dậy trễ, chị tin rằng thâm tâm các em có những nỗi hân hoan được sinh hoạt trở lại trong không khí học đường tươi vui, được “lớn lên” khi tiến lên một cấp lớp mới để học hỏi những hiểu biết hữu ích mới cho bản thân mình sau này.

Mùa thu còn là mùa nhắc nhở cho chúng ta ở hải ngoại một phong tục của người Việt Nam: Tết Trung Thu.

Các em ơi, nhắc đến Tết trung Thu lòng chị lại bồi hồi, không phải vì chị còn ham rước đèn hay ăn bánh nướng, bánh dẻo mà vì trong trí nhớ chị, cả một trời thu Việt Nam trở về. Cảnh thu ở Na uy chỉ giống cảnh thu ở Việt nam ở lá vàng rơi rụng nhưng bầu trời thu ở Na uy thì gần như lúc nào cũng xám nặng như chì mà mưa thu thì ôi, vừa lạnh vừa buồn vừa dai dẳng đến nỗi lòng người. Trái lại, bầu trời thu ở Việt Nam thật trong sáng các em ạ, gió thu hiu hiu thổi làm mát cả lòng người mà trăng thu thì vàng vạc toả ánh sáng huyền ảo xuống thôn làng, êm đềm và thơ mộng biết bao,

*Trời thu xanh ngắt mấy tầng cao,
Cần trúc lơ-phơ, gió hắt hiu.
Nước biếc trông như từng khói phủ,
Song thưa để mặc bóng trăng vào.*

.....
(Thu vịnh - Nguyễn Khuyến)

Tết Trung Thu vì thế, theo chị, là để người Việt mình thả hồn theo cảnh trí thiên nhiên tuyệt vời mà tạo hoá đã ban cho dân tộc ta hơn là một tục lệ chỉ bắt chước người Trung Hoa. Về sau, Tết Trung Thu còn mang một ý nghĩa tốt đẹp nữa mà có lẽ ít nước trên thế giới có: Tết Nhi Đồng, Tết của trẻ em, Tết của tương lai đất nước.

Giờ đây ở hải ngoại, dù địa phương các em ở các hội đoàn có tổ chức Tết có được đầy đủ hay không, chị hy vọng các em không một tục lệ đáng quý của dân tộc. Và một mùa thu nào đó không xa, khi đất nước mình được tự do, chị em mình ngồi dưới gốc đa làng ngắm chú Cuội ngồi gốc cây đa, hát bài “Ông trăng xuống chơi” thì còn hạnh phúc nào bằng, các em nhỉ?

Thân mến,
chị Thu Thảo

Chuyện tuổi xanh

Tôi làm thơ

Nina Minh Nguyệt

Tính tôi rất tham lam - nếu nói theo kiểu của mẹ tôi - nhưng rất ham học hỏi những gì mới mẻ - nếu nói theo kiểu của bố tôi. Riêng tôi, tôi chẳng biết nói theo kiểu nào thì đúng, nhưng quả thật là tôi ham tìm hiểu và “học hỏi những gì mới mẻ” đến độ “tham lam” đó các bạn ạ! Chẳng hạn như tôi thích và bắt đầu chơi nhạc cụ đầu tiên là keyboard, một thời gian sau tôi học thêm guitar nữa, và bây giờ thì tôi bắt đầu khoái đánh trống. Tôi thì thảo với bố tôi và người “phán” ngay rằng: “con gái mà đánh trống thì trông du côn lắm!”. Mà các bạn phải hình dung rằng, tôi cũng yếu điệu ra phết, người mình dây thon thả, tóc dài chấm ngang lưng, nói năng nhỏ nhẹ - mọi người nói thế. Ngoài âm nhạc ra, tôi lại còn thích cả bộ môn thể thao nữa. Này nhé, tôi chạy thì cũng vào hạng nhất nhì ở lớp, chơi bóng chuyền, bóng ném, tôi cũng tham gia hết mình, và đến khi tôi thỏ thẻ với bố rằng tôi muốn chơi bóng đá, thì người lại phán liên tù tì rằng: “con gái chơi bóng đá thô lắm, trâu lắm!”. Đấy, các bạn thử nhận xét xem, có phải bố tôi là một thành viên của hội “thủ cựu” không chứ. Tôi tuy nghĩ vậy, nhưng vì vẫn hằng ngưỡng mộ bố, nên tôi vâng lời răm rắp

và chẳng phản đối gì sất. Ngược lại, những gì bố tôi thích, thì người ủng hộ và khuyến khích hết mình. Chẳng hạn như giọng ca của tôi, trời thương cho tôi một giọng ca cũng gọi là đường được. Bố tôi đã luôn chỉ dẫn cho tôi những cách luyện giọng để được “ngày một khá hơn”.

Các bạn thấy như vậy có phải là tôi tham lam nhiều thứ quá phải không? Nào âm nhạc, nào thể thao và giờ thì tôi bắt đầu thích “viết lách” các bạn ạ! Nhưng viết thế nào đây chứ, thế mà khó; cái gì tôi học cũng thấy dễ, thấy vui; nhưng còn cái khoản này, nghe thì hay đấy, nhưng thực hành mới là trần ai gai góc. Tôi bắt đầu tìm hiểu và những người lớn mà tôi nghĩ rằng có thể. Và tôi dự định nên bắt đầu với cô tôi. Lạ làm sao! một hôm, cô lại nhà tôi chơi và giữa lúc mọi người quây quần quanh bàn chuyện trò như pháo, thì bỗng cô tôi đổi đề tài và nói:

— Này cháu, cháu thử viết chuyện hay tập làm thơ xem sao.

Tôi le lưỡi, rụt cổ, nhưng trong lòng thì hãnh diện ra phết. Ít ra là tôi cũng có cái “dáng dấp” của một người “hay chữ” lắm chứ chẳng chơi! Nhưng viết làm sao, viết thế nào, thì tôi chịu. Và làm thơ nữa! Thú thật với các bạn, tôi đọc thơ thì thấy hay hay vậy, chứ chả hiểu niêm luật gì cả. Thế nên tôi phát biểu ngay rằng, thích thì tôi cũng thích - tính tôi “ham học hỏi” mà lại - nhưng tôi chả biết phải làm sao. Cô tôi giải thích, viết chuyện cũng như là kể chuyện vậy, nhưng một đoạn thì nói và một đoạn là viết thành chữ, giấy trắng mực đen. Cô tôi còn khuyến khích tôi nhiều lắm và hứa sẽ sửa văn cho tôi, nếu tôi muốn viết. Còn làm thơ? Cái này mới thật là thú vị khi nghe cô tôi giảng giải, nào là cô đọng, súc tích và lãng mạn nữa. Cô tôi bảo, một đoạn thơ ngắn có thể diễn tả cả một tâm tình, một nỗi lòng, hay cả một khung cảnh, đại khái là diễn tả được cả “ngoại cảnh lẫn nội tâm” một cách thần sầu mà nếu viết bằng văn xuôi, bạn phải viết cả trang giấy dài mà vẫn chưa hết nỗi. Nhưng đương nhiên là phải có niêm luật hẩn hoi, cô tôi nói thế! Tôi cũng xin nói qua các bạn về cô tôi một chút. Cô tôi tánh tình vui vẻ, rất hoà đồng với chúng tôi và hiểu được chúng tôi. Cô cũng rất khôi hài và có tính văn nghệ ra phết; tôi biết cô có viết văn không, nhưng tôi tin tưởng và ngưỡng mộ cô lắm. Cô bảo, đánh võ tự do thì dễ đi đến võ rừng; tôi mà bắt đầu bằng thơ tự do thì kết thúc bằng thơ “tự vo” - có

nghĩa rằng khi viết ra xong thì tự mình vo lại ném đi cho rồi. Cũng như có lần tôi hỏi, vớ “không thủ đạo” là gì, cô nói là nhào vô đánh liền, không thủ thế gì ráo. Tôi biết cô nói đùa, nhưng vẫn thích nghe và cười rúc rích. Bây giờ, cô tôi bắt đầu giảng giải và đưa thí dụ cho tôi làm thơ. Thơ thì hàng bao nhiêu loại, tôi nghe mà nhớ không hết, nào lục bát, lục nôi ... à không, chỉ “lục bát” thôi; nào song thất lục bát, nào thơ Đường - thơ này chắc ngọt ngào lắm - nào ngũ ngôn ... nói chung là tôi không nhớ hết. Nhưng tôi muốn bắt đầu bằng ngũ ngôn hơn, cô tôi đã đọc cho tôi nghe bao nhiêu là thơ để thí dụ, như thơ Lưu Trọng Lư:

*“Em ngồi bên song cửa
Anh đứng tựa tường hoa
Nhìn nhau mà lệ ứa
Mỗi ngày một cách xa.”*

Rồi:

*“Em có nghe mùa thu
Dưới trăng mờ thỏn thức
Em có nghe rạo rức
Hình ảnh kẻ chinh phu
Trong lòng người cô phụ ...”*

Hay:

*“Năm ngoài em mười bảy
Anh tiếc tuổi mười lăm
Lá vàng bay ngoài ngõ
Môi em có trắng rằm ...”*

Ôi, tôi chẳng thể nào viết cả ra đây, nhưng nghe cô tôi đọc mới là thích chứ. Tôi ngẩn người, tôi thích thú, và tôi muốn làm ngay tức thì, nghe có vẻ dễ quá mà lại. Tôi thấy lòng tôi lâng lâng, hân hoan lạ, và hăng hái tìm vần làm thử cho cô tôi nể chơi, cho cô tôi thấy là cô tôi đã tìm đúng người mà khuyến khích. Nhưng đông người thế này thì cũng ngượng quá, thơ đâu tay mà lại. Tôi rủ cô tôi ra ngoài vườn, chả là mấy hôm nay trời nắng ráo và hoa nở đủ màu rực rỡ cả một góc vườn đó mà. Ra vườn, vừa tự do vừa có hứng, bởi cô tôi bảo, khung cảnh cũng đóng vai trò quan trọng lắm, cho “người thơ” ấy mà. Hai cô cháu đứng mông lung ra vườn, hoàn toàn yên lặng. Chắc cô tôi đợi tôi tìm thơ, và tôi thì đang cố sức tìm. Ôi! thấy dễ mà không phải dễ.

Tôi nhìn khóm hoa rực rỡ, lung linh và nghĩ:

Trong vườn, hoa tươi thắm ... Vần “thắm” ... à, khó chứ chẳng chơi. Coi nào: ngấm, lấm hay là mấm, không được, “mấm” thì không được chút nào, bởi nghe nực mùi ăn uống quá.

Thử xem:

*Trong vườn, hoa tươi thắm
Em nhìn rồi em ... ngấm*

Tiếp thêm xem sao:

*Nhiều bông hoa đẹp lấm
Ước gì có quanh năm.*

Tôi nhắm đi nhắm lại trong đầu, nghe thì cũng ngô ngô, kỳ kỳ, nhưng sao lòng tôi hân hoan quá, không ngờ hồn thơ mình cũng thơ thới, dạt dào như vậy. Chỉ một lúc mà đã “xong” một bài. Tôi nhìn sang cô tôi mỉm cười, chắc nét mặt tôi vênh vang lắm sao mà cô tôi nói:

— Sao, thử đọc cho cô nghe xem, đừng ngại, mình thử mà.

Tôi thấy mạnh dạn hơn. Cúi đầu và mỉm cười nói:

— Cháu làm thơ về những ông hoa ở góc vườn kia.

Cô yên lặng nhưng mắt nhìn tôi chờ đợi. Tôi ngượng ngùng rào đón:

— Nếu không được, cô sửa nhé!

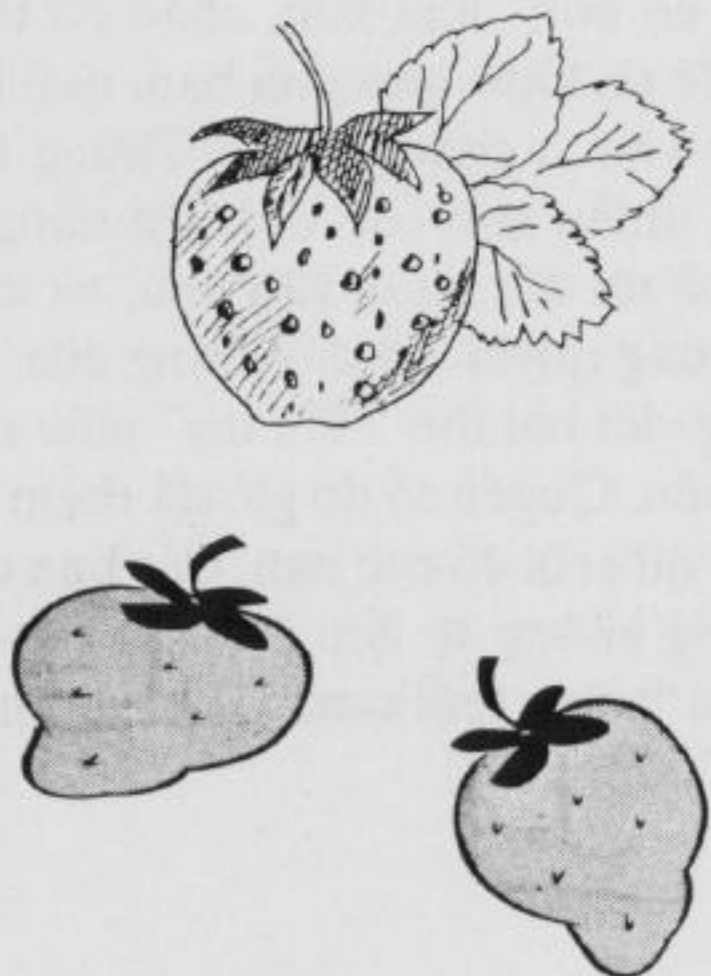
Cô gật đầu, mỉm cười. Tôi quay mặt đi nơi khác và đọc thật chậm... Nghe yên lặng, tôi quay lại nhìn cô dò xét, thì thấy cô đang quay đi, có lẽ cô đang cố gắng nén tiếng cười đang chực vỡ toang ra trong nắng chiều. Cô quay lại, không nói tiếng nào bởi còn mím miệng nhốt trọn những tiếng cười chẳng? Một lúc, chắc đã ém tiếng cười xuống bụng, cô nói: “khá lắm, cháu cứ tập dần sang những đề tài khác như tình bạn, quê hương, kỷ niệm, vân vân ... chẳng hạn”. Chúng tôi còn nói với nhau nhiều lắm cho đến khi nắng chiều dần tắt. Cô và tôi dắt nhau vào nhà; và các bạn ạ, giờ đây, trong quyển sổ dày trang của tôi, tôi đã trân trọng viết bài thơ “đầu tay” mộc mạc đó ở trang đầu tiên. Quyển sổ đó giờ đã thêm những bài thơ khác nữa rồi đó các bạn. Các bạn có thấy “thơ” tôi cũng không tệ lắm phải không ạ! Tôi sẽ thử gởi đến “trang tuổi xanh” xem sao, các bạn ủng hộ “thơ” tôi nhé!

CÁC EM VIẾT

Đi hái dâu

Trong những ngày đầu của mùa hè năm nay, em đã cùng với anh của em đi Drammen để hái dâu. Chúng em ở nhà của bác Tám. Bác là bạn thân với ba em. Mỗi buổi sáng, anh Tân, con của bác, chở tụi em tới vườn dâu cách đó chừng hai mươi phút lái xe. Anh Tân cũng hái dâu cùng với anh em em. Trước đây, nghe nói đi hái dâu em thấy hăng lắm, nhưng tới khi có đi hái rồi, mới biết là đi hái dâu rất cực vì khi hái phải quì gối và dùng đầu gối để đi tới, nên rất mỏi. Hái một hồi nóng người, mồ hôi đổ ra ướt áo. Càng trưa, trời càng nóng nực khó chịu. Thường mỗi ngày làm đến mười hai giờ thì tụi em nghỉ để ăn trưa, kiếm chỗ mát và lấy cơm ra ăn. Ăn xong nghỉ một chút rồi làm tiếp tới năm giờ chiều. Có khi chủ vườn cần nhiều dâu, yêu cầu tụi em làm thêm tới bảy giờ. Sau hai tuần làm việc cực nhọc, em kiếm được gần 2000 kroner. Em rất vui sướng vì đây là tiền do công sức em làm ra.

Lê Thanh Sơn, lớp 9

Mùa hè

Trường học lại bắt đầu sau hai tháng hè vui vẻ. Mùa hè nóng nhất trong các mùa hè mà em ở đây trong mấy năm qua. Vì vậy em và các anh em thường đi tắm biển. Chúng em đi bộ chừng 5 phút là tới. Còn nếu đi xe đạp thì khoảng 3 phút. Cũng có lần em đi làm hè cùng các anh của em. Chúng em đi hái dâu ở ngoài vùng Nøtterøy, được một ngày rồi nghỉ vì tụi em hái chậm hơn người khác nhiều, tính ra chỉ đủ tiền xăng. Chúng em bàn với nhau nghỉ phút cho rồi vì bị mệt mỏi vô ích mà còn phải dậy sớm nữa.

Mùa hè ở Việt Nam nóng và mưa nhiều nên em cũng ít đi chơi. Nhưng thỉnh thoảng gia đình em cũng ra Vũng Tàu nghỉ mát và đi thăm 1 vài chỗ khác.

Phạm Quang Khánh Anh
Tjømme Ungdomskole

Mùa thu

Em bắt đầu niên học vào mùa thu.

Vào mùa thu, lá cây bắt đầu vàng úa. Vào mùa hè ngày dài hơn mùa thu. Hồi mùa hè thì khoảng 9 hoặc 10 giờ tối em vẫn còn thấy ánh sáng mặt trời, sáng hôm nay em thấy hơi lạnh. Em mặc hai áo: một áo cụt tay bên trong còn kèm theo một chiếc áo len dài tay bên ngoài nữa. Mùa thu ở quê em ít lạnh hơn ở đây. Mưa cũng nhiều lắm. Lúc còn ở Việt Nam em rất thích tắm mưa. Mỗi khi trời mưa em thường đến nhà bạn để rủ nó tắm mưa cùng với em.

Ở Việt Nam, khi đến Trung Thu, các bạn thường đến rủ em cùng chơi lồng đèn với tụi nó. Còn ở đây khi đến Trung Thu thì tất cả mọi gia đình Việt Nam đến dự Trung Thu ở hội trường và chúng em cùng nhau múa hát rất vui. Vào mùa thu, em thích nhất là nằm trong mền bởi vì khi nằm trong mền thì rất ấm áp và ngủ một giấc tới sáng.

Nguyễn Thị Hạnh
Lớp 5, trường Herstad
Nøtterøy

Hai bữa tiệc

Một con Khỉ và một con Cóc thường gặp nhau trên con đường mòn trong rừng. Cóc muốn rằng tình bạn của họ càng thân hơn nên Cóc quyết định làm một buổi tiệc đặc biệt để mời Khỉ đến nhà chung vui. Buổi tiệc có tên là “tiệc tình bạn” để cho đúng thật sự với tình bạn của họ.

Hôm sau Cóc gặp bạn Khỉ và nói:

- Ngày mai tôi mời bạn đến dự tiệc tình bạn giữa bạn và tôi... Bạn có muốn đến không?

Khỉ đáp:

- Tôi rất vui lòng đến nhà bạn và khi nào tôi đến?

Cóc đáp:

- Khi mặt trời bắt đầu lặn bạn đến.

Khỉ trông chờ và nôn nóng sao cho mặt trời lặn để anh đến nhà bạn Cóc dự tiệc. Sự trông đợi ấy rồi cũng đến. khi Khỉ vừa đến nhà Cóc, Khỉ thấy buổi tiệc rất là lớn. Bữa tiệc gồm có một con dê và hai con gà đã nấu xong, trông rất là ngon. Khỉ nhìn thấy thức ăn ngon quá muốn ăn ngay. Trước khi nhập tiệc Cóc nói với Khỉ rằng:

- Hai bàn tay của bạn đen quá, tôi không thể nào ăn chung với người có bàn tay như bạn.. Sao mà ghê quá.

Cóc nghĩ vậy và nói:

- Trước khi ăn chúng ta phải rửa tay bàn tay cho trắng”

Cả hai đi ra bờ sông rửa tay. Cóc rửa trắng sạch bàn tay của mình rồi, riêng Khỉ rửa và cọ chà mãi mà vẫn không trắng. Khỉ cọ hai bàn tay vào cát, vào đá và tóc và vào da, nhưng cũng vẫn đen.

Cóc nói với Khỉ:

- Tôi đã làm buổi tiệc lớn mời bạn, nhưng bây giờ bạn không thể ăn, bởi vì tay của bạn đen quá,

tôi chỉ ăn chung với người nào có bàn tay trắng và sạch thôi.

Khỉ giận quá bỏ về. Cóc ăn một mình.

Sau khi về đến nhà, Khỉ nghĩ kế để trả thù Cóc. Khỉ xếp đặt và chuẩn bị một buổi tiệc lớn xong, sau đó mới gửi thiệp mời đến Cóc. Khi Cóc đến Khỉ đã treo thức ăn trên một cành cây to và rất cao. Cóc nhăn mặt và nói với Khỉ:

- Bạn Khỉ thân mến, tôi đâu có thể trèo lên cây được.”

Khỉ đáp:

- Ồ, không sao, tôi sẽ giúp bạn trèo lên.

Và Khỉ đẩy Cóc lên cây. Cóc rất sợ ở trên cao, nhưng Cóc không muốn cho Khỉ biết rằng mình sợ. Khỉ nói:

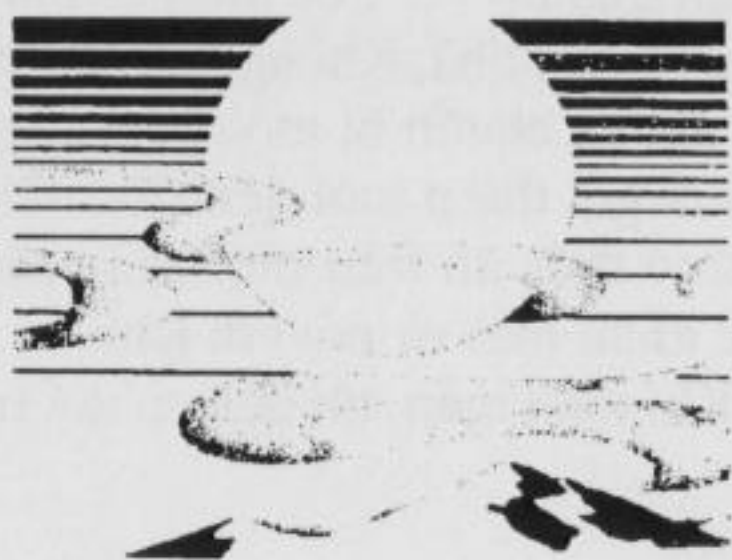
- Tất cả mọi người đến dự nhà tôi đều phải ngồi trên giỏ giống như tôi.

Cóc không biết mình phải làm gì.. Cóc cố gắng ngồi giống Khỉ, nhưng Cóc bị mất thăng bằng và rơi thẳng xuống đất. Cóc đứng dậy, phủ bụi bám trên người và đi về với bụng đói và cảm thấy xấu hổ.

Nắng Việt 06/05/94

Trung Thu của Hong Mai

Nguyễn Phạm Thy Hảo

Hồng Mai đứng ở phòng treo quần áo, hỏi vọng vào:

- Mẹ ơi! Cái áo jakke con máng ở đây từ hôm qua, sao giờ đâu rồi mẹ?

- Nó bị rớt xuống đất, em Hồng Linh đưa cho mẹ, mẹ treo trong tủ kia kia.

Hồng Mai vùng vằng:

- Con đã để sẵn ở đây để khi đi chỉ việc lấy bận thôi. Mẹ cất chỗ khác làm con mất cả thì giờ.

Mẹ la:

- Thì cứ để trong tủ có được không! Khi cần chỉ việc mở cánh tủ, mất thêm vài giây chứ gì mà nhiều chuyện vậy.

Ồ há! Minh thật là lảm cẩm. Cái áo đang treo trong tủ lại bày đặt lấy ra treo chỗ khác để nó rớt tới rớt lui còn căng nhần nữa. Lỗi tại mình chứ

ai! Hồng Mai cảm thấy hối hận ghê. Hôm nay mấy nhỏ bạn sẽ tới rủ Hồng Mai tới trường để tập múa hát, chuẩn bị cho ngày Tết Trung Thu sắp tới. Hồng Mai háo hức đợi chờ và chuẩn bị sẵn sàng, khi tụi nó tới là cứ việc đông ra cửa thôi. Hồng Mai đi đến chỗ mẹ:

- Con xin lỗi mẹ.

- Ồ, biết lỗi rồi thì thôi. con đi bộ hay đạp xe tới trường?

- Con đi bộ mẹ ạ. Đạp xe lẹ hơn nhưng lạnh quá. Đi bộ còn thọc tay vô túi áo được.

Mẹ nói, giọng than phiền:

- Xứ gì mới đầu tháng 9 đã lạnh cóng rồi. Mới hôm nào đây còn nắng chang chang mà thời tiết thay đổi lẹ thiệt.

- Ở bên mình, tháng này trời còn ấm lắm hả mẹ?

- Thật ra, bên mình mùa này cũng còn mưa. Ở Việt Nam không mưa thì thôi, mưa là mưa dữ lắm chứ không phải như đây đây.

Hồng Mai cười:

- Tại mình sống ở vùng này, chứ bên Bergen cũng mưa nhiều vậy.

- Việt Nam là xứ nóng, vào mùa này tuy mưa nhưng tiết trời mát mẻ, dễ chịu. Mùa đông ở Việt Nam còn ấm hơn mùa thu bên này nhiều.

- Hèn chi vào ngày rằm tháng 8, con nít bên Việt Nam rủ nhau ra đường phố để rước đèn. Mà mẹ ơi, mẹ có biết vì sao con nít Việt Nam lại “tìm ra” trò chơi rước đèn Trung Thu không?

Mẹ cười ngất:

- Đâu phải con nít mà “tìm ra” được. Xứ mình là xứ nông nghiệp. Nhất là ngày xưa, chưa có kỹ nghệ gì thì tổ tiên mình hoàn toàn sống bằng nghề nông hoặc nghề chài lưới. Con cũng biết rằng việc trồng trọt còn phải tùy thuộc vào thời tiết. Các cụ xưa có nhiều kinh nghiệm về mùa màng, cứ đợi đến rằm tháng 8 để nhìn trăng, sao, đoán trước kết quả việc trồng trọt cho mùa tới. Các cụ thường nói: “Muốn ăn lúa tháng 5 thì coi trăng rằm tháng 8”.

Hồng Mai ngạc nhiên:

- Sao lạ vậy mẹ! Làm sao người ta coi trăng lại có thể đoán được thời tiết cho năm tới lận?

- Vậy mà các cụ đoán trúng lắm đó. Cụ nào giỏi chữ Nho thì coi tử mĩ hơn, còn theo kinh nghiệm tổng quát thì ta có câu tục ngữ:

“Tỏ trăng mười tư thì được tầm.

Tỏ trăng rằm thì được lúa chiêm.”

Hồng Mai lại hỏi:

- Thông thường, trong 1 làng thì ai làm nghề coi trăng hả mẹ.

- Chẳng ai làm nghề đó cả. Vào tới ngày rằm, người ta kê bàn ra sân, trên bày trái cây, bánh nướng, bánh dẻo lên rồi thắp nhang cúng rằm. Sau đó, các cụ ra ngồi quây quần với con cháu, trông trăng và giảng giải cho con cháu nghe. Người lớn thì ngồi hóng mát, trò chuyện, còn con nít rủ nhau đi rước đèn khắp xóm, ca hát vang trời vui lắm.

- Mẹ nói không phải con nít “tìm ra” trò rước đèn. Vậy thì tìm ra vậy mẹ?

Mẹ giải thích:

- Đó là theo truyền thuyết con ạ. Tục truyền rằng ngày xưa nhân dịp ông bà, cha mẹ ngồi ngoài sân thì con nít cũng tụ tập, chơi đùa vui vẻ với nhau. Nhưng 1 mùa Trung Thu nọ, bỗng có 1 số trẻ con bị mất tích 1 cách bí mật.

- Ghê quá mẹ nhỉ!

- Ủ, ghê lắm. Vì vậy, dân làng bèn chia nhau đi theo dõi. Thì ra có 1 con quái vật lợi dụng lúc có con nít đi rong ngoài đường vào buổi tối, bắt cóc đem về ăn thịt. Để đối phó với con quái vật ác ôn, người ta tổ chức múa lân, đánh trống, gõ chiêng um sùm. Con quái vật nhìn thấy đâu lân nhe nanh múa vút như chỉ chực tấn công nó. Lại thấy những ánh đèn lập lòe từ những chiếc lồng đèn đủ hình đủ dạng, nó khiếp vía chạy trốn mất tiêu không dám tới nữa. Nhưng việc rước đèn và múa lân vào dịp Tết Trung Thu gây sự thích thú cho con nít nên bây giờ đã trở thành thông lệ. Cứ đến rằm tháng 8, các bậc cha mẹ lại mua đồng đèn về cho con cái mình. Có người khéo tay, làm lấy cho đỡ tốn tiền. Ngoài ra, có những em nhỏ cũng tự làm những chiếc lồng đèn ngộ nghĩnh bằng lon sữa bò hoặc lon bia nhôm, vừa đẹp mắt lại vừa không sợ bị cháy. Trẻ em Việt Nam rủ nhau rước đèn thành 1 hàng dài, vừa đi vừa ca hát vui thật là vui vậy đó.

Hồng Mai tỏ ra tiếc rẻ:

- Vui như vậy mà con chưa bao giờ được hưởng, tiếc quá. Ở đây cứ phải tổ chức Trung Thu ru rú trong hội trường thôi.

Mẹ an ủi:

- Mình sống xa quê hương thì phải vậy con à. Nhưng con phải hiểu rằng nếu còn ở quê nhà thì bây giờ chưa chắc con được cấp sách đến trường, con nghĩ cái nào hơn?

Hồng Mai vui vẻ:

- Con nói vậy chứ con hiểu mà mẹ. Kia, chuông

cửa reo, chắc tụi bạn con đến rủ con đi tập múa đó. Con sẽ múa cho thật hay, để bữa đó mẹ tới coi nhé, mẹ nhé!

Mẹ mỉm cười:

- Ủ, thôi đi đi, con “ba lém”.

Tết trung thu

Đêm thu tháng tám trời trong
Ai treo lơ lửng chiếc mâm giữa trời!
Gốc đa Cuội thanh thoi ngời,
Long lanh sao sáng đây trời sáng sao.
Đường làng lũ trẻ xôn xao,
Bập bùng trống ếch, rủ nhau rước đèn.
Này cá chép, nọ hoa sen,
Đứa con thả ngọc, đỏ chen tím vàng.
Tùng mây tha thướt chị Hằng,
Đến thăm chú Cuội cung trăng đứng nhìn.
Cổ bàn bánh dẻo bánh in,
Trà thơm, bưởi ngọt hương đêm ngạt ngào.
Giờ em đón Tết nơi nao,
Mưa thu giá buốt, trăng sao mịt mù.
Em đi dự Tết Trung Thu,
Nhớ bao kỷ niệm năm xưa, ngậm ngùi!

Mây Lang Thang

Tiếng người tiếng ta

Đối chiếu thành ngữ, tục ngữ Na-uy và Việt nam

Fortelle eventyr = Nói khuyếch, nói khoác.

Ha noe på samvittighet = Lông tâm caén rút.

Være bare skinn og bein = Chỉ còn da bọc xương.

Være mer pavelig enn pave = Bảo hoàng hơn vua.

Det er intet nytt under solen = Không có gì mới lạ dưới ánh mặt trời.

Lời hay ý đẹp

-Một con ngựa đau cả tàu* không ăn cỏ. (Tục ngữ Việt-nam)

-Muốn thành công hãy hỏi ý kiến của ba người lớn tuổi. (Tục ngữ Trung- hoa)

-Bí quyết của sự thành công là luôn luôn ước muốn điều gì. (Disraeli)

-Tưởng tượng là điều quan trọng như kiến thức. (Albert Einstein)

(Chú thích: * tàu là chuồng ngựa)

Tin ngắn ngắn

* Mèo Nhật-bản và trẻ em trong nước

Theo nguồn tin của các hãng tin ngoại quốc, thì một con mèo Nhật bản đã chinh phục được trái tim của các trẻ em Việt-nam trong nước. Con mèo đó tên là Doremon. Với bộ mặt hài hước, mèo Doremon xuất hiện trong các cuốn sách, truyện bằng tranh, phim video, bài hát và các vở kịch nữa. Nhà xuất bản đã in các tác phẩm về chú mèo Doremon cho rằng trẻ em ưa thích chú vì chú dám làm các điều kỳ cục, mà các em dù thích cũng không dám làm. Còn chính các em thì nói rằng các em thích chú mèo Doremon vì chú đưa các em vào một thế giới tưởng tượng với nhiều điều lạ lùng và thú vị.

* Chạy xe đạp vòng quanh thế giới để kêu gọi hoà bình.

"The Bikings Vikings" là tên của một nhóm người Na-uy đi xe đạp do Tore Norland cầm đầu, đã kết thúc một chuyến đi xe đạp vòng quanh thế giới ngày 26 tháng 8, 1994. Chuyến đi kéo dài trong 80 ngày. Nhóm này đã chuyển giao lên ông Tổng Thư ký Liên-hiệp-quốc Boutros Ghali một bản kêu gọi hoà bình có chữ ký của 200 thành viên trong các chính phủ trên khắp thế giới. Norland đã từng thực hiện nhiều chuyến đi đạp xe đường trường để kêu gọi hoà bình và giảm bớt vũ khí, cũng như kêu gọi sự lưu tâm của mọi người về hoàn cảnh của những người có khuyết tật.

Hoài niệm tuổi thơ

Bâng khuâng vạt nắng lưng trời
Giữa xôn xao lá, bồi hồi tìm thơ
Bao giờ tìm được giấc mơ?
Thấy mình đứng ngắm lưng lơ mây trời
Dòng sông thơ ấu tôi ơi!
Chỉ dùm ký ức về nơi quê nhà ...
Hồn nhiên tuổi dại trôi xa
Lại từ nỗi nhớ xuôi ra biển lòng
Và tôi mãi đứng chờ mong
Một cơn gió mặn sóng trùng trùng khơi.

Nắng Việt

Ông trăng

Một ông trăng ở trên trời,
Một ông dưới nước mỉm cười nhìn nhau
Hàng cây đùa gió lao xao
Tung tăng lá rụng lẫn vào ánh trăng
Không gian ngào ngạt hơi sương
Em đi trăng cũng vội vàng đi theo
Cụm mây dừng lại lưng đeo
Cúi nhìn sóng bạc vui reo mặt hồ
Ông trăng dưới nước cười to
Vỡ thành trăm mảnh như là pháo bông.

Uyên-Giang

Đố em

Những thành ngữ và tục ngữ dưới đây đều có một hay nhiều con vật. Đố em tìm được và thêm vào cho đầy đủ.

- _____ sa hũ nếp.
- _____ quen đường cũ.
- Đẻ như _____.
- Ngu như _____.
- _____ cắn áo rách.
- Đánh người ngã _____.
- Chậm như _____.
- Nhanh như _____.
- Khổ như _____.
- Khoẻ như _____.
- Nước mắt _____.
- Thân _____ ư nặng.
- _____ ngáp phải _____.
- Mật ngọt, chết _____.
- _____ đá xe.
- Miệng _____, gan _____.

Các em thắc mắc

• Kiếng cận giải đáp

-Em Lê văn Thanh, Oslo : Xin bác cho biết tục lệ Tết Trung-thu là của Trung-hoa hay Việt-nam?

- **Đáp:** Tục lệ Tết Trung thu có nguồn gốc từ Trung hoa nhưng khi du nhập vào Việt nam thì có ít nhiều biến đổi và mang một tính cách khác. Tục ăn Tết Trung thu có từ đời vua Đường Minh hoàng tức Đường Huyền tôn (712-762) bên Trung hoa. Tương truyền vào đêm rằm tháng bảy, nhà vua được một đạo sĩ làm phép cho lên tới cung Quảng-hàn (mặt trăng) cùng dự tiệc với các tiên nữ. Đến khi trở về trần gian, nhà vua cứ còn luyến tiếc mãi, nhưng không làm cách nào để lên trăng được nữa. Vì vậy, mỗi năm đến ngày rằm tháng bảy, nhà vua cho bày tiệc và truyền cung nữ múa ca để đỡ nhớ cảnh

tiên. Có sách cho rằng ngày rằm tháng bảy là ngày sinh nhật của vua Đường. Nhà vua ra lệnh cho dân chúng treo đèn kết hoa để ăn mừng. Từ từ điều này trở thành tục lệ trong dân chúng. Tục ăn Tết Trung thu được truyền vào nước ta vào thời Bắc thuộc lần thứ 4, từ năm 602 đến 939 (theo sử gia Trần trọng Kim là Bắc thuộc lần thứ 3), từ đời vua Đường Minh hoàng trở về sau. Khi truyền vào nước ta, ngày Tết Trung thu trước hết là dịp cúng lễ tổ tiên, ông bà rồi đến người lớn ăn tiệc thưởng trăng và trẻ em rước đèn, ca hát... Dần dần về sau, Tết Trung thu được coi là Tết Nhi đồng, dành cho trẻ em một dịp vui chơi vào đêm trăng sáng giữa mùa Thu.

-Em Trần thị Yên Trang, Stavanger: Xin bác cho biết từ xưa tới khi có tên Việt-nam, nước ta đã có những tên gì khác nữa?

-Đáp: Từ lập quốc đến nay, nước ta rất nhiều lần thay đổi tên nước, tức quốc hiệu. Dưới đây là các quốc hiệu qua các triều đại từ thời nước ta mới thành lập cho đến ngày nay:

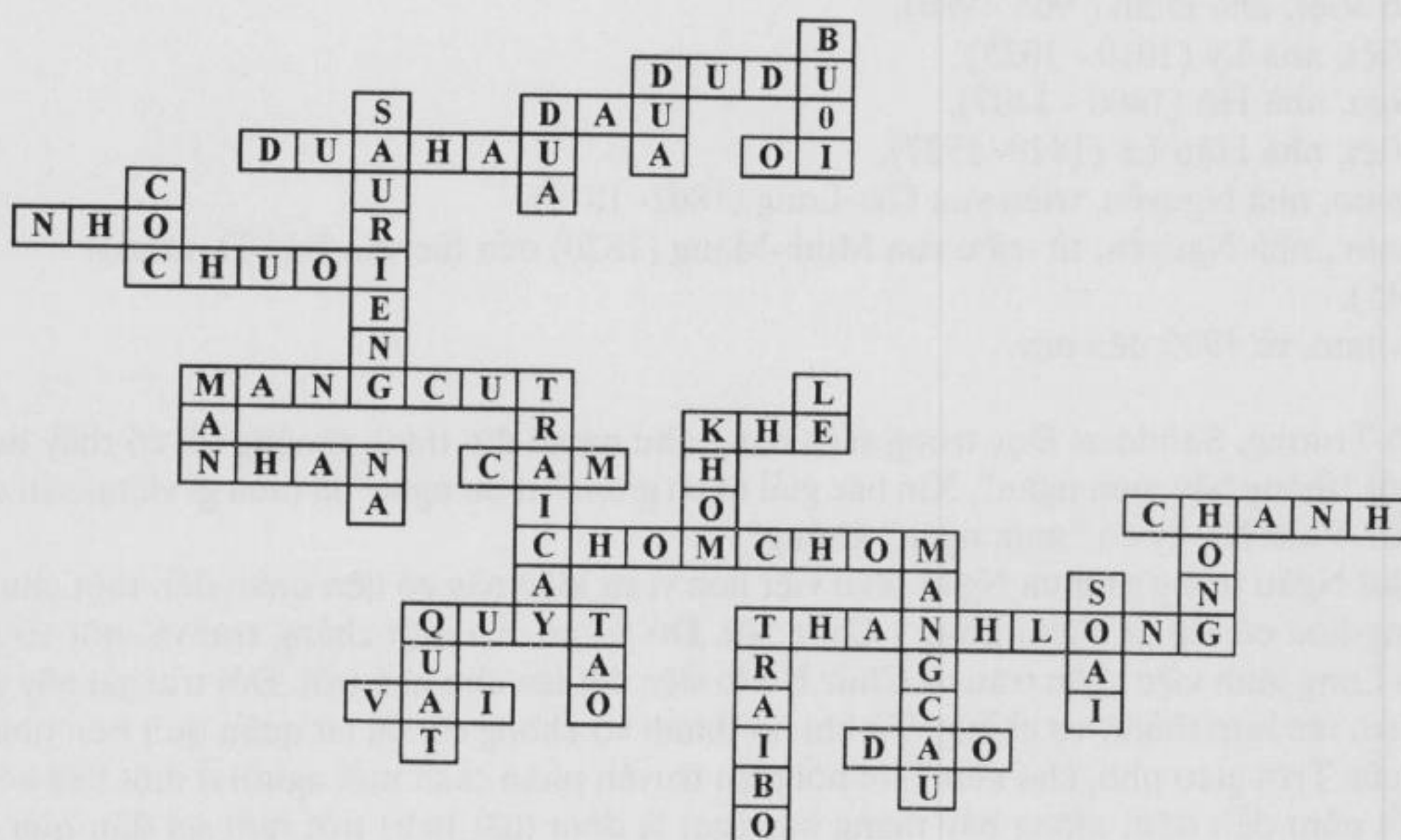
1. Văn-lang, nhà Hồng-bàng (2879 - 207 trước TC).
2. Nam Việt, nhà Thục (257 - 207 trước TC).
3. Vạn xuân, nhà Tiên Lý (544 - 602).
4. Đại cồ Việt, nhà Đinh (968 - 980).
5. Đại Việt, nhà Lý (1010 - 1025).
6. Đại Ngu, nhà Hồ (1400 - 1407).
7. Đại Việt, nhà Hậu Lê (1428- 1527).
8. Việt-nam, nhà Nguyễn, triều vua Gia-Long (1802- 1819).
9. Đại nam , nhà Nguyễn, từ triều vua Minh-Mạng (1820) đến lúc vua Bảo-Đại thoái vị (1945).
10. Việt-nam, từ 1945 đến nay.

-Bạn Hồ Trường, Sandnes: Đọc trong sách cũng như ngoài đời thỉnh thoảng tôi có thấy hoặc nghe người ta nói “tháng bảy mưa ngâu”. Xin bác giải thích giùm ” mưa ngâu” là mưa gì và tại sao chỉ tháng bảy mới có? Và ở Na-uy có “mưa ngâu” không?

-Đáp: Chữ Ngâu trong từ mưa Ngâu phải viết hoa vì sự kiện này có liên quan đến một chuyện thần thoại Trung-hoa có tên là Ngưu Lang - Chức Nữ. Đó là tên của một chàng trai và một cô gái ở cõi trời. Ngưu Lang lãnh việc chăn trâu và Chức Nữ lo việc dệt lụa cho nhà trời. Đôi trai gái này yêu nhau và được Trời tác hợp thành vợ chồng. Từ khi họ thành vợ chồng rồi thì cứ quẩn quít bên nhau, bỏ bê công việc của Trời giao phó, cho nên Trời nổi giận truyền phân cách mỗi người ở một bên sông Ngân hà. Cứ mỗi năm đến đêm mồng bảy tháng bảy (gọi là đêm thất tịch) trời mới sai đàn quạ, con này cắn đuôi con kia làm thành chiếc cầu (gọi là cầu ô thước), nối hai bờ sông Ngân hà cho Ngưu Lang sang thăm Chức Nữ. Vợ chồng chỉ được gặp nhau có một đêm rồi phải xa nhau, nên cả hai đau khổ, khóc lóc thảm thiết cả tháng trời. Nước mắt của họ rơi xuống trần gian thành mưa dầm rả rích vào tháng bảy, cho nên ông bà ta mới gọi đó là “mưa Ngâu”. Chữ “Ngâu” là do âm “Ngưu” biến ra vậy. Sở dĩ “mưa Ngâu” rơi đúng vào tháng bảy là vì tháng này nhằm mùa mưa ở nước ta và là tháng mưa nhiều nhất. Giá mà tổ tiên người Na-uy, mấy ông Viking, biết được sự tích này chắc quý vị đó sẽ đặt Bergen là xứ mưa Ngâu, không phải chỉ tháng bảy như ở Việt-nam ta, mà là suốt cả năm!

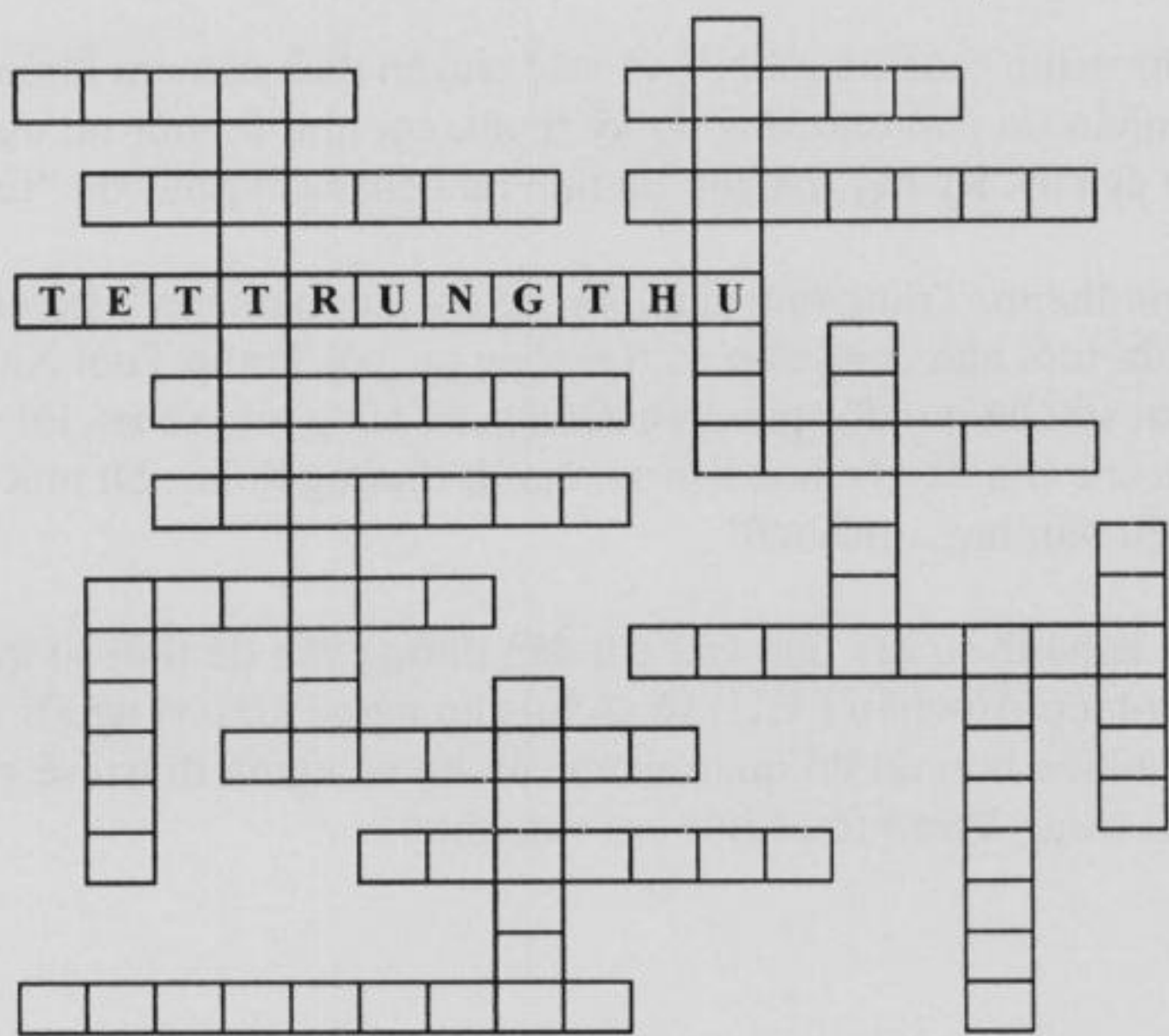
Giải đáp ô chữ

Cáo lỗi:

Trên Vượt Sóng kỳ trước, ô chữ bị "vẽ" sai. Hàng dọc từ "sâu riêng" phải lùi về phía tay trái một hàng thì mới nối vào mẫu tự "G" của từ "măng cụt" được. Thành thật cáo lỗi cùng các em và độc giả.

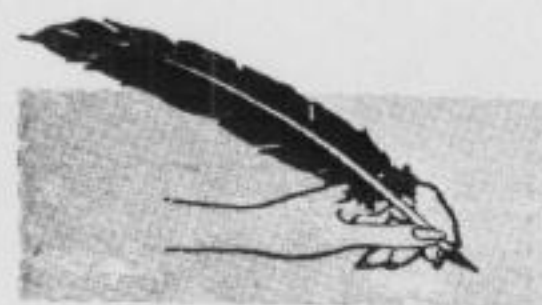
ô chữ

Hãy viết các từ dưới đây vào ô chữ.

- 1. **mẫu tự:** ca hát - phá cỗ.
- 2. **mẫu tự:** cá chép - âm lịch - gió mát - mùa thu - mùa xuân.
- 3. **mẫu tự:** bánh dẻo - rước đèn - chú Cuội - Hằng Nga - thỏ ngọc - ngày rằm - ngôi sao - nhi đồng.
- 4. **mẫu tự:** tháng tám - phong tục.
- 5. **mẫu tự:** bánh nướng - cung trăng - trăng tròn.

Thư tín tuổi xanh

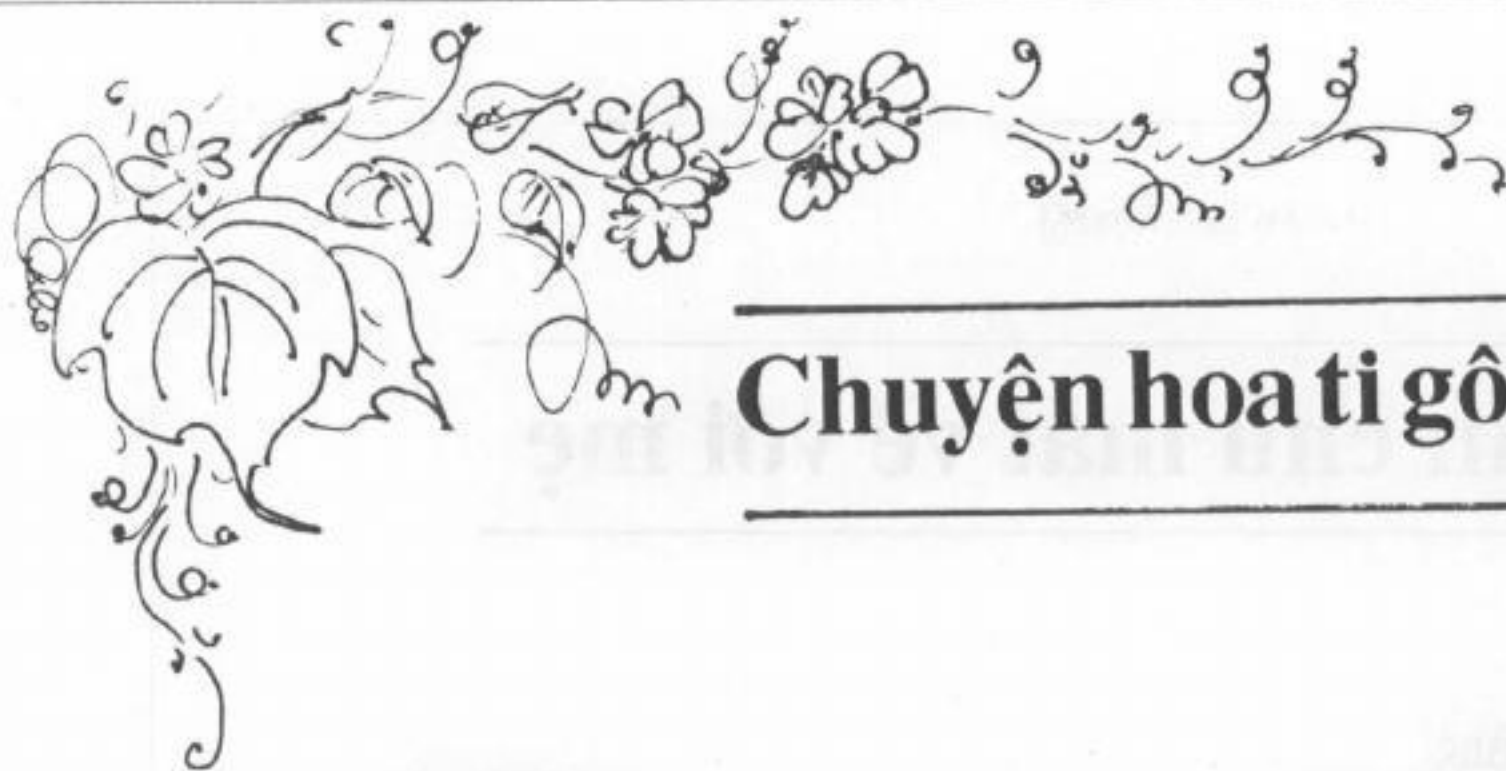
- **Năng Việt**, Gjøvik: Chị thành thật xin lỗi NV về việc truyện dịch của em không xuất hiện trên VS số 3 vừa rồi, như chị đã nhắn tin cho em, vì lý do kỹ thuật, coi như là một tai nạn mà các anh trong ban thực hiện rất lấy làm áy náy. Kỳ này mà gặp tai nạn nữa chắc chị phải xin “từ chức” thôi!

- **Bạn Hoàng- Linh**, Trondheim: Trang tuổi xanh không chỉ giới hạn cho ” trẻ em” đâu. Các độc giả yêu mến tuổi xanh dù ở lứa tuổi nào cũng đều có thể cộng tác với Trang Tuổi Xanh, người phụ trách rất hân hoan đón nhận bài vở của quý độc giả. Bác Kiếng cận cũng hứa sẽ trả lời những thắc mắc của mọi độc giả liên quan đến các vấn đề văn hoá lịch sử, địa lý, thường thức... Dĩ nhiên là không bắt buộc bạn phải dùng tên thật nếu bạn hay... mắc-cỡ!

- **Linh Chi**, Oslo: Hoan nghênh sự lưu tâm của em đến những vấn đề thời sự quan trọng. Chị đồng ý với em là Na-uy vô Liên-hiệp Âu-châu (EU) sẽ có lợi cho ngoại kiều vì người Na-uy sẽ có dịp tiếp xúc với người ngoại quốc nhiều hơn do đó quan niệm của họ về người di trú sẽ cởi mở hơn, rộng rãi hơn... Sẽ có chủ đề về EU trong VS số tới. Chúc em vui, khoẻ.

Chị THU THẢO

Chuyện hoa ti gôn

(tiếp theo)

Giòng Du Lệ

(Tặng T.T.KH)

Cho tôi ép nỗi giòng dư lệ

Nhỏ xuống thành thơ khóc chui duyên

T.T.KH.

Gió đưa xác lá về đường
Thu sang nhuộm cả sầu thương một lời
Đầu thương quện lấy hồn tôi
Đêm qua ngồi đọc thơ người xa xăm
Một nghìn năm, một vạn năm
Con tim vẫn kiếp con tim vương tơ
Tặng người gọi một giòng thơ
Hay là giòng nước mắt thừa đêm qua
Đường về Thanh Hóa bao xa
Bao giờ ra, nhớ rủ ta với chàng !
Bảo rằng quan chẳng cho sang
Ai đời quan cấm đồ ngang bao giờ

Vườn Thanh qua đây năm xưa
Trọ nhờ đêm ấy trời mưa tối trời
Quanh lò sưởi ấm, bên tôi
Bên người lão bộc, nàng ngồi quay tơ
Tuổi nàng năm ấy còn thơ
Còn bao hứa hẹn đợi chờ một mai
(Rồi đây bao gió bụi đời
Tôi quên sao được bóng người vườn Thanh ?)
Lạnh lùng canh lại sang canh
Lòng tôi thao thức với tình băng quơ
Bối sinh làm kiếp giang hồ
Dám đâu loan tính xe tơ giữa đường

Thu sang rồi lại thu sang
Cúc bao lần nở, lá vàng bao rơi ?
Bao nhiêu vật đổi sao dời
Đường bao dặm thẳm hơi người bốn phương
Trọ bao nhiêu quán bên đường
Nhưng không lần nữa qua vườn Thanh xưa
Cô nàng năm ấy quay tơ
Tôi quên sao được, hân chưa lấy chồng
Một hôm lòng lại nhủ lòng
Nơi đây gặp với cánh đồng vườn Thanh...
Rồi tôi len lén một mình

Ra đi với một tâm tình hay hay
Đường mòn tràn ngập bóng may
Gió heo báo trước một ngày thu sang
Dừng chân trước cửa nhà nàng
Thấy hoa vàng với bướm vàng hôn nhau
Tim nàng chẳng thấy nàng đâu
Lá rơi là tả bên lầu như mưa
Chợt người lão bộc năm xưa
Từ đâu mang mảnh giường tơ lại nhà

Một hai xin phép ông già
Trọ nhờ đêm ấy mưa là hai đêm
Ông già nể khách người quen
Ngâm ngùi kể lại một thiên hận tình
Rồi ông kết giọng bất bình :
- "Trời cay nghiệt thế cho đành, thưa ông!
Cô tôi nhạt cả má hồng
Cô tôi chết tất cả lòng ngây thơ
Đâu còn sống lại trong mơ
Đâu còn sống lại bên bờ sông yêu
Buồng the sầu sớm thương chiều
Khóc thầm biết có bao nhiêu lệ rồi
Tơ duyên đến thế là thôi
Thế là uống cả một đời tài hoa
Đêm đêm bên cạnh chồng già
Và bên cạnh bóng người xa hiện về..."
Rùng mình tôi vội gạt đi
"Già ơi, thăm lắm kể chi dài dòng
Cháu từ mắc số long đong
Yêu thương chim tận đáy lòng đã lâu
Đau thương qua mấy nhịp cầu
Cạn dòng nước mắt còn đâu khóc người"
Dối già một chút mà thôi
Nghe lời già kể cháu mười đêm luôn
Chợt thương chợt khóc chợt buồn
Cháu như một kẻ mất hồn già ơi !

Truyện xưa hồ lãng quên rồi
Bỗng đâu xem được thơ người vườn Thanh
Bao nhiêu oan khổ vì tình
Cớ sao giống hết chuyện mình năm xưa
Phải chăng mình có nên ngờ
Rằng người năm ngoài bây giờ là đây ?

• Nguyễn Bính

Gió dân chủ mát về với mẹ

Ngày ở quê hương
tôi chỉ mới biết yêu làng
trên địa bàn của ba tỉnh Ninh - Khánh - Cam (1)
mỗi dịp đi xa
tôi nhớ làng như nhớ mẹ cha
nhớ sâu cả nức ruột
nhớ cùn cả nước mắt
gần quê hương mà vẫn gang tấc con tim.
Bây giờ xa quê hương
tôi nhớ từng hơi thở ấm êm
của dây bầu thương dây bí
qua ba miền đất chung thủy
dù nhiều nơi tôi chưa được một lần qua
đêm Vĩnh Phú vắng vắng mỗi canh gà
như thức tỉnh nghe thương hò trên dòng sông Cửu
ôi đất Mẹ Tiên Rồng yêu dấu
áo em bạc màu cho hương lúa tươi xanh
cho đường cong chữ "S" thương nhớ bên anh
cho mỗi người chúng ta ai cũng thiết tha yêu nước.
Nước mắt tôi không còn cùn phía trước
mà cùn tận tâm hồn sâu tận trái tim.
Quê hương ơi! Các con vẫn cố tìm
gió Dân Chủ mát về với Mẹ.

• Nguyễn Văn Cường

---

ct: (1) Khánh Hòa, Ninh Thuận, Cam Ranh. Làng tôi lúc cắt
nhập qua ba tỉnh này.

Sức khỏe của chúng ta

SỨC KHỎE TRONG TUỔI GIÀ

• Bác sĩ Lê Văn Mộ

Già chưa phải là hết. Tuổi già không phải là thời kỳ vô-dùng, thừa thãi và không có ý nghĩa. Khi còn trẻ chúng ta làm việc, cố tạo dựng một cuộc sống tốt đẹp cho gia-đình, cho xã hội. Khi về già cuộc sống phải được tiếp tục tôn trọng. Sự giúp đỡ, săn sóc người già cả bệnh tật là một nghĩa vụ của con cái, thân nhân, một bổn phận của xã hội và là một quyền lợi mà người già đáng được hưởng và có quyền đòi hỏi. Người già cả không nên mang mặc cảm rằng già là bỏ đi vì không ích lợi gì cho ai, không còn khả năng sản xuất và chỉ là chướng ngại vật cho mọi người, là cục nợ cho con cái cháu chắt... và chỉ mong chết sớm cho xong cuộc đời (?). Sự thay đổi của cơ thể trong tuổi già, chỉ là một tiến trình tự-nhiên phải có, nhiều hoặc ít, không ai có thể tránh khỏi. Bệnh tật cũng chỉ là hiện tượng tự-nhiên, chứ không phải là hình phạt của các Đấng Tối Cao trong các đạo giáo như nhiều người thường lầm tưởng. Ngay cả sự chết cũng là diễn tiến tự nhiên cuối cùng của cuộc sống ở trần gian này. Nếu quan-niệm như vậy, chúng ta chấp nhận dễ dàng hơn những phiền toái của tuổi xế chiều, không chán nản, không ngời than vãn. Và để làm cho cuộc sống trong tuổi già bớt đi những gì khó khăn do những biến chuyển trong cơ thể khi tuổi càng cao, chúng ta cần tìm hiểu những gì có thể xảy đến cho tuổi già và sự chuẩn bị sớm có thể ngăn chặn hay giảm thiểu hậu quả của những biến đổi đó và làm cho cuộc sống thoải mái hơn. Ngoài ra nếu khắc phục được những khó do sự thay đổi của cơ thể trong tuổi già, chúng ta vẫn còn có thể tiếp tục sử dụng khả năng sản xuất và không vô dụng như nhiều người tưởng hay như chính người già tự mặc cảm. Nếu phân biệt tuổi già và bệnh tật: Nhiều người thường lầm tưởng những triệu chứng của tuổi già với bệnh tật. Các vị bồ lão có thể tự mình phòng ngừa được một số khá nhiều bệnh tật và nên biết khi nào cần đi khám ở bác sĩ. Mục đích là làm thế nào để sống được tốt đẹp.

Cơ thể già nua:

Con người trở thành già cả theo nhiều mức độ khác nhau. Có người chóng già vì di truyền, nhưng có người xem ra cường lại được với tiến trình của tuổi tác. Ngày nay trên thị trường người ta tung ra nhiều loại thuốc chống lại tuổi già nhưng giá trị thật đáng nghi ngờ. Điều tốt nhất là cần lưu ý đến vấn đề dinh dưỡng, vận động, và tránh những chất có hại như thuốc lá, rượu, ma túy. Những sinh hoạt xã hội và tâm trí cũng khá quan trọng cho sức khỏe của các vị cao tuổi. Mặc dù có già cả bao nhiêu đi nữa, nhưng nếu chúng ta biết thích ứng với hoàn cảnh thì đời sống vẫn còn có ý nghĩa. Tinh thần trẻ trung là điều rất tốt, nhưng cơ thể không phải luôn luôn có thể theo kịp những hoạt động mà người ta mong muốn. Một cụ già 70 tuổi có thể làm những gì giống một người 20 tuổi, nhưng cần có thì giờ gấp đôi.

Nếp nhăn:

Đĩ nhiên các người già phải làm thế nào để luôn được khỏe mạnh, nhưng đồng thời phải chấp nhận những thay đổi của tuổi tác trong cơ thể. Thí dụ nếp nhăn trên mặt là dấu chỉ của sự sống, không phải biểu hiệu một cơ thể sắp tàn mà chứng tỏ con người đầy kinh nghiệm trong cuộc đời. Người già cũng nên tìm cho mình những vẻ đẹp lý tưởng riêng, không nên che dấu quá đáng tiến trình của tuổi tác. Người ta có thể phòng ngừa những nếp nhăn, nhưng phải bắt đầu thật sớm khi còn tuổi trưởng thành, bằng cách che chở khỏi bị ánh nắng mặt trời, săn sóc da khỏi bị khô hay ngứa. Nếu da bị ngứa ngáy hay khó chịu, có thể dùng kem Hydrocortison buổi sáng và tối trong vài ngày; nếu không khỏi nên đi đến bác sĩ.

Thận:

Thận ở đây phải được hiểu là niệu quản (nyrer) chứ

không phải thận theo nghĩa đông y. Thận thường hoạt động kém hơn nơi người già cả. Nếu thận khỏe mạnh thì cuộc sống hàng ngày cũng thoải mái. Một vài loại thuốc thải ra không đủ qua đường thận, nên phải dùng cẩn thận, hoặc phải tránh dùng hay dùng liều nhỏ hơn. Nếu người già uống nước ít quá, thận không thể giữ nước lại đủ trong cơ thể, thì sẽ bị khô da. Ngược lại, nếu uống nhiều quá thận không thể thải hết số nước thặng dư, khi đó cơ thể có thể bị căng lên. Dùng quá ít hoặc quá nhiều muối cũng sẽ làm mất thăng bằng của cơ thể. Mỗi ngày uống cỡ 1,5 - 2 lít nước là vừa đủ. Nên dùng một chút ít muối mỗi ngày, nhưng đừng nhiều quá. Phải thận trọng khi dùng thuốc (medisiner) và nên hỏi ý kiến bác sĩ.

Tiêu hoá:

Hệ thống tiêu hóa thay đổi theo ngày tháng của tuổi già. Dạ dày ít tiết ra chất chua nên ít hấp thụ chất bổ dưỡng như sắt và Vitamin B12. Dễ bị loét dạ dày vì niêm mạc dạ dày bị mỏng hơn. Người già thường bị táo bón vì thể ruột già dễ bị sưng và xuất huyết. Nếu vận động nhiều, uống nước đầy đủ, dùng thức ăn nhiều rau cải có thể làm cho tiêu hoá điều hòa tránh được táo bón. Một số y dược cũng dễ là cho táo bón như Paralgin, Forte, những y dược có chứa chất Codein, chất nha phiến hay các thuốc về tim và huyết áp.

Nên đến bác sĩ, nếu thấy có những triệu chứng sau đây: đau bụng nhiều, sốt, da vàng, ói mửa, phần đen.

Để tránh táo bón, các người già cả nên uống nhiều nước và dùng thức ăn nhiều sợi như mì thô. Tốt hơn là uống sữa chua, gia-ua thay cho sữa thường. Ăn nhiều trái cây, rau đậu, nhất là nho, cam, táo, mận. Không nên ăn nhiều chuối quá trong tuổi già, vì có nhiều đường. Vận động, đi cầu tiêu đều đặn. Khi làm việc gì, nên tránh làm hấp tấp vội vã. Đừng dùng các loại thuốc gây ra táo bón, nên hỏi ý kiến bác sĩ trước.

Nếu với những cách trên mà người già vẫn bị táo bón thì có thể dùng thuốc chống táo bón trong một thời gian. Nên dùng các loại thuốc nước. Người già đi cầu tiêu 2 hay 3 lần mỗi tuần là đủ. Tiêu chảy là dấu hiệu của bệnh tật. Nếu bị tiêu chảy lâu hơn một tuần lễ, có thể là triệu chứng của bệnh về ruột, nhưng tiêu chảy cũng có thể do xáo trộn thần kinh như bút rút (nevrose). Nên nhớ là một vài loại thức ăn không thích hợp hay hoàn cảnh đặc biệt có thể nguyên nhân cho tiêu chảy. Nếu bị táo bón lâu ngày, tiêu chảy lâu quá một tuần lễ, phần có chất nhờn hay máu nên đến bác sĩ. Nếu táo bón và tiêu chảy thay đổi nhau, đó là triệu chứng của bệnh về đường ruột như ung thư chẳng hạn.

Khi người ta trở thành già cả, điều quan trọng là phòng ngừa bệnh tật và cô đơn để đời sống của tuổi xế chiều được tốt đẹp hơn. Nhưng những cách phòng ngừa không được làm cho cuộc sống mất vui trong thời gian hiện tại. Điều quan trọng nhất là làm thế nào để mọi điều tốt đẹp hôm nay, nhưng cũng phải để ý để sau này sức khỏe vẫn còn tốt đẹp. Tuổi già không có nghĩa là chấm dứt mọi thú vui. Nên phân biệt cuộc sống hàng ngày và tiệc tùng, có nghĩa là không cần phải có tiệc tùng thường xuyên, nhưng cũng không nên tránh né những ngày họp mặt ăn uống vui vẻ một vài lần.

Thức ăn nên thay đổi. Người già thường ăn ít hơn, vì vậy

thức ăn phải chứa nhiều chất bổ dưỡng. Không nên quá quan tâm đến lượng Cholesterol. Thông thường nơi người già lượng này trong máu cao hơn nơi người trẻ.

Thức ăn và thức uống cho người già:

- Bánh mì thô, cá, thịt nạc, rau cải, trái cây.
- Nên thận trọng với mỡ, đường, kẹo bánh, rượu.
- Uống nước đầy đủ, nhất là nước lã mặc dù không khát, vì người già ít thấy khát nước.
- Nếu bị bệnh, khi thức ăn không thay đổi hay ít mặt trời hãy dùng thêm Vitamin, thuốc khoáng chất (Minneralt-ablett), Tran hoặc Biovit mỗi ngày.
- Điều quan trọng nhất là phải duy trì khẩu vị và thích thú với thức ăn. Nếu bị giảm khẩu vị và sút cân, phải đến bác sĩ.

Vận động:

Trong tuổi già, các tế bào bắp thịt bị teo lại và được thay thế bằng mô liên kết, nhưng sự teo cơ có thể ngăn chặn được bằng cách vận động. Có thể là cho bắp thịt mạnh mẽ hơn bằng cách luyện tập mặc dù tuổi già đã quá 90. Người già khỏe mạnh có thể vận động nhiều nếu họ muốn; nhưng người già với bệnh tật kinh niên, hoặc mới khỏi bệnh thì nên hỏi ý kiến bác sĩ khi muốn luyện tập lại.

Vận động phải thích ứng cho mỗi cá nhân, nhưng nên luyện tập thường xuyên và theo một giờ nhất định mỗi ngày. Nếu đổi chương trình tập mới thì tăng từ từ. Tốt nhất là tập ngoài trời. Người già không nên tập cử tạ hay những động tác cần nhiều sức lực, cũng nên thận trọng khi tắm hơi và tập ở phòng thể dục.

Đầu óc:

Trí thông minh thay đổi rất nhiều từ cá nhân này đến cá nhân khác, rượu và một số hoá chất có thể làm hại các tế bào trong não, nhưng bộ não lành mạnh có thể lâu dài trong tuổi già. Bộ não còn tốt thì người ta vẫn còn học hành được trong tuổi già. Những bộ não già như của Picasso, Einstein, Churchill, vẫn còn có khả năng xây dựng và sản xuất rất lớn. Hãy tiếp tục dùng đầu óc để đọc báo sách nghiêng cứu chính trị, học ngoại ngữ, chơi ô chữ... Không ích lợi mấy khi chỉ ngồi ở nhà để than vãn về tuổi

già hay bệnh tật của mình. Nên tiếp tục với mấy món thủ công giải trí, để tạo cho mình một cái gì mới. Đừng chấm dứt sinh hoạt hội đoàn mặc dù thân thể có yếu hơn.

Phòng ngừa tai nạn:

Mỗi năm có rất nhiều người trên 65 tuổi xin chữa trị vì những tai nạn trong nhà, nơi lân cận. Trong số tai nạn nói trên cũng có nhiều người chết, hay bị tàn tật. Phần lớn tai nạn là do té.

- Cầu thang vào nhà nên có tay vịn cả hai bên
- Tránh dùng thảm nhỏ để trượt trên nền nhà
- Gắn chặt các dây điện vào vách
- Không nên đứng trên ghế nhỏ để bị té
- Trong phòng tắm, bồn tắm nên dùng thảm cao-su để khỏi bị trượt
- Dùng đủ ánh sáng, ngay cả nơi cầu thang
- Nên dùng đèn ngủ trong nhà, ban đêm, dùng đèn bấm (lommelykt) ở nơi bàn trên giường ngủ.
- Nên nhớ: xâm xoàng và mất kém dễ gây tai nạn vì té.

Bệnh tim và mạch máu và bệnh phổi:

Mạch máu, tim phổi thay đổi theo tuổi già. Mạch máu ít mềm dẻo hơn vì chất mỡ và chất vôi đóng vào thành mạch máu. Đồng thời các bắp thịt trong tim cũng ít hiệu quả và bơm máu yếu hơn. Vì vậy người già dễ bị mệt. Phổi cũng làm việc kém đi, khó luân chuyển không khí hơn, khó đẩy đàm nhớt ra, và dễ bị sưng phổi hơn so với tuổi trẻ. Để duy trì khả năng của phổi, nên tiếp tục vận động, tránh hút thuốc. Khi bị ho lâu ngày, khô khè trong ngực và khó thở nên đến bác sĩ.

- Khi mạch máu bị hẹp lại, việc cung cấp máu cho cơ thể sẽ bị giảm thiểu nhiều, và có thể làm đông máu trong cơ thể (blodpropp) và làm ngưng máu lưu thông như trong trường hợp bị đứng tim (hjerte-infart) và tổn thương não (hjerne-slag).

Ngoài ra cục máu đông trong các mạch máu có thể tách rời, di chuyển đến và làm hư các cơ quan khác như tim, phổi. Đôi khi mạch máu bị đóng vôi có thể tự vỡ ra làm xuất huyết trong não.

Để đề phòng bệnh tim và mạch máu, nên theo những chỉ dẫn sau đây:

- Ăn thức ăn lành mạnh
- Không nên hút thuốc
- Tránh dùng rượu quá nhiều
- Vận động thường xuyên
- Không nên quá mập
- Tránh sự dồn ép (stress) không cần thiết

Bệnh đái đường, kolesterol cao và huyết áp cao làm tăng sự hóa vôi trong mạch máu.

Nếu những người già đã có triệu chứng của bệnh tim và mạch máu phải làm thế nào để bệnh khỏi trở thành trầm trọng. Với sự chữa trị của y-khoa, sự tự săn sóc lấy cơ thể mình có thể làm giảm nguy cơ rất nhiều.

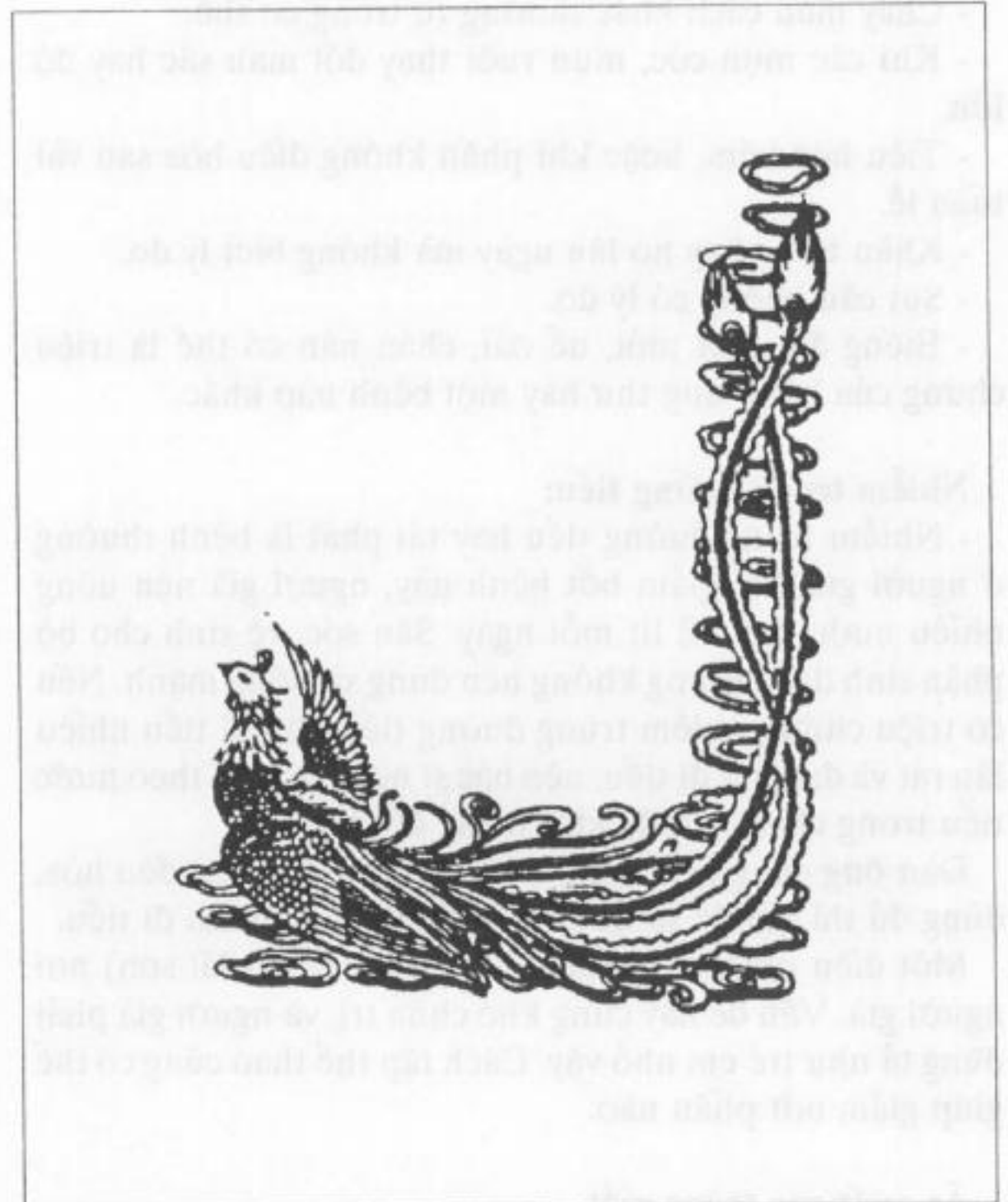
Huyết áp cao bình thường

Nơi người già, huyết áp tăng lên phần nào vì mạch máu cứng hơn. Đây là hiện tượng bình thường. Huyết áp cao này cũng không bền vững, vì thế phải đo huyết áp nhiều lần trong tư thế ngồi, nằm và đứng. Nơi nhiều người già, huyết áp có thể sụt xuống khi họ đứng dậy. Điều này có thể làm cho chóng mặt, té và có thể gây tổn thương não

(hjerne-slag)

Một số bác sĩ cho rằng dùng thuốc hạ huyết áp cho người già có hại hơn là có lợi vì huyết áp dễ bị hạ thấp xuống. Rất nhiều người già có thể ngưng dùng thuốc huyết áp khi họ đến tuổi 70-75. Nhưng điều cần thiết là phải hỏi ý kiến bác sĩ để bác sĩ theo dõi huyết áp trong một thời gian. Bệnh nhân càng già thì việc điều trị huyết áp càng ít cần thiết. Nhưng nếu người già mệt mỏi, chóng mặt, đau mắt, đau đầu thì phải đến bác sĩ để kiểm soát lại huyết áp. Thận yếu và một loại y-dược có thể làm tăng huyết áp.

Điều nên nhớ là dùng rất ít muối nếu huyết áp cao.

Mạch máu hẹp và tổn thương não:

Khi mạch máu ở chân bị hẹp, sẽ xuất hiện những triệu chứng sau: lạnh chân, đau và rút gân (krangle) ở bắp chân. Khi đi nhanh hay đi lên dốc, vết lở ở chân không muốn lành, ngón chân bị tím, và cảm thấy chân chích trong bàn chân ban đêm.

Để phòng ngừa, không nên hút thuốc. Cắt móng chân và cắt bỏ da chai ở bàn chân. Thoa kem làm dịu da (fuktighetskrem), mang giày thoải mái, đồng thời mang vớ ấm. Vận động và xuống cân đối với người mập. Đến bác sĩ nếu thấy có những triệu chứng trên.

Khi bị máu đông não (acetylsalisylsyre) có thể phòng ngừa khỏi bị máu đông lại lần thứ hai, nhưng nếu bị loét dạ dày, người già không được dùng loại thuốc này, vì dễ làm xuất huyết bên trong.

Ung thư:

Khi người ta càng già thì càng dễ bị ung thư. Ung thư vú nơi người đàn bà và ung thư ở nhiếp hộ tuyến nơi đàn ông là những bệnh thường thấy ở lứa tuổi già cả. Đàn ông mắc bệnh ung thư phổi nhiều hơn đàn bà, vì họ hút thuốc nhiều hơn đàn bà.

Những bệnh ung thư khác thường thấy nơi người già là: ung thư ruột già, trực tràng, và ung thư da. Các bệnh ung thư kể trên có thể được chữa lành nếu họ đến bác sĩ sớm vì bệnh ung thư vú hay ung thư nhiếp hộ tuyến tiến triển rất chậm. Điều quan trọng là đừng coi thường các triệu chứng báo hiệu và đừng nghĩ rằng các triệu chứng đó sẽ qua đi. Đàn bà nên tự khám để tin ung thư vú.

Với những triệu chứng báo hiệu sau đây, người già nên đến bác sĩ:

- Vết lõ không muốn lành.
- Các cục bướu lớn hoặc nhỏ trong cơ thể, nhất là trong ngực, mặc dù không đau đớn.
- Chảy máu cách khác thường từ trong cơ thể.
- Khi các mụn cóc, mụn ruồi thay đổi màu sắc hay độ lớn.
- Tiêu hóa kém, hoặc khi phần không điều hòa sau vài tuần lễ.
- Khàn tiếng hay ho lâu ngày mà không biết lý do.
- Sụt cân không có lý do.
- Biếng ăn, mệt mỏi, uể oải, chán nản có thể là triệu chứng của bệnh ung thư hay một bệnh nào khác.

Nhiễm trùng đường tiểu:

- Nhiễm trùng đường tiểu hay tái phát là bệnh thường ở người già. Để giảm bớt bệnh này, người già nên uống nhiều nước: 1,5 - 2 lít mỗi ngày. Săn sóc, vệ sinh cho bộ phận sinh dục, nhưng không nên dùng xà-bông mạnh. Nếu có triệu chứng nhiễm trùng đường tiểu như đi tiểu nhiều lần rất và đau khi đi tiểu, nên bác sĩ ngay và đem theo nước tiểu trong chai sạch đã khử trùng để thử.

Đàn ông cũng nên uống nhiều nước, tiểu tiện đều hòa, dùng đủ thì giờ để xả nước tiểu thật hết mỗi khi đi tiểu.

Một điều phiền toái khác là xì nước tiểu (đái són) nơi người già. Vấn đề này cũng khó chữa trị, và người già phải dùng tả như trẻ em nhỏ vậy. Cách tập thể thao cũng có thể giúp giảm bớt phần nào.

Áp suất cao trong mắt

Bệnh về mắt và tiểu đường là những bệnh thường làm phiền toái nhiều người già.

Khi bị áp suất cao trong mắt (groann staer) điều quan trọng là chữa trị thật sớm để tránh thị lực yếu đi. Dùng thuốc nhỏ mắt có thể điều hòa được áp suất đó. Phải đo thường xuyên áp suất trong mắt. Bệnh này thường thấy ở nơi người trên 45 tuổi. Nếu có người trong gia đình đã bị bệnh này, những người khác nên đến bác sĩ thường xuyên hơn dù chưa có triệu chứng xuất hiện. Nếu quý vị nào đã bị áp suất cao trong một con mắt, nên đến bác sĩ để theo dõi mắt phía bên kia, vì khám nghiệm mắt trong trường hợp này không làm đau đớn gì cả.

Khi thấy những triệu chứng sau đây, nên đến bác sĩ:

- Thị lực yếu hay mất hẳn.
- Đau nhức trong mắt hoặc đỏ mắt.

Bệnh đái đường:

Rất nhiều người mang bệnh này khoảng 10 % người trên 70 tuổi, và bệnh này thường được gọi là bệnh đái đường của người già. Điều chỉnh lại cách này bằng cách dùng thức ăn lành mạnh, vận động, xuống cân. Cũng có thể phòng ngừa bệnh đái đường bằng cách tránh lên cân, ăn bớt mỡ, đường và vận động thường xuyên trước lứa tuổi 45-50. Nếu

trong gia đình có người đã mang bệnh đái đường, quý vị nên nói cho bác sĩ biết để tránh dùng các loại y-dược có thể làm phát ra bệnh này.

Phong thấp:

Mục xương thường thấy nơi đàn bà già, nhưng đàn bà già Việt Nam tương đối ít bị mục xương so với đau chân. Bệnh mục xương dễ đưa đến trường hợp gãy xương khi làm việc nặng hay bị té.

Vận động, vitamin D và sữa có thể phòng ngừa mục xương.

- Các người già thường bị phong thấp do các lớp sụn trong khớp xương bị mòn đi, và làm cho người ta đau nhức các khớp, đi đứng khó khăn.

Để tránh bị phong thấp, nên vận động để khỏi bị mập quá. Nếu đã bị phong thấp, nên đến bác sĩ để xin chữa bằng vật lý trị liệu (fysioteraphi) hay châm cứu. Tiếp tục các hoạt động. Nếu cần, dùng thuốc chống đau để có thể tập luyện và di chuyển.

Tuổi già là một sự thử thách?

Sau khi đã tìm hiểu qua những phiên toái của tuổi già. Chúng ta có thể kết luận rằng những thay đổi nơi người lớn tuổi là một thử thách. Nếu chúng ta biết chuẩn bị sớm cho tuổi hưu trí, ngay từ khi chúng ta bước vào lứa tuổi 45-50, thì những biến chuyển trong cơ thể chúng ta sẽ không nặng nề lắm đâu. Điều quan-trọng là chúng ta phải biết cái gì cần thiết cho đời sống của mình, hoặc phải làm gì để được thoải mái.

Có hai biến cố mà người già phải trải qua và làm thế nào để được tốt đẹp nhất nếu có thể, đó là:

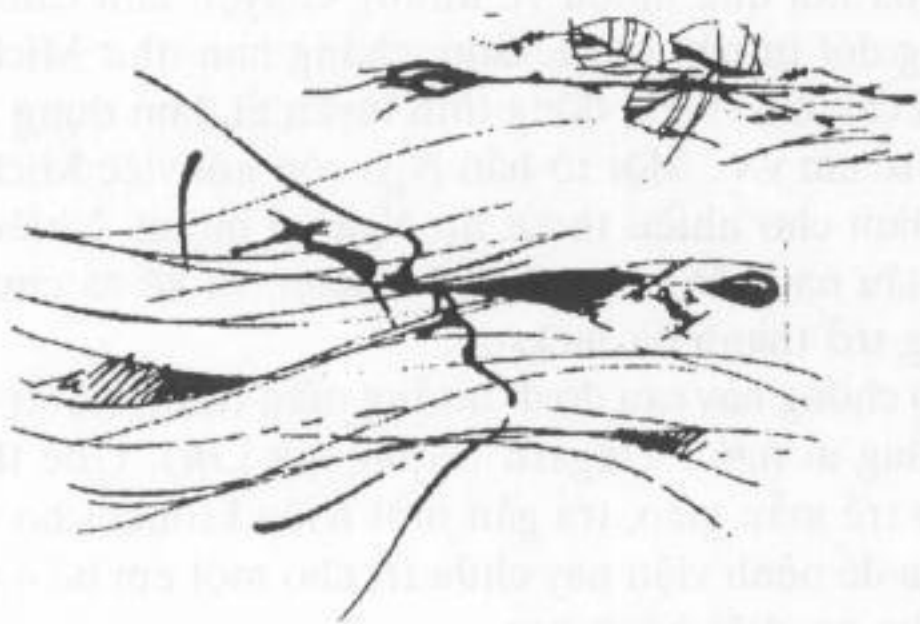
- Sự chuyển tiếp đến tuổi về hưu.
- Sự chuyển tiếp đến đời sống mà ta bị lệ thuộc vào sự giúp đỡ của người khác.

Đây là một sự thử thách vì phải thích ứng để có một cuộc sống tốt đẹp mặc dầu sự sống và sức khỏe có đổi thay.

Dù sức khỏe tốt là điều quan trọng, nhưng người ta cũng có thể có một cuộc sống tốt đẹp mặc dầu bị bệnh kinh niên và cần sự giúp đỡ.

Trong tuổi già, nhiều người mất hết người thân cận. Vì thế họ cần phải tiếp xúc với những người khác. Khi cần sự giúp đỡ, họ sẽ cảm thấy ngay sự tiếp xúc với người khác là điều cần thiết và không thể tránh được. Con cháu, anh chị em, bà con..., nhân viên y tế, xã hội và có thể là những nhân viên trong các nhà dưỡng lão. Đây cũng là một trong những điều cần phải chuẩn bị cho tuổi già.

Mùa em cũng khát chẳng là riêng anh

Ngực em hơi hớ quả chanh
Anh mùa khát nước em đành hay sao
Bóng em nắng đổ qua rào
Anh hái bông bụt cài vào tóc em.
Trăng len cửa sổ qua rèm
Lén xem hoa trở hương đêm ngạt ngào
Lần mùi vị ngọt thanh cao
Qua anh hàng xóm rạt rào thâu canh.
Trái còn xanh nụ trên cành
Vui anh hàng xóm ngắm chanh liên vườn
Tháng ngày trông nhớ chờ thương
Hôm qua cây mía mật đường tươm ra
Chanh đường sẵn có với ta
Mùa em cũng khát chẳng là riêng anh!

Nguyễn Văn Cường

HÔN GIÓ

Cây đổ như bó lửa
Thu chín rực rồi em
Ngày anh đầy nhung nhớ
Đêm anh đầy sầu miên

Anh đi từng bước nhỏ
Như một kẻ mộng du
Cõi buồn anh chín đỏ
Đời héo hắt như thu

Anh đi không định hướng
Tâm thức anh mù lòa
Cõi buồn anh vô lượng
Vực sâu giữa hai ta

Gửi em chiếc lá đỏ
Dấu em nghìn cơn say
Gửi nụ hôn trong gió
Em bên trời có hay?

● hà huyền chi

LƯỢM LẶT

Đám cưới ồn ào nhất trong năm

Vợ chồng M.Jackson thăm một nhà trẻ ở Unngarn

Họ cưới nhau âm thầm và lén lút. Đó là đám cưới của vua nhạc Pop Michael Jackson và Lisa Marie Presley, con gái của vua nhạc Rock Elvis Presley, bây giờ trở thành bà với một cái tên dài thòng : bà Lee Marie Presley Jackson.

Đám cưới được tổ chức âm thầm tại nước cộng hòa Dominican, một hòn đảo thơ mộng bên bờ phía Tây Đại tây Dương, vào tháng bảy năm nay. Ba tuần lễ sau, báo chí quốc tế mới nhận được tin và biến nó thành một chuyện ồn ào tốn nhiều giấy mực. cả hai đều là những người tiếng tăm và lắm bạc nhiều tiền, vì thế cô dâu đã tuyên bố: Chúng tôi muốn sống bên nhau thành một gia đình hạnh phúc và giàu có. tài sản của họ lúc này ước tính khoảng 300 triệu đô-la. Còn nhớ cách đây vài năm, tạp chí Playboy đã đề nghị trả cho Marie Presley một triệu đô-la để được đăng hình cởi truồng - đầu chỉ 90%- của cô, nhưng cô đã từ chối.

M.Presley lấy chồng là chuyện hãn nhiên. Nhưng chàng

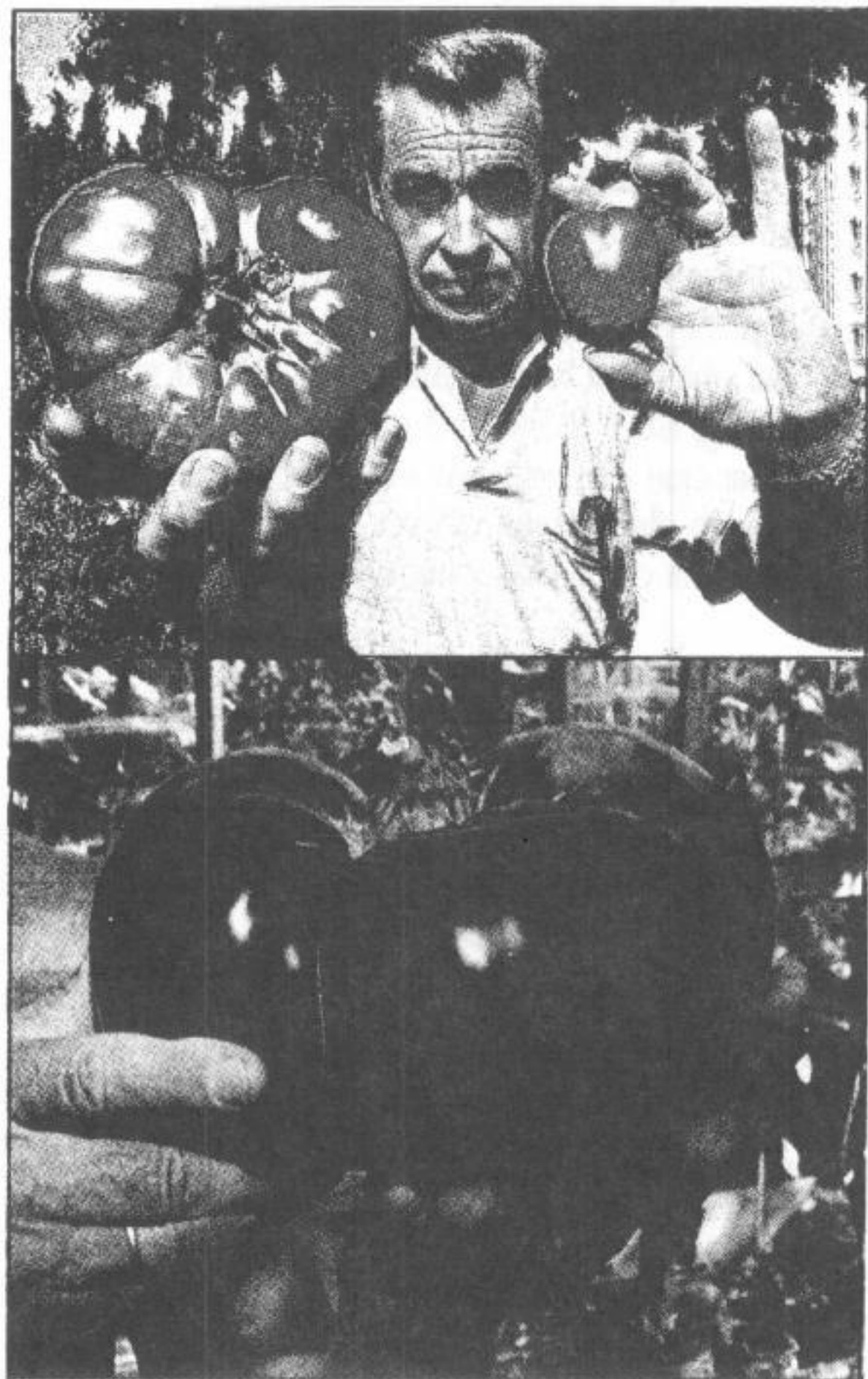
M.Jackson cưới vợ mới là chuyện đáng nói. Báo chí khắp thế giới đã nói quá nhiều về những chuyện lảm cẩm, vợ vẫn trong đời tư của M.Jackson, chẳng hạn như Michael là tên lại cái, mắc bệnh đồng tính luyến ái, lạm dụng tình dục với trẻ em v.v.. Một tờ báo Nga còn nói việc Michael cưới vợ làm cho nhiều thiếu nữ Nga vỡ mộng. Nhiều cô gái Nga lâu nay hằng tôn sùng Michael, và kể cả chuyện viễn vông trở thành bà Jackson.

Cặp vợ chồng này sau đó đi hưởng tuần trăng mật ở một nước chẳng ai ngờ : Ungarn (Hung gia Lợi). Ghé thăm các vườn trẻ mẫu giáo, trả gần một triệu kroner cho một bệnh viện để bệnh viện này chữa trị cho một em bé 4 tuổi mồ côi cha mẹ, mắc bệnh gan...

Một số ký giả mò mẫm vào trong cả khách sạn và khám phá ra rằng cặp vợ chồng này không ngủ chung !

Chuyện ồn ào chưa hết. theo luật lệ Hoa Kỳ, cô dâu chú rể làm đám cưới ở nước ngoài, phải cung cấp cho cơ quan chính quyền giấy chứng nhận tình trạng độc thân thì hôn thú mới có hiệu lực. Tờ giấy quái quỷ này chẳng hiểu sao M.Jackson lại không có !

Trận chiến cà chua

Cà chua Pháp (trên) và cà chua Vi-king (dưới)

Mùa hè năm nay, ông Lucien Morier, một nông dân người Marseille miền Nam nước Pháp đã thu hoạch được trong vườn nhà một trái cà chua nặng 1,1kg. Ông vội vàng âm ỹ mời các ký giả báo chí tới tận nhà chiêm ngưỡng và chụp ảnh trái cà chua lớn gần bằng cái đầu người này và tự hào đây là trái cà chua lớn nhất trong năm.

Nói vậy mà không phải vậy! chỉ vài ngày sau, cà chua Viking hạ đo ván cà chua đế quốc. Ông Reidar Thulin, một hưu trí viên 74 tuổi sống tại Jar (ngoại ô Oslo) liền công bố với báo chí trái cà chua trong vườn nhà ông, cân nặng sơ sơ đúng 1,5kg- vừa bằng kích thước một quả banh dùng trong môn bóng ném. Đây là trái cà chua lớn nhất tại Na-Uy từ trước tới nay. Dĩ nhiên bạn bè và hàng xóm láng giềng cũng được mời tới nhà ông dự một bữa tiệc để chúc mừng.

Ước vọng của cả hai ông Thulin và Morier không phải chỉ là để làm sao hạ được cà chua của nhau, mà làm thế nào hạ cho được trái cà chua kỷ lục thế giới được ghi trong Guinness : 2 kg.

Thêm một tên vô sản xa hoa

Khi mới hơn 30 tuổi đầu, chưa hề ắc ê quân sự ngày nào, Kim Chánh Nhật đã được cha là Kim Nhật Thành đặt vào chức vụ tổng tư lệnh quân đội nhân dân Bắc Triều Tiên, chuẩn bị để trở thành lãnh tụ sau này. “Con sãi chùa lại quét lá đa” trong các chế độ độc tài là điều không lạ. Dịp ông bố về châu Stalin, nước anh em cộng hòa xã hội chủ nghĩa Việt Nam cũng rần rần kiểm điểm, ra lệnh 3 ngày quốc tang, treo cờ rủ, đóng cửa vũ trường, khiến một số Việt Kiều về quê nghỉ hè mất tới ba đêm nhảy nhót.

Báo Shukan Bunshum của Nhật bản cho biết Kim Chánh Nhật đam mê sưu tầm... giày, dép! Tay chân thuộc

hạ của y ngoài nhiệm vụ tà lọt, còn phải đi lùng những người thợ giày cao tay nghề về đóng giày cho y. Một người thợ đóng giày trong nước bèn thử thời vận, biết đâu kiếm ra tiền mua gạo. Ông ta bèn gửi biểu vị tổng tư lệnh một đôi giày. Tổng Kim hài lòng quá cỡ, bèn thưởng cho người thợ giày một chiếc Mercedes mới toanh ! không thấy báo chí tiết lộ thêm người thợ giày trúng số cặp này dùng chiếc xe làm gì. Bạn nào rảnh rang dư thời giờ cứ thử một lần xem sao. Còn kích thước? Tên độc tài con này cao 1m 60 nặng 85 kg, đi giày số mấy tờ báo cũng không tiết lộ.

Ngoài ra, Kim Chánh Nhật còn thích mua rượu mạnh loại đắt tiền, nhất là của hãng Henessy, giá từ 250-630 đô-la mỗi chai, mỗi năm y mua không dưới 1000 chai, bình quân 3 chai mỗi ngày. Chẳng biết để uống hay để ...tắm, chỉ biết hiện nay Kim đang mắc bệnh teo gan, và tiểu đường. Nhà nước Bắc Hàn đã khẩn cấp gửi một phái đoàn y tế sang Nhật với mục đích nghiên cứu để hầu kịp cứu mạng cho Kim. Chưa biết bắt đầu kỳ tử lúc nào cho nên Kim cha châu tổ hai tháng, thâu gom hết quyền hành trong tay mà Kim con chưa dám làm lễ nhậm chức.

Chuyện lạ Việt Nam

Mời bạn đọc theo dõi một bài báo thuộc loại khó tin mà có thật trên tờ “Công An TP HCM” số ngày 29-7-94 tại Sài gòn. Dưới đây là nguyên văn :

“ Có thể nói lâu nay phòng mạch của vợ chồng bác sĩ Nhân và Diệu Thu, ở số 134 Phạm văn Hai, phường 3, quận Tân Bình rất có uy tín chẳng những với bà con tại phường, quận, mà cả với nhiều bệnh viện ở các quận khác.

Bởi vậy, cách đây gần 2 năm, khi tấm bằng hiệu ” BÁC SĨ NHÂN - DIỆU THU, CHUYÊN TRỊ THẦN KINH NGOẠI” đột ngột đời qua số 140 (cách phòng mạch cũ mấy căn) tuy chật hẹp, không mấy vệ sinh mà số bệnh nhân đến khám vẫn đông như cũ. Bảng ghi giờ làm việc của phòng mạch cũng khá rõ ràng: Sáng từ 8 giờ đến 12 giờ. Chiều từ 14 giờ đến 20 giờ. Đối với những bệnh nhân đến phòng mạch này lần đầu, ai tỏ ra lễ phép hỏi: “Dạ, thưa bác sĩ là bác sĩ Nhân ?” Thì một trong hai vị ở đây đã cười lịch sự tự nhận mình là bác sĩ danh tiếng này. Còn đối với những ai có vẻ là khách quen, hỏi “Bác sĩ Nhân có nhà không?”, thì họ trả lời: “Bác sĩ đi vắng!”

Cùng lúc có mấy bệnh nhân sau hai, ba lần đến khám bệnh tại đây phân vân tự hỏi nhau: “Nghe giới thiệu bác sĩ Nhân và vợ tuổi đã bốn-năm mươi, sao hai vị bác sĩ này tuổi mới ngoài ba mươi và đều là ...đực rựa?”

Nhiều người bắt đầu hoảng khi nhận ra đa số bệnh nhân đến khám và điều trị ở đây đều được hai vị bác sĩ áp dụng một cách chữa chung là CHÍCH. Bệnh gì cũng được họ chích cho một thứ nước trắng, trong. Mà kim chích chỉ được lau sơ qua bằng cồn, chích chung cho đủ loại con bệnh, kể cả người nghiện ma túy, bệnh xã hội. Chẳng hiểu trong số đó có ai đang bị nhiễm vi-rút Sida hay không ?

Có mấy bệnh nhân sau vài lần điều trị, bệnh tình chẳng những không thuyên giảm mà còn có chiều hướng nặng hơn. Thậm chí có bệnh nhân tên Tâm, chỗ chích bị sưng tấy, đau nhức, chảy nước vàng.

Tiền mất tật mang, nên một số bệnh nhân bèn đi dò hỏi

mấy nhà xung quanh phòng mạch, mới té ngửa rằng vợ chồng bác sĩ Nhân - Diệu Thư đã xuất cảnh gần hai năm nay ! Người ta chẳng biết hai vị “lang băm” này từ đâu đến, có nghề ngỗng hoặc có giấy phép hành nghề hay không.

Rồi qua đơn tố cáo của nhiều bệnh nhân, ngày 5-5-94, phòng Y tế quận Tân Bình phối hợp với công an phường 3 quận Tân Bình tiến hành kiểm tra, hoá ra hai vị bác sĩ nọ không phải “Bác sĩ Nhân và Diệu Thư” như bằng hiệu mà họ đã trưng.

Qua làm việc, tổ kiểm tra đã lập biên bản, kết luận: “Phòng khám bệnh tư nhân số 140 Phạm văn Hai, P.3 quận Tân Bình hành nghề không có giấy phép. Dùng bằng hiệu của bác sĩ Nhân và Diệu Thư đã xuất cảnh”.

Cuối cùng, hai kẻ mạo danh, lừa gạt để móc túi người bệnh là Đỗ Vũ Phương và Phạm Phúc Duy đã phải ký vào biên bản cam kết không tái phạm.

Song có lẽ hình thức cảnh cáo, nhắc nhở của tổ kiểm tra là quá “nhẹ” nên sáng ngày 24-5-94, khi công an phường đến kiểm tra, “phòng mạch trên vẫn còn hoạt động”...

Bà con người Việt hải ngoại khi đọc bài báo trên đây, chắc là rùng mình ớn lạnh, chuyện chỉ có tại Việt Nam xã hội chủ nghĩa đang đổi mới. Đúng là có thật ! người đã được cho đi xuất cảnh chính thức hai năm, nhà cầm quyền địa phương và công an khu vực chẳng lẽ không biết. Phòng mạch trá hình hoạt động sau đó suốt hai năm bên cạnh phòng mạch cũ chẳng lẽ họ cũng không biết. Một hoạt động phi pháp, công khai và có hại cho sức khoẻ người dân mà chỉ bị cảnh cáo nhắc nhở để rồi họ ung dung tái phạm, riêng điều này thì không lạ ! Vì nếu bị xử nặng là bẽ mặt, chết cả đám.

● Thiên Kim

Radar không gian & phi thuyền Endeavour

Radar không gian và sứ mạng của phi thuyền Endeavour

● Hà Giao

Cơ Quan Quản Trị Hàng Không và Không Gian Hoa Kỳ (NASA) với tham vọng quan sát và vẽ lại mặt quả địa cầu, luôn tiện truy tìm lại vết tích của những nền văn minh cổ xưa chôn vùi dưới nhiều thước cát của các vùng sa mạc đã phóng phi thuyền con thoi Endeavour lên quỹ đạo mang theo một dụng cụ thăm dò đất giá (360 triệu mỹ kim): đó là một radar không gian cực mạnh. Giàn radar này là một hợp phẩm của Hoa Kỳ, Đức, và Ý chế tạo được coi là tinh xảo nhất từ trước tới nay, được sử dụng bởi các khoa học gia không thuộc thành phần quân sự cho một mục tiêu hoàn toàn có tính cách dân sự. Phi hành đoàn của phi thuyền con thoi, trong sứ mạng lần này rất được rảnh rang hầu như họ chỉ có việc nằm nhìn ra các cửa sổ của phi thuyền để ngắm phong cảnh trong lúc giàn radar tự động thu thập các dữ kiện đủ lập khoảng 20,000 quyển bách khoa tự điển và đòi hỏi các khoa học gia cả năm trời để lý giải và sử dụng chúng. NASA cho biết rằng: sau 5 ngày rà xét, đo đạc bề mặt quả địa cầu, giàn radar đã đáp ứng đầy đủ tất cả những kỳ vọng mà các khoa học gia đã đặt vào nó từ việc tìm hiểu mức độ hủy hoại của các vùng nhiệt đới đến việc truy tìm nguồn gốc các đô thị chìm đắm dưới hàng bao thước cát sa mạc.

Mục tiêu dò xét của giàn radar trải rộng hầu hết khắp lục địa và các đại dương trên mọi lãnh vực khoa học. Về địa chất học, nó thám sát kết cấu vùng Thung Lũng Tử Thần (Death Valley) tiểu bang California Hoa Kỳ, dãy núi Andes thuộc Chí Lợi, vùng sa mạc Sahara thuộc Phi Châu, con đường giao thương buôn bán Silk Road từ Đông Á sang tận vùng Trung Đông, Âu Châu. Radar không gian

còn giúp các khoa học gia tìm hiểu về Môi Trường Học, lý thuyết về Điện Tử Học, thí nghiệm về Phong Vũ Học, về Hải Dương Học...

Một trong những dự tính hấp dẫn nhất của chuyến bay là nghiên cứu hình ảnh do Radar thu thập được chung quanh vị trí phỏng đoán của thành phố cổ Ubar trong vùng Sa Mạc Ả Rập mà các nghiên cứu gia cho rằng: đó là một trong những trung tâm thương mại quan trọng về các loại hương liệu huyền bí của các quốc gia Ả Rập. Vì Radar có thể nhận xét được những kiến trúc bị vùi lấp dưới hàng thước cát khô sa mạc nên nó sẽ cung cấp dữ kiện vô giá cho những khai quật khảo cổ trong tương lai. Trong lúc phi thuyền Endeavour bay ngang vùng vịnh thì radar dò tìm phần phía nam bán đảo Oman với hy vọng sẽ vẽ lại được thành phố cổ đó. Thời gian để các khoa học gia có thể khai quật được các di tích cổ đó hiện nay chúng ta chưa ai có thể đoán được, vì muốn đến giai đoạn cuối đó họ còn phải qua rất nhiều chặng đường nữa.

Cùng tham gia trong nỗ lực sắp xếp và phân tích hàng hàng lớp lớp dữ kiện do radar thu thập được có một toán khoa học gia Anh thuộc nhiều cơ quan chính phủ, mà một trong những người này là ông Gordon Keytr, thuộc cơ quan nghiên cứu quốc phòng cho biết: Phần quan trọng nhất của sứ mạng lần này là cố gắng tìm hiểu cặn kẽ và điều hành tốt hơn tài nguyên của quả địa cầu trong việc cung ứng và hỗ trợ cuộc sống con người trên hành tinh này.

Phi thuyền Endeavour trong chuyến công tác này, hầu như trong suốt thời gian du hành nó đã bay với vị trí ngược: phần lưng vì mang giàn radar không gian nên luôn luôn

phải hướng về bề mặt địa cầu, phản bệng hướng ra ngoài. Nó bay với vận tốc 7 cây số/giây trên cao độ 215 cây số so với mặt đất. Bề rộng của màn quét radar là từ 15-60 độ nghiêng so với đường thẳng đứng để tạo ra bóng của các vật thu vào màn ảnh, và nó cũng phóng ra những giao động sóng từ 600 đến 900 nhịp trong 1/2 giây. Với cấu trúc tinh xảo và thiết bị chính xác nó có thể tiếp nhận dữ kiện tương đương với 45 đài truyền hình đang cùng lúc hoạt động. Trong suốt 2 tuần lễ từ lúc phi thuyền được phóng lên quỹ đạo, phi hành đoàn 6 người và kiện hàng quý trị giá 366 triệu mỹ kim lần lượt vẽ lại những cánh đồng lúa của Nhật, tình trạng môi sinh của dãy núi Andes bên Nam Mỹ, các cánh đồng ngũ cốc bao la thuộc tiểu bang Wyoming, Oklahoma của Hoa Kỳ. Có lúc họ liên lạc chuyện trò với các phi hành gia Nga Xô đang làm việc trên trạm không gian "Chào Mừng" khi phi thuyền và trạm không gian bay cách nhau không đầy 1300 dặm (khoảng 2300 cây số).

Trong nhiều trường hợp Radar là dụng cụ duy nhất giúp cho các khoa học gia với tới những vùng của trái đất mà từ trước tới nay được coi như bất khả xâm phạm với mọi phương tiện khác, vì radar có thể chụp hình ảnh toàn hảo mà không bị yếu tố thời tiết hay ánh sáng chi phối. Các sóng radar di chuyển qua tầng mây, và dưới vài điều kiện nào đó có thể chui qua rừng rậm, nước đá, cát....

Công tác lần này của phi thuyền Endeavour là một trong nhiều phần của một chương trình rộng lớn mang tên "Nhiệm Vụ Đối Với Địa Cầu" có mục tiêu tìm hiểu những hoạt động mà con người đã làm ảnh hưởng đến sự thay đổi môi sinh trên thế giới. Chương trình này cũng là một đáp ứng của NASA đối với sự chỉ trích là cơ quan này tiêu

xài quá nhiều cho những kế hoạch đất giá không có ích bao nhiêu trong việc giải quyết những vấn đề của thế giới. Những vấn đề được chú trọng và làm sáng tỏ bởi radar không gian gồm:

- Môi trường sinh sống trên địa cầu, đặc biệt là mưa rừng nhiệt đới của vùng Amazone Phi Châu, rừng ôn đới vùng Bắc Mỹ và Trung Âu. Vì radar có thể đếm được số cây rừng trong một vùng định trước nên người ta sẽ kiểm soát được việc rừng bị hủy hoại.

- Nước di chuyển cách nào trên mặt đất, yếu tố nào gây ra hạn hán và sa mạc hóa đất đai hoa màu. Radar trên phi thuyền sẽ khám phá ra những mạch nước ngầm, những vùng đất ẩm và đưa dữ kiện vào máy điện toán phân tích, nhờ đó người ta có thể đoán trước được vùng đất nào có thể bị thiếu nước hoặc hạn hán.

- Theo dõi và nghiên cứu hoạt động của các hỏa diệm sơn, nhất là nghiên cứu khoảng thời gian lúc núi lửa sắp phun. Những điều đó dễ dàng giúp các nhà chuyên môn lượng định ảnh hưởng của núi lửa trên thời tiết trái đất.

Một trong những thí nghiệm mà nhóm khoa học gia Anh và bác học Keyte thực hiện là đo đặc độ chính xác của radar không gian bằng một hệ thống những tám nhôm phản chiếu đặt trên một cách đồng rộng ở Feltwell, Norfolk. Trong khi phi thuyền đang bay ngang trên đầu họ và radar đang thu thập dữ kiện thì họ đo độ ẩm của từng lớp đất để rồi so sánh sự lượng định chính xác của hình ảnh radar tạo ra. Ông Keyte hy vọng trong tương lai các nông gia và các nhà kinh tế sẽ lượng định sản xuất nông phẩm bằng sự kết hợp ước tính ẩm độ của đất, sức tăng trưởng hoa màu và những dữ kiện do radar không gian cung cấp.

(Trích: VietNet)

Bài thơ tiểu-ngạo

*Còn một bữa, hãy rong chơi một bữa,
Còn nửa đời khoan tính chuyện mai sau.*

*

*Người xưa cỡi hạc đi xa khuất,
Để lại ngàn năm mây trắng bay.
Thi-sĩ ôm trăng, vùi đáy nước,
Giòng thơ Lý Bạch vẫn còn say.
Từ Thức về trần từ đạo ấy,
Đầu non in dấu kẻ phàm-phu.
Cửa động, hoa trôi mờ-mịt bóng
Niềm riêng thao-thức ánh trăng lu...
Vẳng tiếng họ Cao cười ngạo-nghe,
Đăm ba chén rượu uống tiêu sầu.
Một nhát gươm đưa. Đời thế thế...
Không thành thì chết, có sao đâu!
Hàn nho vẫn đây bao phong-vị,
Thoả chí nam-nhi cuộc vầy-vùng.
Ngất-ngưỡng rong chơi người Uy-Viễn,
Bò vàng, nhạc ngựa thú phong-lưu.
Lão ông Yên-đỗ vui thu diều,
Rượu cúc năm ba chén đã say.
Thân-thế nổi chìm theo vận nước,
Ngõ trúc còn vương làn khói bay!
Thanh-phong, minh-nguyệt vui trần-thế,
Rượu-chè, trai-gái đủ trăm khoan.
Dù sóng rày đã nên đồng cả,
Vị-xuyên còn nhớ người năm xưa!
Mộng lớn, mộng con đều đủ cả,
Hầu trời cũng đã từng có phen.
Ra tay bởi bức dư-đồ rách,
Núi Tân, sông Đà ai dễ quên?
Hậu bối cúi đầu xin bái-phục
Các bậc phong-lưu tỵ cố lai
Xem đời như thế là cuộc rượu,
Xem mình như là làn gió bay!*

Đăng Trình

NGHÈO GÌ MỘT TIẾNG YÊU THƯƠNG MÃI CHỜ?

*Nghe người ta, cứ vẽ vời
Lặn mò sao rụng ngoài khơi giang hà
Ừ, thử cho biết sâu xa
Mãi gần thì lại hóa ra vô tình
Chẳng thêm ai khen đẹp xinh
Xinh gì cứ việc một mình lẻ loi
Thôi mà đừng có giỡn hoài
Đùa dai ai trả lại lời mà ham?
Thách ai dám nói dám làm
Yêu thì rậm rục rậm ràng với yêu
Có chung sớm nắng mưa chiều
Sốt san dan dẫu mới nhiều nhớ thương
Người ơi dễ chút bình thường
Nghèo gì một tiếng yêu thương mãi chờ?*

Nguyễn Văn Cường

Sinh hoạt cộng đồng tại Na Uy

Tinh thần giao hữu

Theo tinh thần giao lưu giữa các chi hội. Chi hội Stavanger đã mời các đội bóng tròn Arendal và Haugesund về đá giao hữu tại sân nhà vào lúc 11.00 giờ ngày 27.08.94

Mặc dù thời tiết đã làm trở ngại cho các vận động viên cũng như khán giả, nhưng với một tinh thần thi đấu cao độ, các đội bóng đã tranh tài hết sức mình dưới cơn mưa tầm tã. Để mua cúp và quà lưu niệm, các cầu thủ đội nhà, đã cùng nhau quyên góp được 600 kr.

Kết quả các trận đấu:

Stavanger - Arendal 4 - 0

Arendal - Haugesund 2 - 0

Stavanger - Haugesund 8 - 1

Đây là một trong những hình ảnh sinh hoạt văn hóa của người Việt tỵ nạn vùng

Các em thiếu nhi Việt Nam ở Arendal đang trình diễn màn ca vũ nhạc "Chim non" trong buổi Đại Nhạc Hội năm 94, được tổ chức tại Fevik ngày 06-05-94, gồm có tất cả 13 hội đoàn vùng Aust-Agder, trong đó có cả người Do Thái, người Bosnia và nhiều nước khác tham dự để hưởng ứng chiến dịch chống kỳ thị của thanh niên Na Uy đang được phát động trên toàn nước Na Uy.

Vượt Sóng thông báo

— Số 5/94, chủ đề EU (Liên Hiệp Âu Châu)- sẽ ra vào tháng 10/94. Hạn chót nộp bài 10/10.

— Số 6/94, chủ đề Mừng Giáng Sinh sẽ ra vào tháng 11/94. Hạn chót nộp bài 1/11.

Xin các cộng tác viên và quý bạn đọc gửi bài sớm để Vượt Sóng có thể tới tay bạn đọc đúng thời gian dự liệu.

Nhịp cầu

Xuân Nghĩa (Bergen): Hai bài thơ của bạn đã chuyển qua người phụ trách, nếu được sẽ lựa đăng dẫn. VS nhận được khá nhiều thơ trong khi báo chỉ phát hành hai tháng một lần, thời gian chờ đợi sẽ lâu, bạn đừng nóng lòng. Gửi thêm sáng tác mới. Cảm ơn bạn đã chép gửi cho tòa soạn bài thơ “Màu máu Ti-gôn” của Tuấn Minh. Thân ái.

Nguyễn Cao Phượng Hoàng (Trondheim): Rất mừng bạn đến với VS. Bài “Nỗi lòng...” của bạn đang đọc và cũng “hy vọng” như bạn, VS sẽ đăng vào số cuối năm “Đón mừng Giáng sinh”. VS vẫn luôn luôn hoan hỉ đón nhận các sáng tác mới của các cây viết trẻ. Nhớ gửi thêm sáng tác mới cho VS.

Nguyễn Tiến Thành (Lillehammer): Nhìn nét chữ trên bì thư biết ngay là bạn! Sau khi sửa lại địa chỉ, chắc bạn đã nhận đủ VS. “Vô tâm” sẽ đăng vào số tới. Bài còn lại VS sẽ lựa đăng dẫn. Gửi thêm sắc tác mới. Thân.

Phượng Thy (Kristiansand): Đã nhận được các sáng tác của bạn. Thơ đã chuyển cho người phụ trách. Sáng tác của các bạn gửi về, có thể đăng ngay và cũng có thể “ngâm” lại để chờ số chủ đề thích hợp. Đừng nóng ruột nhé!

Chi hội Stavanger: Tòa soạn đã nhận được tin sinh hoạt quý hội. Rất cảm ơn. Stavanger có nhân lực dồi dào và nhiều tài năng, hãy tiếp tay nhiều hơn nữa với VS.

Nguyễn Văn (Grimstad): Tòa soạn chuyển hộp thơ ở bưu điện, một số thư từ, bài vở của quý bạn bị thất lạc hoặc bị ngâm, trong số đó có bài “Gia đình...” của bạn. Thật đáng tiếc. VS giữ “Gia đình...” cho một số thích hợp sau này. Mong bạn gửi cho những sáng tác mới. Xin lỗi và cảm ơn

Nhắn tin

Tôi, **Phạm Công Huyền** tức ký giả **Hà Huyền Thanh**, hiện là Chủ tịch ủy ban Tư vấn & Giám sát Cộng đồng Việt Nam, Nam California.

Muốn nhắn tin các cháu:

Phạm văn Bé Ba - Nguyễn Kim Phượng, vợ Bé Tư - Minh, Quyền.

đã cùng nhau vượt biển với chú ở Mỹ Tho năm 1987 đến đảo Galang và định cư tại Na Uy.

Các cháu hãy liên lạc với chú theo địa chỉ:

**7801 HAZARD AVE
WESTMINSTER. CA 92683 USA**

CHÚC MỪNG

Tân linh mục

Joseph Lâm Công Lương

đã nhận lãnh chức linh mục tại nhà thờ chính tòa Oslo, ngày 20 tháng 8 năm 1994.

Kính chúc tân linh mục hoàn thành nhiệm vụ mới.

**Hội Người Việt Tỵ Nạn tại Na Uy
Ban biên tập Vượt Sóng.**

Hội Người Việt Tỵ Nạn tại Na Uy
Chi Hội Vùng Đông

Bầu cử Ban Chấp Hành Chi Hội Vùng Đông Nhiệm kỳ 1995-1997

Nhiệm kỳ của ban chấp hành Chi hội Vùng Đông sẽ kết thúc vào ngày 31 tháng 12 năm 1994. Chiếu theo nội quy, ban chấp hành sẽ tổ chức một cuộc bầu cử để chọn ban chấp hành mới

vào ngày thứ bảy 29 tháng 10 năm 1994 lúc 15 giờ
tại Trung Tâm Sinh Hoạt Việt Nam, Helgesensgt. 30, Oslo.

Tất cả hội viên có đóng niên liễm năm 1994 và trên 21 tuổi đều có quyền ứng cử. Tất cả hội viên có đóng niên liễm năm 1994 đều có quyền bỏ phiếu. Theo nội quy, chi hội Vùng Đông chỉ bầu chi hội trưởng. Tân chi hội trưởng sau đó sẽ mời một số hội viên khác hợp tác với mình trong ban chấp hành.

Vì tương lai của chi hội và cộng đồng người Việt tại Vùng Đông, chúng tôi kêu gọi quý vị hội viên tham gia ứng cử và bầu cử thật đông đảo.

tm. Ban chấp hành Chi hội
Chi hội trưởng Vùng Đông

Đỗ Văn Thành

FOTO - VIDEO - FOTO - VIDEO

Để lưu lại những ngày xanh

* Bạn muốn có những hình ảnh tuyệt đẹp trong ngày hôn lễ

* Bạn muốn cuộc đời thêm tuổi luôn tươi

Xin liên lạc:

Hải Thoa

Vestre Haugen 68

1054 OSLO

tlf: 22 25 06 23

PHIẾU ĐẶT MUA BÁO

(Xin xem giá biểu và thể thức nơi trang bìa 2)

Tên họ: _____

Địa chỉ: _____

đặt mua dài hạn 1 năm báo Vượt Sóng.

- ☐ Xin gửi kèm phiếu trả tiền trong số báo đầu tiên.
- ☐ Đã chuyển tiền vào trương mục của Vượt Sóng, postgirokontonr 0813 24 80754
- ☐ Ngân phiếu kèm theo trong thư.

- Xin đánh chéo vào ô thích hợp
- Xin đừng gửi kèm tiền mặt trong thư
- Quý vị nào muốn đặt mua các số báo cũ xin liên lạc với tòa soạn qua thư.

PHIẾU TẶNG BÁO

(Xin xem giá biểu và thể thức nơi trang bìa 2)

Tên họ: _____

Địa chỉ: _____

gửi tặng 1 năm báo Vượt Sóng cho

Tên họ: _____

Địa chỉ: _____

- ☐ Xin gửi phiếu trả tiền đến người tặng báo.
- ☐ Đã chuyển tiền vào trương mục của Vượt Sóng, postgirokontonr 0813 24 80754
- ☐ Ngân phiếu kèm theo trong thư.

PHIẾU ĐẶT ĐĂNG QUẢNG CÁO / NHẮN TIN / RAO VẶT

(Xin xem giá biểu và thể thức nơi trang bìa 2)

Tên họ: _____

Địa chỉ: _____

Nội dung: _____

Số lần đăng: _____

(Xin gửi đến tòa soạn ít nhất một tháng trước ngày phát hành báo)

TIN VUI

Được tin vui

Thạch Sinh

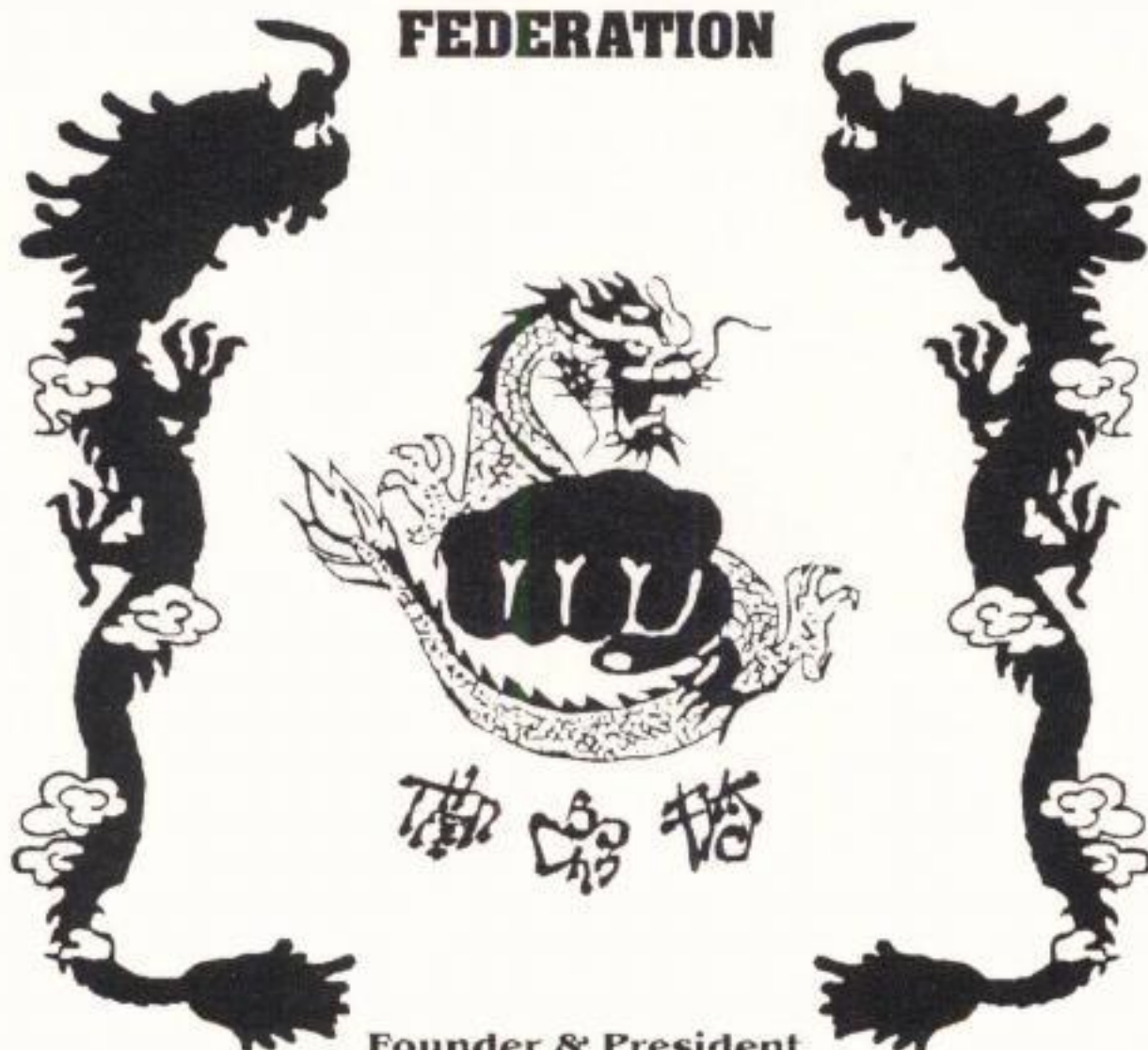
kết hôn cùng

Nguyễn Lan Thảo

Chúc hai em Trăm Năm Hạnh Phúc

gia đình Võ Kim Quang

**VIETNAMESE
MARTIAL ARTS
THIEN CONG DAO
FEDERATION**

**Founder & President
MASTER THANH CHANH KHUC**

Thiên Công Đạo

do võ sư Khúc Chánh Thành

sáng lập và hướng dẫn

thích hợp cho mọi lứa tuổi

**Giờ tập luyện: mỗi ngày trong tuần
từ 17 giờ đến 19 giờ**

tại

**Trung Tâm Sinh Hoạt Việt Nam
Helgesengt. 30, Oslo 5**

B

VƯỢT SÓNG

Cơ quan ngôn luận của hội người Việt tỵ nạn tại Na Uy

Postboks 8376 Hammersborg
0129 Oslo 1 - NORGE
6 nr/år - Løssalg: kr. 40
Abonnement: Norge: kr. 200/år
Andre land: kr. 220

Ansvarlig redaktør: Đỗ Văn Thành
Redaktør: Nguyễn An Đoàn
Redaksjonssekretær: Nguyễn An Đoàn
Regnskap: Lâm Tiến Dũng
Layout: Nguyễn Thị Mơ

utgitt av Det Vietnamesiske Flyktningeforbund i Norge